

EDUSKUNNAN

TIETOHALLINNON LINJAT 2002 - 2004

EDUSKUNNAN KANSLIAN JULKAISU 3 / 2002

EDUSKUNNAN TIETOHALLINNON LINJAT

2002-2004

Lukijalle

Eduskunnan kansliatoimikunta asetti keväällä 2001 projektin, jonka tehtäväksi annettiin tarkistaa vuonna 1997 laadittu tietotekniikan linjaus. Linjaustyön tavoitteena oli määritellä tietotekniikan hyväksikäytön ja kehittämisen peruslinja vuoteen 2004 asti sekä tehdä ehdotus linjauksen toimeenpanosta.

Linjauksen kohteena on ollut ensisijaisesti eduskunnan ydinorganisaation ts. kansanedustajien ja avustajien, eduskuntaryhmien ja eduskunnan kanslian toimintaan liittyvä tietojenkäsittely. Lisäksi painotettiin yhteyksiä ulkoisiin sidosryhmiin, erityisesti valtioneuvostoon. Erillishallintoyksiköiden tietojenkäsittelyä on sivuttu vain niiltä osin kuin ne ovat liittyneet yhteisiin perusratkaisuihin ja tukipalveluihin.

Hankkeen lähtötietona hyödynnettiin mm. tietohallinnon toimesta aiemmin tehtyjä käyttäjäkyselyjä sekä Eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinta -hankkeen aineistoa ja kokemuksia. Linjauksen yhteydessä järjestettiin tietohallinnon seminaari sekä tehtiin perusteellinen tietotekniikan infrastruktuurin nykytilan selvitys- ja linjaustyö.

Valmistelutyötä ohjasi eduskunnan tietohallinnon johtoryhmä: Kalevi Olin (puheenjohtaja), Kari T. Ahonen, Keijo Koivukangas, Jorma Kuopus (7.2.2002 alkaen), Tuula H. Laaksovirta, Mauri Lehmusto, Ilkka Rautio (7.2.2002 saakka), Olli Uotila, Jouni Vainio, Juha Suomalainen (esittelijä) ja Olli Mustajärvi (esittelijä ja sihteeri).

Linjaushankkeen ydinryhmän muodostivat Olli Mustajärvi (puheenjohtaja), Kari T. Ahonen, Ari Apilo, Marjaana Kinnunen, Ilpo Pohjola, Antti Rautava, Juha Suomalainen ja Maj-Lis Ukkonen. Konsultteina työhön osallistuivat sen eri vaiheissa Jorma Lehtinen ja Pekka Melander Tieto Innovation Oy:stä.

Ydinryhmän lisäksi muodostettiin 3 - 6 hengen työryhmät seuraaville alueille: Tietohallinnon johtaminen ja organisointi, eduskunnan ydinprosesseja tukevat tietojärjestelmät, kansalaispalvelujen seuraavat askeleet, verkostoituminen, tieto- ja viestintäteknikka ja osaamisen kehittäminen, tietämyksen- ja tiedon hallinta sekä tieto- ja viestintätekninen infrastruktuuri sekä tukipalvelut. Johtaminen-työryhmän työhön osallistui myös Kari Hakola Tieto Innovationista.

Infrastruktuuri-työryhmä tuotti kuvauksen infrastruktuurin nykytilasta sekä laati linjauksen tietotekniikan infrastruktuurin osalta. Konsulttina tässä osassa toimi Asko Hentunen Tieto Innovationista.

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	VII
1 TÄMÄN HETKEN TILANNE	2
2 MUUTOSPAINHEET	4
3 LINJAUSKAUDEN TAVOITTEET	8
4 LINJAUKSET	13
5 TIETOTEKNIIKAN RAKENTEET (ARKKITEHTUURIT)	20
6 LINJAUSTEN TOIMEENPANO	21
7 TIETOHALLINNON JOHTAMINEN.....	26

LIITTEET:

1. Keskeiset käsitteet
2. Tietohallinnon kustannustietoja
3. Tietohallinnon organisointi
4. Työryhmien raportit
5. Infrastruktuurin nykytila
6. Tietohallinnon infrastruktuurilinjaus
7. Hallinnon sovellukset
8. Tietohallinnon projektisalkku
9. Hanke-ehdotukset

Huom! Liitteet eivät ole tietohallinnon johtoryhmän tai linjaushankkeen ydinryhmän käsittelemiä tai hyväksymiä, vaan ne ovat erillisten työryhmien työn tuloksia.

Tiivistelmä

Eduskunta on tietotekniikan aikaisena soveltajana jo vaiheessa, jossa tietotekniikan käyttö on muuttunut kiinteäksi osaksi kaikkea toimintaa. Järjestelmiä käytetään tehokkaasti ja ne ovat varsin luotettavia sekä täyttävät toiminnan perustarpeet.

Muutospaineita aiheuttaa eduskunnan sidosryhmissä tapahtuva kehitys. Odotusarvot sähköisen tiedonvälityksen laajuuden ja käytön helppouden suhteen ovat kasvaneet. Toisaalta eduskunnan ja sidosryhmien välinen järjestelmien yhteentoimivuus on jopa heikentynyt, koska eduskunta ja sidosryhmät ovat siirtyneet käyttämään uusia työvälineitä.

Teknologiamarkkinoilla tapahtuva kehitys muodostaa pitkällä tähtäimellä riskin eduskunnan eräiden ydinjärjestelmien nykyiselle tekniselle perustalle toimittajatu- en mahdollisen heikkenemisen tai päättymisen kautta.

Sisäisiä muutospaineita aiheuttaa erityisesti tarve tiedon entistä tehokkaampaan hyödyntämiseen ja hallintaan. Osaamistarpeiden lisääntyessä työssä oppimisen, itseopiskelun ja näihin liittyvän osaajatuen ja teknisen tuen tarve kasvaa.

Linjauskauden päätavoitteet on esitetty alla olevassa kuvassa. Tavoitteet kohdistuvat toisaalta olemassa olevien välineiden käytön tehostamiseen ja toisaalta eduskunnan ulkoisen verkottumisen tukemiseen niin kansalaisten kuin muun valtionhallinnon suuntaan.

Luotettavuuden varmistaminen sisältää järjestelmien toimintavarmuuden, tietoturvan ja helppokäyttöisyyden kehittämisen. Pitkäjänteisellä arkkitehtuurisuunnittelulla pyritään ennakoimaan sekä tekniset että järjestelmien käytön muutostarpeet niin, että muutosten määrä minimoidaan ja vaihdokset suoritetaan suunnitelmallisesti.

Käyttäjien osaamisen kehittämiseen ja tukipalveluihin panostetaan entistäkin voimakkaammin, jotta käytössä olevat työvälineet pysyttäisiin hyödyntämään täysimääräisesti.

Tiedon saatavuutta eduskunnan lähiverkon ulkopuolella kehitetään kokeilujen kautta saatavan kokemuksen avulla. Kokeilemalla erilaisia tiedon profiloiteja ja hakutapoja pyritään tiedon löydettävyyden parantamiseen.

Kauden suurin hanke on toimistojärjestelmän vaihto sidosryhmien yleisesti käyttämään ratkaisuun. Hankkeen valmistelu aloitetaan heti ja uusi järjestelmä on käytössä tuki- ja koulutuspalveluineen vaalikauden 2003 alussa.

Eduskunnan ydinjärjestelmien arvioidaan olevan käytössä vähintäänkin seuraavan vaalikauden ajan. Salijärjestelmiin kohdistuvia suuria muutoksia tehtäneiden viimeistään vaalikauden 2007 alkuun mennessä. Koska ydinjärjestelmien toiminnalliset vaatimukset ovat erittäin kovat, aloitetaan vaihdoksen valmistelu jo tällä linjaukskaudella. Kauden aikana määritellään tuleva tietotekniikka-arkkitehtuuri sekä suoritetaan ensimmäiset kokeilut kokemuksen ja osaamisen hankkimiseksi.

Tietohallinnon johtamisessa korostuu tarve sisäisen yhteistyön tiivistämiseen. Eri-tyisesti tarve näkyy oppimiseen, käyttäjätukeen ja kehittämishankkeiden koordinointiin liittyvissä asioissa. Yhteistyöllä tulee pyrkiä tieto- ja viestintäteknikan eri välineiden ja menetelmien kokonaisvaltaiseen hyödyntämiseen.

Toiminnan laajenemisen myötä tietohallinnon alueen resursointia on vahvistettava. Eri-tyisesti sekä eduskunnan ydintoiminnan että tietotekniikan kattavaa moniosaa- mista vahvistetaan.

Eduskunnan tietotekniikan budjetoidut investoinnit vuodelle 2002 ovat 1,6 M€ (9,7 Mmk) ja kulutusmenot 3,05 M€ (18,1 Mmk). Kulutusmenot jakautuvat ylläpitokus- tannuksiin (1,5 M€/8,9 Mmk), systeemyöhön ja konsultointiin (1,0 M€/6,0 Mmk) sekä palvelukeskusten käyttöön ja tietoliikenteeseen (0,6 M€/3,6 Mmk).

Linjausehdotuksen kustannusvaikutukset kohdistuvat systeemyöhön, konsultoin- tiin ja toimistojärjestelmän uudistamiseen sekä Heteka – järjestelmän kehittämi- seen. Vuosikustannuksen arvioidaan olevan vuosina 2002 -2004 2,1, 1,6 ja 1,1 M€ Linjauksen vaikutus investointeihin ja muihin käyttökustannuksiin on pieni. Siirtyminen MS Office – toimistojärjestelmään lisää tietohallinnon kustannuksia 5 – 10 % vuodessa.

Toimistojärjestelmän uudistamisen lisäksi linjauskaudelle ajoittuu myös muita mer- kittäviä hankkeita, joihin joudutaan varaamaan ulkoisen konsulttityön lisäksi myös huomattava määrä omia henkilöresursseja. Lisähenkilöitä tarvitaan tukipalveluihin, asiantuntijapalveluihin (arkkitehtuurien, tietoturvan ja hakemistopalveluiden määrit- telyt), laite- ja ohjelmistoasennuksiin sekä tietojärjestelmien kehittämiseen yhteen- sä 4 – 7 henkilöä.

1 Tämän hetken tilanne

Eduskunnan tietohallinnon kehittäminen on ollut määrätietoista ja systemaattista jo yli 15 vuoden ajan. Eduskunta on onnistunut olemaan oikea-aikainen soveltaja teknologiakehityksen myllerryksessä. Tämän kehityksen ilmenymiä ovat:

- Kehityksen aallot ovat seuranneet toisiaan loogisesti ja säännöllisin väliajoin.
- Tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tarjotut palvelut ovat pohjoismaisten parlamenttien tasoa, kustannustason ollessa alle pohjoismaisen keskiarvon (liite 2).
- Perusjärjestelmien tehokas käyttöikä on ollut pitkä.
- Merkittäviä epäonnistumisia ei ole tapahtunut.

Eduskunnalla on käytössään mittava kokonaisuus tietotekniikan ja tietojärjestelmien tarjoamia palveluja (liitteet 2 ja 5). Tätä kokonaisuutta kuvaavat seuraavat perustiedot:

- Tietojärjestelmät kattavat ydintoiminnan (täysistunnot, valtiopäiväasiakirjojen käsittely, valiokuntatyö) ja ovat tietovirtojen osalta pääsääntöisesti toisiinsa yhdistettyjä
- Työasemia on yhteensä 1100 (ml. erillishallintoyksiköt), joista 650 kiinteää lähiverkon työasemaa, 400 kannettavaa työasemaa ja 50 kiinteää koti-työasemaa
- Tietohallintotoimiston kokonaishenkilömäärä on 17. Tukihenkilöitä näistä on 8 eli yksi 138:aa käyttäjää kohti.
- Tietotekniikan kokonaiskustannus on noin 4 milj. euroa (24 milj. markkaa) vuodessa ja kustannus käyttäjää kohden 4 800 euroa (29 000 markkaa) vuodessa (liite 2). Kustannustaso on ollut viime vuosina vakaa.

Kehityksen myötä ollaan tilanteessa, jossa toiminnan tietotekniikkariippuvuus on suuri:

- Toiminnan eduskunnan tietotekniikkariippuvuus on suuri, sillä tietotekniikkaa hyödynnetään lähes jokaisessa eduskunnan toiminnossa.
- Sisäiset verkkopalvelut ovat muuttuneet osaksi tiedonhankinnan perustyökaluja.
- Ulkoisten (Internet) verkkopalvelujen kehityksessä on meneillään kolmas sukupolvi ja eduskunta on eturivissä verkkopalvelujen tarjoajana.
- Hyötykäytön osaaminen on jatkuva haaste - tieto- ja viestintätieteiden ja sovellusten käytön edellyttämien taitojen jatkuva kehittäminen on välttämätöntä.

Välittömiä ongelmia ei ole, mutta muutokset ympäristössä saattavat muuttaa tilannetta:

- Käytössä on ajanmukainen ja toimintavarma tieto- ja viestintätekninen infrastruktuuri.
- Eduskunnan ydinjärjestelmät ovat vakiintuneessa tilassa ja tarkoituksenmukaisia.
- Omaa ja ulkoista osaamista käytetään tasapainoisesti tietohallintopalvelujen tuottamisessa.
- Sähköpostiliikenteen määrä on moninkertaistunut viimeisen kahden vuoden aikana.
- Riippuvuutta nykyjärjestelmistä lisäävät järjestelmiin tehdyt räätälöinnit.

Tietohallinnon nykyinen johtamisjärjestelmä on kuvattu liitteessä 6. Sen mukaisesti tietohallinnon ohjaus ja palvelutuotanto on keskitetty tietohallintotoimistoon. Tietohallintotoimisto budjetoii keskitetysti tietotekniikan jatkuvat kustannukset ja investoinnit sekä perustaa ja ohjaa tarvittavia kehitysprojekteja. Tietojärjestelmien sisällöllinen vastuu on eduskunnan toimintayksiköillä. Palvelut toteutetaan pääosin ostopalveluina.

2 Muutospaineet

Ulkoiset muutospaineet

Eduskunnan sidosryhmien vastaava kehitys. Eduskunnan tieto- ja viestintätekniiikan kehityksen on pysyttävä samassa vaiheessa tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Suomen EU-jäsenyys ja kansainvälisen toiminnan lisääntyminen korostavat tietojärjestelmien yhteentoimivuuden merkitystä.

Kansalaisten verkottuminen ja verkkopalvelujen käyttö. Hallitus on käynnistänyt useita hankkeita joilla edistetään julkishallinnon avoimuutta ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kehittymistä. Eräs merkittävimmistä hankkeista on vaikutusmahdollisuuksien selvittämiseksi asetettu UUTIVA-hanke (<http://www.vn.fi/vm/kehittaminen/tietohallinto/uutiva.htm>). Osana julkishallintoa, eduskunnan on osallistuttava tähän kehitykseen.

Kansalaiset omaksuvat yleisiä verkkopalveluja käyttäessään uusia palvelu- ja toimintamalleja. Tämä markkinoiden kehitykseen perustuva käyttäjien odotusarvojen muutos aiheuttaa eduskunnallekin palvelujen kehitystarpeita.

Tietotekniikan ja käyttäjäkunnan muutos

Eduskunnan ulkopuolisen käyttäjien määrä kasvaa tämän kehityksen myötä. Käytön helppouden, tiedon esitystavan ja käyttäjätuen merkitys korostuu käyttäjien painopisteen siirtyessä teknisesti taitavista pioneereista keskivertokäyttäjiiin.

Ulkoisen tietoliikenteen mahdollisuudet ja tiedon tulva. Sähköpostiviestien suuri määrä on johtanut jopa sähköpostin roolin kyseenalaistumiseen luotettavana, nopeana tiedonvälityskanavana. Saatavilla olevan ulkoisen tiedon määrä on suuri, mutta laatu vaihteleva. Tarvitaan uusia keinoja tiedon suodattamiseen, kohdistamiseen ja jalostamiseen.

Sähköinen asiointi ja asiakirjahallinnon kehittyminen. Tietotekniikka on muuttanut useita asioita asiakirjahallinnossa. Tekniikan ansiosta asiakirjahallinnon tehtäviä voidaan mm. jakaa uudella tavalla. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetut säädökset sekä yksityisyyden suojaa koskevat säädökset asettavat erityisen haasteen asiakirjahallinnon kehittämiseksi. Julkisuuslain edellyttämään hyvään tiedonhallintatapaan kuuluu toiminnan korkea taso ja hyvä laatu. Teknologian jatkuva muutos aiheuttaa kasvavan riskin tiedon säilyvyydelle ja käytettävyydelle, tosin eduskunnan valtiopäiväasiakirjojen tuotannossa käyttämä SGML-standardi näyttäisi takaavan tiedon säilyvyyden ja käytettävyyden varsin hyvin.

Sähköinen asiointi valtioneuvostossa -esiselvityksen ehdottama minimitasokin asettaa toteutuessaan eduskunnan tietohallinnolle muutostarpeita (http://www.vn.fi/vm/julkaisut/tyoryhmamuistiot/pdf/tr32_2001.pdf).

Teknologia- ja palvelumarkkinan muutokset. Teknologiassa tapahtuva kehitys muokkaa voimakkaasti palvelutarjontaa ja -kysyntää sekä aiheuttaa muutospaineita muuten hyvin toimintaa palveleviin järjestelmiinkin.

Toimistojärjestelmissä Microsoft Office-tuotteista on muodostunut de facto standardi. Muut toimistojärjestelmät ovat periaatteessa yhteensopivia, mutta tiedostojen siirto eri järjestelmien välillä saattaa aiheuttaa keskivertokäyttäjille ongelmia.

Eduskunnan sovellusarkkitehtuurin eräisiin osiin (mm. tietokantaohjelmistot) liittyy epävarmuuksia, jotka saattavat pakottaa ohjelmistojen vaihtoon ja ydinjärjestelmien uusimiseen vaalikauden 2007 tai viimeistään kauden 2011 alkuun mennessä.

Tietotekniikan palvelumarkkinat ovat edelleen tuotteistumattomat ja ulkoisten palvelujen tehokas käyttö vaatii jatkuvaa kehittämistä ja tasapainon etsintää.

Lisääntyvät tietoturva-uhat. Ulkoisten yhteyksien määrän ja kirjon kasvu on vakava uhka tietoturvalle. Käyttäjät kantavat mukanaan entistä enemmän tietoa päätelaitteissaan. Ilkivallan ja sabotoinnin riski kasvaa käyttäjäkunnan laajenemisen myötä. Jopa asiallisten viestien suuri määrä saattaa tukkia tiedonvälitysyhteydet ja estää korkeamman prioriteetin tiedonvälityksen.

Sisäiset muutospaineeet

Käyttäjien tarpeiden ja työtapojen muutos. Kansanedustajien työ tapahtuu entistä enemmän istuntosalin, työhuoneen ja koko eduskuntatalon ulkopuolella. Kansanedustajat etsivät liikkuvan työn tueksi hyviä käytäntöjä tiedon hallintaan ja hyödyntämiseen. Tämä näkyy mm Tiedon ja tietämyksen hallinta eduskunnassa -hankkeen kansanedustajan missio-ajattelussa. Työvälineiden määrän ja käytön lisääntyessä niiden helppokäyttöisyyden ja luotettavuuden merkitys kasvaa kaikkien käyttäjien kohdalla.

Tehokkaat työvälineet lisäävät dokumenttien määrää ja aiheuttavat tiedon tulvaa. Tulvan hallinta taas jää suurelta osin tietohallinnon vastuulle.

Kasvavat osaamisvaatimukset. Eduskunnan henkilöstön työtehtävien painottuminen yhä enemmän syvää osaamista vaativille alueille johtaa osaamistarpeiden lisääntymiseen ja korostaa oppimismahdollisuuksien kehittämisen tärkeyttä.

Useimmat eduskunnan tietojärjestelmä uudistukset ovat vähentäneet rutiinitöitä. Samalla uudistukset ovat lisänneet järjestelmien ylläpitokäyttäjien asiantuntemuksen ja monipuolisen osaamisen tarvetta. Tietotekniikan käytön laajuuden ja syvyyden kasvu edellyttää koulutuksen kehittämistä kasvaneiden vaatimusten tasolle.

Tarve sisäisen toiminnan jatkuvaan kehittämiseen ja tehostamiseen. Eduskunnan tietojärjestelmien voimakkaan kehityksen kausi ajoittui edelliselle linjauksikaudelle. Nyt haasteena on järjestelmien mahdollisimman laaja hyödyntäminen. Uhkana on, että jo uudistettuja järjestelmiä ei pystytä käyttämään suunnitellussa laajuudessa ja järjestelmien toiminnallinen palvelutaso jää kauaksi jälkeen teknisestä tasosta.

Erityisesti tieto- ja viestintäyksikkö tarvitsee tavoitteittensa saavuttamiseen entistä enemmän tietotekniikkaa ja tietoteknistä tukea.

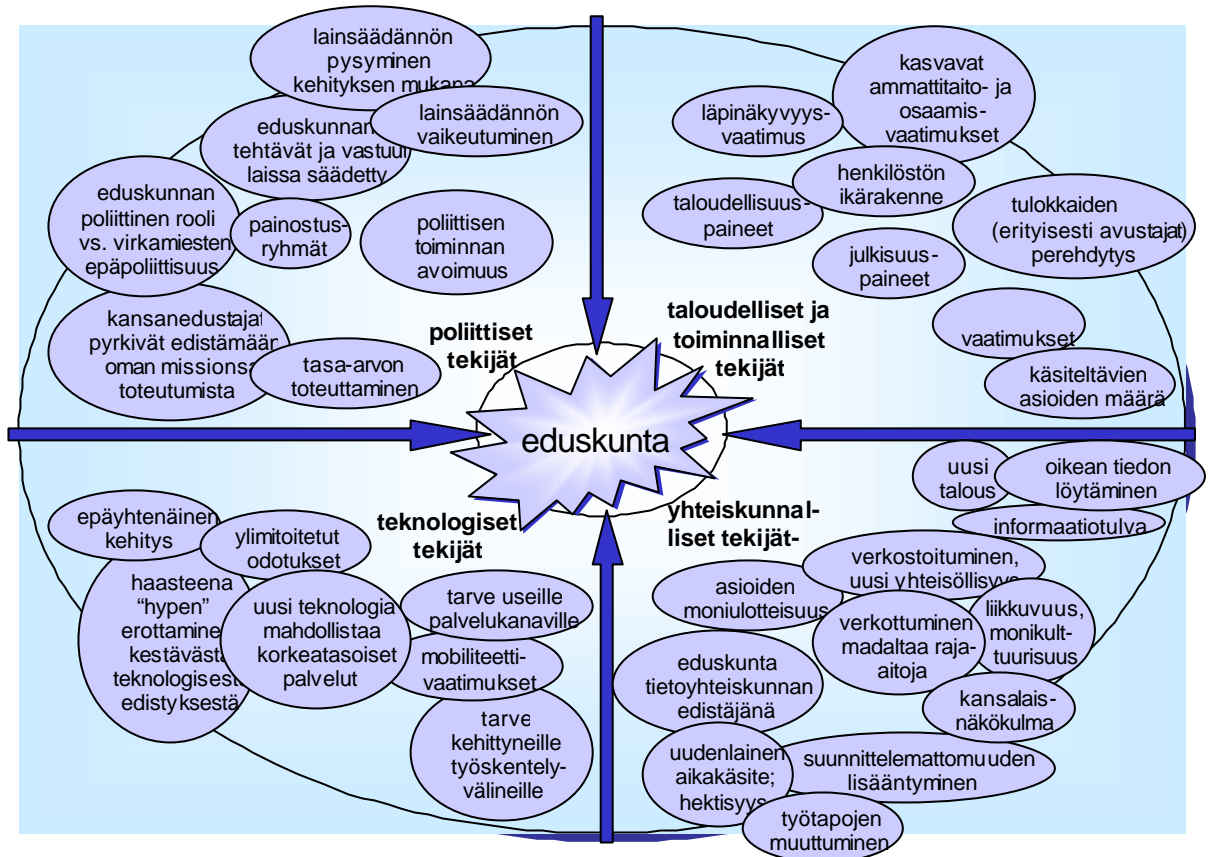
Eri yksiköissä käynnissä olevien tietotekniikkaan liittyvien hankkeitten määrän lisääntyessä niiden keskinäinen koordinointi on entistäkin tärkeämpää.

Tietohallinnon toimenkuvan muutos. Tietotekniikan käytön ulottuessa yhä syvemmälle eduskunnan toiminnan ytimeen, vaaditaan tietohallinnolta laajaa osaamista. Kehityshankkeet edellyttävät sekä toiminnan/toimintaprosessien että tekniikan hyödyntämismahdollisuuksien syvää tuntemusta. Näitä osaajia on eduskunnassa liian vähän. Tietohallinnon osaamisen kehittäminen tähän suuntaan on välttämätöntä.

Sisäinen yhteistoiminta. Valtiontalouden tarkastusviraston ja eduskunnan kirjaston sekä tietohallintotoimiston tietotekniikkapalvelut ovat erillään toisistaan, eikä yhteistoiminnalla saavutettavia etuja ei ole tehokkaasti hyödynnetty.

Eduskunnan lisärakennus. Lisärakennus tuo tullessaan uusia tietoliikenne- ratkaisuja, jotka tietohallinnon on ylläpidettävä. Tilojen ja verkon laajeneminen lisäävät tukipalvelujen tarvetta.

Tiedon- ja tietämyksen hallinnan asettamat vaatimukset. Eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinta-hankkeen loppuraportti kuvaa edellä mainittujen lisäksi muutospaineita tietohallinnolle tietämyksen hallinnan näkökulmasta. Raportti on julkaistu eduskunnan kanslian julkaisusarjassa (6/2001) ja se löytyy Faktasta osoitteesta: <http://fakta.eduskunta.fi/fakta/kmprojekti/lr/loppuraportti.htm>.

Eduskunnan toimintaympäristön muutospaineita (Eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinta-loppuraportti)

3 Linjauskauden tavoitteet

Tietohallinnon **yleistavoitteet**, jotka on johdettu edellisen linjauskauden tavoitteista, ovat:

Eduskunnassa työskentelevillä on päivittäisen työnsä tehokkaana tukena moderni tieto- ja viestintätekniikkavälineistö.

Käyttäjien tietotekniikan osaamistasoa nostetaan ja työvälineiden vaihdokseen liittyvään koulutukseen ja ohjaukseen kiinnitetään erityisesti huomiota.

Eduskunta verkottuu tärkeimpiin sidosryhmiin (VNK, ministeriöt, mediat, kirjastot, arkistot, muut parlamentit...) sekä teknisesti että palvelu- ja tietosisällön suhteen.

Eduskuntaa koskevat tiedot ovat laajassa julkisessa käytössä Internet-verkon kautta.

Eduskunnassa työskentelevillä on käytössään ajanmukaiset yhteydet kansalais- ja sidosryhmäyhteydenpitoa varten.

Eduskunta edistää tietotekniikan hyväksikäytön kehitystä omalla toimialueellaan osallistumalla aktiivisesti kansallisiin ja kansainvälisiin kehityshankkeisiin sekä EU:n ja parlamenttien väliseen yhteistyöhön.

Eduskunnan tietohallintotoimisto seuraa aktiivisesti tietoyhteiskuntakehitystä ja on valmis vastaamaan uusiin tarpeisiin.

Lainsäädäntötyön asiakirjojen käyttötarpeet asettavat erityisvaatimuksia tietojen säilyvyydelle ja käytettävyydelle tallennusmediasta riippumatta – organisaation muistin on oltava kunnossa.

Päätavoitteet linjauskaudella 2002 – 2004

Tietojärjestelmien ja tietoteknisen infrastruktuurin palvelujen toimintavarmuus ja tietoturvallisuus on varmistettu:

- Toimintavarmuuden tasoa nostetaan nykyisestä ja taataan järjestelmien ympärivuorokautinen toiminta.
- Häiriötilanteiden vaatima käyttäjätuki tarjotaan ympäri vuorokauden ja käyttäjät tuntevat tarjolla olevat palvelut.
- Tietoturvallisuus on normitettu ja toiminnan luonteen vaatimalla tasolla.
- Asiakirjahallinnossa taataan tietosuoja, tiedon käytettävyys ja säilyvyys.

Tietotekniikka ja tietojärjestelmät ovat entistä helppokäyttöisempiä:

- Helppokäyttöisyyden kasvu näkyy uusien kansanedustajien koulutustarpeen ja käyttäjätuen kysymysten painopisteen siirtymisenä teknisistä kysymyksistä tiedontulvan hallintaa koskeviin asioihin.
- Tietohallintotoimisto tukee aktiivisesti tiedon löydettävyyttä ja käytettävyyttä.
- Eduskunnan tietoverkon sisältö tarjotaan eduskunnassa työskentelevien käyttöön myös eduskunnan lähiverkon ulkopuolella.

Käytössä olevien järjestelmien mahdollisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti ja suunnitellussa laajuudessa

- Tietojärjestelmät ovat täystehoisessa käytössä ja niiden ylläpitoon on riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä.

Tieto- ja viestintätekniiikan välineiden ja sovellusten käytössä tarvittavat taidot ovat riittävällä tasolla

- Kaikille käyttäjille järjestetään mahdollisuus tietotekniikan peruskoulutukseen.
- Eduskunnan tietojärjestelmien koulutus tapahtuu suunnitelmallisesti yhteistyössä sisällöntuottajien ja tietohallintotoimiston kanssa ja sitä tarjotaan kaikille käyttäjille.
- Vuoden 2003 vaaleissa valituille kansanedustajille järjestetään perehdyttämisen yhteydessä tietojärjestelmien koulutusta.
- Johdon tietämys tietotekniikan mahdollisuuksista ja tilasta eduskunnassa lisääntyy.

Tietotekniikka tukee henkilöstön osaamisen kehittymistä

- Selvitetään verkko-oppimisympäristön soveltuvuus eduskunnan käyttöön.
- Tietojärjestelmät tukevat itseopiskelua.

Perusjärjestelmien elinkaaret ovat pitkiä

- Käytössä olevien ja käyttöön otettavien järjestelmien ennakoitun elinkaaren tulee olla vähintään 5 - 10 vuotta.

Tietotekniikkaratkaisut ovat yhteentoimivia sidosryhmien kanssa

- Tietohallintotoimisto tukee eduskunnan verkostoitumista tarjoamalla yhteentoimivat, tarkoituksenmukaiset työvälineet, jotka mielellään noudattavat kansainvälisesti hyväksytyjä standardeja.
- Tietohallintotoimisto osallistuu eduskunnalle merkittävien sidosryhmien kehityshankkeisiin.

Ulkoisten verkkopalvelujen seuraava sukupolvi on käytössä

- Eduskunta tarjoaa kansalaisille entistä helpommat ja monipuolisemmat tavat seurata eduskunnan toimintaa ja pitää yhteyttä kansanedustajiin.

Verkkopalvelujen sekä palvelu- ja hallintoyksiköiden järjestelmien kehittämiseksi on olemassa hyvä pohja

- Tietotekniikka tarjoaa perustyökalut tiedon tulvan hallintaan.
- Tietotekniikkaa tukee tehokkaasti tiedon löydettävyyttä ja tehokasta käyttöä.
- Järjestelmät nivELYvät joustavasti eduskunnan tieto- ja viestintätekniiseen infrastruktuuriin.

Tavoitteena on jatkaa eduskunnan tietohallinnon määrätietoista ja pitkäjänteistä kehittämistä, joka ilmenee seuraavan sivun kehitysaalloista:

Tietohallinnon kehitysaallot 1984-2004

1984 – 1987 "Heräämisen aika"

- automaatiotyöryhmä
- lainsäädäntötyön tietojenkäsittelyn kokonaistutkimus
- suunnitelma lainsäädäntötyötä tukevan tietojärjestelmän toteuttamiseksi

1987 – 1991 "Perustan rakentaminen"

- ensimmäinen atk-virka (atk-päällikkö) perustetaan
- työasemat, verkko, palvelimia
- tekstinkäsittely, sähköposti
- ensimmäiset yhteiset sovellukset
- kotitietokoneet
- atk-yksikkö muodostui

1991 – 1995 "Lainsäädäntötyön ytimeen"

- istuntosalin järjestelmät
- atk:sta tietohallintoon
- valtiopäiväasioiden käsittelyprosessien tukeminen
- tietohallinnon johtoryhmä perustettiin

1995 – 1998 "Eduskunta lasikaappiin"

- Fakta ja Internet/julkiskäyttö
- valiokuntien tietojärjestelmä
- rakenteinen teksti
- verkottuminen sidosryhmiin (VN, kansalaiset)
- Valtioneuvoston päätöksenteon tukijärjestelmä PTJ, Eurodoc käyttöön

1999 → "Laadulla luotettavuuteen"

- eduskunnan toiminnan tekniikkariippuvuus, palvelujen luotettavuus
- palvelujen laatu
- tietohallinnon uudelleenorganisointi

2001 → "Verkottuminen tietoyhteiskuntaan"

- kansainvälistyminen, EU
- kansalaispalvelut ja vuorovaikutus
- yhteentoimivuus keskeisten sidosryhmien kanssa (ml. kansainväliset)
- käytön helppous ja tehokkuus
- palvelujen käytön aika- ja paikkariippumattomuus
- ydinprosesseja tukevien järjestelmien pitkät elinkaaret
- tietotekniikkainfrastruktuurin korkea luotettavuus
- tietoturvan varmistaminen

4 Linjaukset

Parannetaan järjestelmien toimintavarmuutta

Toimintavarmuudelle asetettavat vaatimukset:

- Eduskunnan tietoverkko ja sen palvelut ovat käytettävissä ja toimivat luotettavasti ympäri vuorokauden viikonloput mukaan lukien.
- Salijärjestelmien on toimittava 100 %:n luotettavuudella ja häiriöttömästi täysistuntojen aikana.
- Muiden erittäin kriittisten palveluiden, joita ovat mm. Fakta, VK-Fakta, sähköposti, nimipalvelimet ja levypalvelut, käytettävyystavoite on 99,95 %. Tämä vastaa n. 20 min kuukausittaista häiriöaikaa.
- Kriittisten palveluiden käytettävyystavoite on 99,5 % palveluaikana, joka on arkisin klo 8 - 18 (istuntopäivinä klo 20 asti). Tämä vastaa n. 100 min kuukausittaista häiriöaikaa palveluaikana.
- Ennakoitavat huoltokatkot ja asennukset suoritetaan aina em. palveluaikojen ulkopuolella.
- Poikkeustilanteiden varajärjestelyt (erityisesti täysistunto- ja valiokuntaprosessien tietotekniikka) on käytössä.
- Käyttäjille tarjotaan häiriötilanteiden varalle puhelintuki ympäri vuorokauden.

Toimenpiteet:

- Palvelutuotannon johtamisen perustaksi otetaan palvelukohtaisesti määritelty palvelutaso-, tietosuoja- ja luotettavuusvaatimus.
- Tarkennetaan toimintamallia ja työnjakoa palvelutoimittajien kanssa erityisesti vika- ja poikkeustilanteita varten.

Toimintavarmuutta koskevat periaatteet ja vähimmäistasot kirjataan uusiin ulkoisten palvelujen ostosopimuksiin. Sisäisille palveluille laaditaan vastaavat palvelumäärittelyt, joissa kuvataan mm palvelut, palveluajat ja yhteyshenkilöt sovelluksittain.

Vaihdetaan toimistojärjestelmä eduskunnan sidosryhmien käyttämään ratkaisuun

Siirtyminen aloitetaan määrittämällä työasemien vakiomäärittelyt siten, että yhteensopivuus sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa toteutuu. Yhteensopivuuden varmistamiseksi pyritään ensisijaisesti noudattamaan kansainvälisiä standardeja, esimerkiksi SGML/XML.

Toimisto-ohjelmistossa siirrytään MS Office-tuotteisiin. Siirtyminen alkaa välittömästi ja etenee vaiheittain niin, että vaalikauden 2003 alussa kaikilla käyttäjillä on käytössään MS-ympäristö. Siirtymisaikataulu on määritelty karkealla tasolla liitteessä ”Tietoteknisen infrastruktuurin linjaus”. Ms Office ei nykyisellään tue SGML/XML-muotoisten asiakirjojen tuottamista, joten valtiopäiväasiakirjojen

tuotannossa käytetään edelleen nykyistä ratkaisua (Framemaker). Pitkällä tähtäimellä pyritään ratkaisuun, jossa rakenteiset asiakirjat voitaisiin tuottaa suoraan XML-muotoon jollain tekstinkäsittelyohjelmalla ja Framemaker-ohjelmasta voitaisiin luopua.

Muutoksen läpiviennissä hyödynnetään jonkin kokeneen ulkopuolisen toimijan osaamista ja resursseja suunnittelun, toteutuksen ja käyttäjäkoulutuksen osalta. Mahdollisuuksien mukaan toimitaan yhteistyössä jonkin toisen vastaavassa tilanteessa olevan parlamentin, esimerkiksi Irlannin parlamentin kanssa.

Eduskunta seuraa aktiivisesti avoimen lähdekoodin ohjelmien ja erityisesti OpenOfficen tilannetta ja osallistuu ministeriöiden käynnistämään selvitykseen.

Kehitetään tieto- ja viestintätekniiikan ja eduskuntasovellusten käyttötaitoja

Koulutustarpeita tarkastellaan eduskunnan tehtävän sekä toimintayksiköiden ja/tai yksittäisten henkilöiden koulutustarpeista lähtien. Koulutus suunnitellaan käyttäjien (asiakkaiden) kanssa.

- Opetusmenetelmiä kehitetään. Erityisesti panostetaan lähiopetukseen ja itsenäisen opiskelun tukemiseen.
- Eduskunnassa työskentelevien erilaiset koulutustarpeet sekä mahdollisuudet opetukseen huomioidaan.
- Kansanedustajien perehdyttämisen tieto- ja viestintätekniiikan koulutus sekä eduskuntasovellusten koulutus suunnitellaan yhteistyössä kansanedustajien perehdyttämisyöryhmän kanssa ja koulutus pyritään järjestämään yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Erityisesti kiinnitetään huomioita koulutuksen oikeaan ajoittamiseen. Perehdyttämisyöryhmän jälkeen selvitetään kansanedustajien oppimistarpeet ja järjestetään koulutusta sen mukaisesti.
- Eduskuntasovellusten käytön koulutuksessa yhdistetään tietotekniikan ja sisällöntuottajan asiantuntemus. Eduskuntasovellusten käytön koulutusvastuuta siirretään tiedon tuottajille.
- Uusien työntekijöiden perehdyttämiskoulutuspakettiin luodaan tieto- ja viestintätekniiikan välineiden koulutusohjelma.
- Tietohallintotoimisto perehtyy verkko-oppimisympäristöihin ja selvittää niiden soveltuvuuden eduskunnan tieto- ja viestintätekniiikan koulutukseen. Verkko-oppimisympäristöä kokeillaan MS Office -tuotteiden kouluttamisessa.
- Johdon tietämystä tieto- ja viestintätekniiikan tarjoamista mahdollisuuksista toiminnan kehittämisessä lisätään.

Tietohallintotoimiston kouluttajien työpanosta kohdennetaan eduskuntasovellusten käytön koulutukseen. Ulkopuolisia kouluttajia käytetään tieto- ja viestintätekniiikan perustaitojen ja teknisten erikoistaitojen kouluttamisessa.

Varmistetaan keskeisten tietojärjestelmien täysimittainen hyödyntäminen

Käytössä olevissa tietojärjestelmissä on edelleen käyttämättömiä mahdollisuuksia, joita voidaan hyödyntää kehittämällä toimintaprosesseja ja järjestelmiä rinnakkain. Tämä edellyttää johdon ja käyttäjien tietämyksen lisäämistä tietojärjestelmien tarjoamista mahdollisuuksista. Muutosten toteutus tapahtuu pienimuotoisina, yksikkö- tai järjestelmäkohtaisina kehittämishankkeina, joiden tavoitteena on ”ottaa kaikki irti” nykyjärjestelmistä.

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon kasvavat asiantuntemusvaatimukset

Tieto- ja viestintätekniikan merkityksen kasvaessa kaikessa toiminnassa, on henkilöstön osaamisen kehityttävä vastaavasti. Eduskunnan henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa huomioon tämä jatkuva kehitys. Henkilöstön koulutuksen lisäksi virkarakennetta tulee kehittää siten, että pystytään vastaamaan kasvaviin asiantuntemusvaatimuksiin.

Kehitetään tietoturvallisuuden tasoa ja määrittelyjä

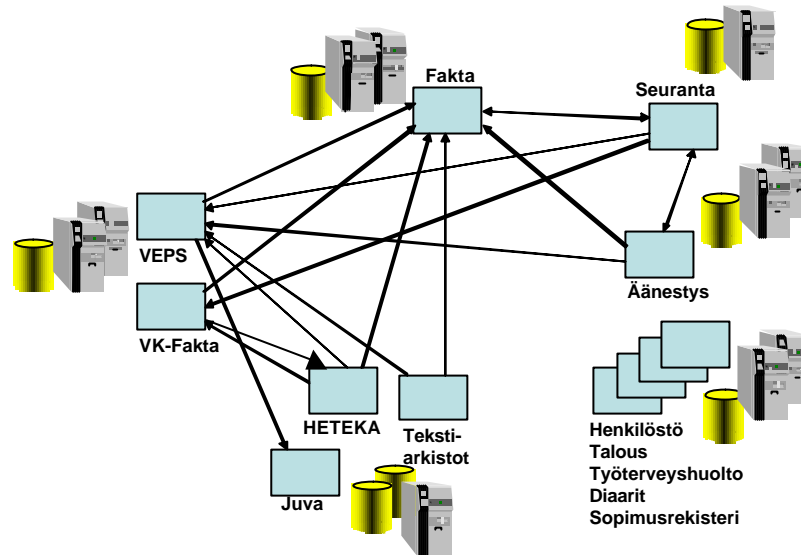
Tietoturvallisuuden tason vaatimukset määritellään. Kehittäminen perustuu valtioneuvoston tietoturvallisuuden ohjeistukseen ja periaatteisiin sekä eduskunnan tietoturvaluusselvityksen tuloksiin. Tietoturvaluusohjeisto on löydettävissä osoitteesta:
<http://www.vn.fi/vm/kehittaminen/tietoturvaluus/vahti/vahti2.htm>.

Vuoden 2002 aikana:

- Tehdään päätös toteutettavista toimenpiteistä ja niiden toteutusjärjestyksestä.
- Täsmennetään tietoturvaluuden ohjeistusta ja tiedotetaan siitä käyttäjille.
- Nimetään tietoturvaluuden vastuhenkilöt ja vastuut organisaatiossa.
- Varmistetaan, että eduskunnan tietoturvaluus täyttää valtioneuvoston tietoturvaluustyölle asetetut vaatimukset.

Valmistaudutaan tekniikan, tietojärjestelmien ja tietovarastojen muuttamiseen kohti yhdenmukaista rakennetta (arkkitehtuuria)

Nykyinen sovelluskartta

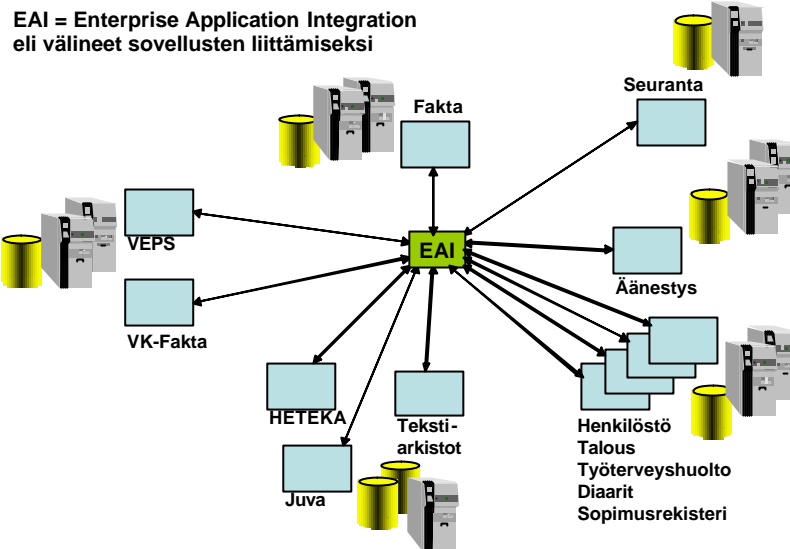

Ongelmana nykyisten sovellusten liittämässä toisiinsa on se, että jokaisesta sovelluksesta on rakennettava tarvittavat yhteydet muihin sovelluksiin räätälöidyillä ratkaisulla. Tällaisen ratkaisun ylläpito ja kehittäminen on tavattoman työlästä - joiltain osin käytännössä jopa mahdotonta.

Sovellusarkkitehtuurisuunnittelussa luodaan kestävä ja joustava pohja tietojärjestelmien ja -palvelujen tulevalle sukupolvelle. Ensimmäisiä toimenpiteitä ovat:

- Uuden sovellusarkkitehtuurin määrittäminen käynnistetään vuonna 2002.
- Uuteen sovellusarkkitehtuuriin ja sovellusalustaan siirytään vaiheittain seuraavien 5 - 8 vuoden aikana.

Integroitu sovelluskartta, esimerkki

Integroidussa sovelluskartassa kuhunkin sovellukseen tarvitaan vain yksi standardin mukainen liittymä, ei useita räätälöityjä liittymiä. Tämä helpottaa oleellisesti sovellusten liittämistä toisiinsa ja kokonaisratkaisun ylläpitoa.

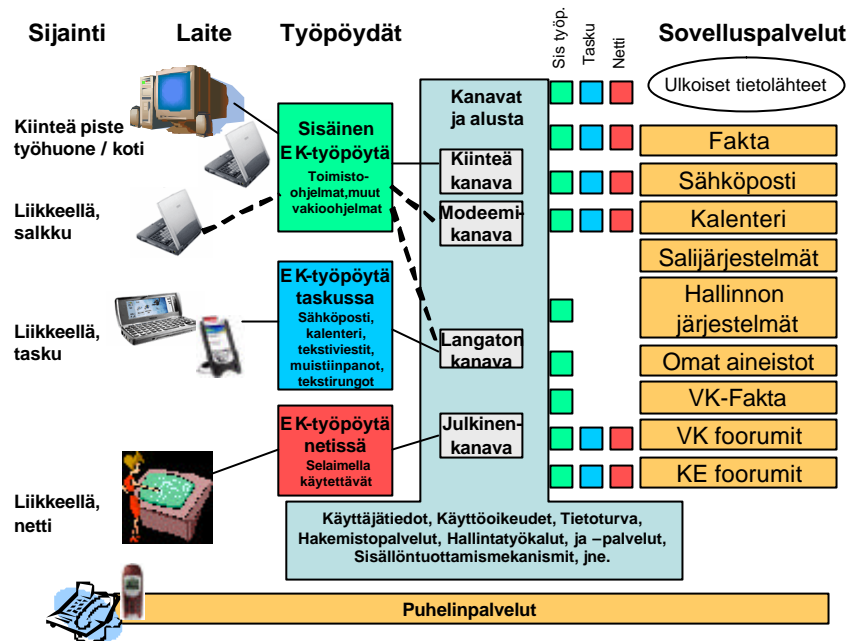
Keskitettyillä hakemistopalveluilla voidaan joustavasti hallita käyttöoikeuksia ja käyttäjäprofileja sekä tehostaa tietoturva. Osana arkkitehtuurisuunnittelua otetaan kantaa hakemistopalvelujen järjestämiseen.

Tarjotaan uusia tieto- ja viestintätekniisiä palveluja eduskunnan lähiverkon ulkopuolelle

Laajennetaan tietotekniikkapalvelujen tarjontaa tarjoamalla aika- ja paikkariippumattomia käyttömahdollisuuksia:

- Liikkuvien ja etäkäyttäjien tietotekniikkapalveluita kehitetään rajoitettujen kokeilujen avulla.
- Kokeilujen pohjalta määritellään tarjottavat palvelut ja käytettävät päätelaitteet, joille tarjotaan myös tukipalvelut.
- Palvelujen käyttöönotosta tehdään päätös vuoden 2002 aikana kokeiluun perustuvien kokemusten pohjalta. Palvelut ovat käytössä seuraavan vaalikauden alussa.

Eduskunnan työpöydät ja palvelut

Arkkitehtuurissa pyritään tilanteeseen, jossa eduskunnan tietoverkon palvelut näkyvät personoidun työpöydän kautta ja osa niistä on saavutettavissa eduskunnan verkon ulkopuolellakin.

Kehitetään ulkoisia verkkopalveluja

Tietohallintotoimisto seuraa ja tukee Eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinta - raportissa määriteltyjä KM-hankkeita sekä kokeilee uusia välineitä ja toimintamalleja suppealla käyttäjäkunnalla soveltuvien ratkaisujen löytämiseksi.

Linjauskauden aikana kokeillaan uusia ulkoisia palveluja joilla helpotetaan kansalaisten yhteydenpitoa ja tiedonsaantia eduskunnasta. Hankkeisiin sisältyy mm:

- Sähköinen verkkolehti
- Verkkokeskustelufoorumit
- Videokuvan ja äänen liittäminen eduskunnan tiedotukseen.

Kehitetään tiedon etsinnän, kohdistamisen ja suodattamisen työvälineitä

Tietotekniikkasidonnaisia projekteja seurataan aktiivisesti tietoteknisten työvälineiden kehittymistä ja tukee eduskunnan yksiköitä niiden tiedon ja tietämyksen hallintaan liittyvissä hankkeissa. Kehittämisessä käytetään rajattuja kokeiluja. Ydinkohtia ovat:

- Tiedon löydettävyyys eduskunnan omista tietorakenteista
- Tiedon seuranta
- Tiedon haku ulkoisista lähteistä
- Tiedon hallinta henkilökohtaisilla profiloinneilla ja personoinnilla.

Kehitetään asiakirjahallintoa

Asiakirjahallinnon kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota sähköisten asiakirjojen määräysten mukaiseen arkistointiin, tietosuojaan ja säilyvyyden varmistamiseen. Tietohallinto osallistuu kehittämiseen erityisesti tietotekniikan tarjoamien mahdollisuuksien ja vaatimusten tuomasta näkökulmasta.

Valmistaudutaan sisäisten verkkopalvelujen seuraavan sukupolven kehittämiseen

Linjauskauden aikana arvioidaan Faktan kehittämistarpeet ja muodostetaan kehittämissuunnitelma. Käynnissä olevan verkkotyökalujen- ja mobiiliratkaisujen pilotointihankkeen tuloksia käytetään pohjana kehittämissuunnitelman laadinnassa ja uusien käyttöliittymien kehittämisessä Faktaan.

Kehitetään tietohallinnon palveluita kokonaisvaltaisesti

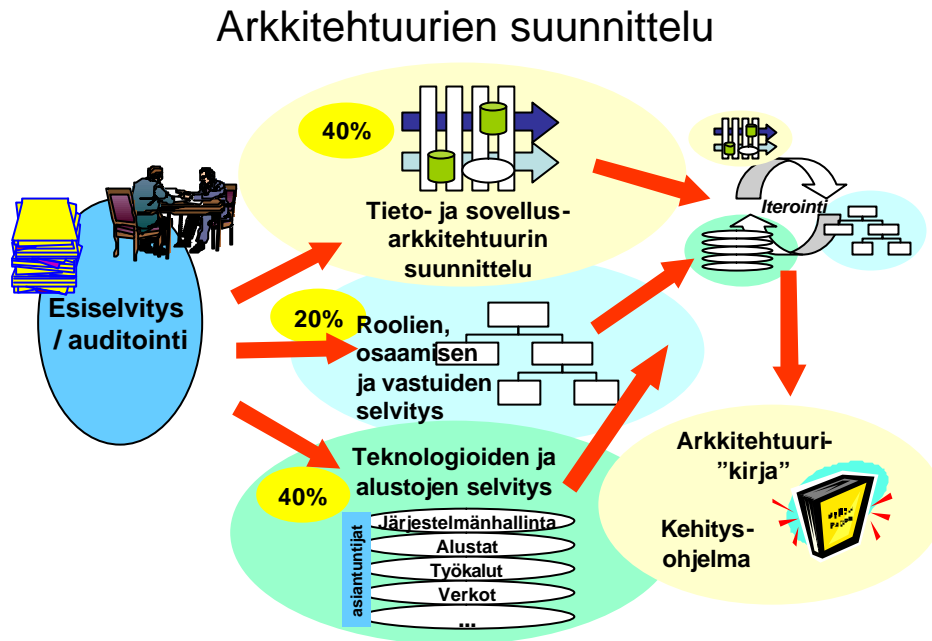
Tietotekniikkasidonnaisia hankkeita seurataan projektisalkun avulla. Projektisalkku on dokumentti, johon on kerätty projektien avaintiedot. Salkkuun liittyy sovittu seuranta- ja ohjauskäytäntö.

Kaikki eduskunnan hankkeet, joilla on kytkentöjä tietotekniikkaan, viedään tietohallinnon projektisalkkuun. Tämä tapahtuu jo ennen projektien käynnistämistä, jolloin tietohallintotoimisto voi paremmin ennakoida tulevia tarpeita. Salkku sijoitetaan kaikkien nähtäville Faktaan. Projektien päätyttyä seurataan kehitettyjen tietojärjestelmien ja palvelujen tilannetta ja varaudutaan ylläpitoon riittävillä resursseilla.

Tietohallintotoimisto tukee palveluyksiköiden erikoisohjelmistojen hankintaa tarkistamalla järjestelmien yhteentoimivuuden ja tekemällä oman suosituksensa hankinnasta. Hankintapäätöksen yhteydessä sovitaan tapauskohtaisesti järjestelmien käyttöönotto-, ylläpito- ja tukivastuut.

5 Tietotekniikan rakenteet (arkkitehtuurit)

Tietotekniikan arkkitehtuurilla tarkoitetaan kokonaiskuvausta tietovirroista, järjestelmistä ja laitteistoista. Arkkitehtuurin suunnitellulla luodaan kokonaiskuva tietojärjestelmien tilanteesta ja kehittämispoluista, tavoitteena yhdenmukainen, tehokas ja pitkäikäinen järjestelmien ja tietovirtojen kokonaisuus.

Arkkitehtuurin kuvaamisen tärkeyttä eduskunnassa korostavat:

- Näkyvissä olevat sovellusalustojen vaihdokset ja kehityshankkeet. Vaihto on suuri hanke, jonka toteutus vie vuosia.
- Käynnistettävät kehityshankkeet tarvitsevat pohjaksi määrittelyt sallituista ratkaisuista.

Arkkitehtuurisuunnittelu sisältää järjestelmien yhteensopivuutta ja ulkoista verkostoitumista helpottavia elementtejä:

- Kannanotto ja suunnitelma varmenteiden käytöstä sähköposti- ja asiointiliikenteessä.
- Kartoitus yhteisten järjestelmien käytön mahdollisuuksista pääsidosryhmien kanssa.
- Rajapintojen määrittely.

Eduskunta noudattaa arkkitehtuurivalinnoissaan ensisijaisesti valtionhallinnon yleisiä standardeja ja suosituksia sekä markkinoiden vahvoja teollisuusstandardeja. Näitä on kuvattu mm. Valtion tietohallinnon rajapintahankkeen lopputuloksissa (http://www.vn.fi/vm/julkaisut/tyoryhmamuistiot/pdf/tr27_2001.pdf).

6 Linjausten toimeenpano

Kauden suurin hanke on toimistojärjestelmän vaihto sidosryhmien yleisesti käyttämään ratkaisuun. Hankkeen valmistelu aloitetaan heti ja uusi järjestelmä on käytössä tuki- ja koulutuspalveluineen vaalikauden 2003 alussa.

Eduskunnan ydinjärjestelmien arvioidaan olevan käytössä vähintäänkin seuraavan vaalikauden ajan. Salijärjestelmiin kohdistuvia suuria muutoksia tehtäneiden viimeistään vaalikauden 2007 alkuun mennessä. Koska ydinjärjestelmien toiminnalliset vaatimukset ovat erittäin kovat, aloitetaan vaihdoksen valmistelu jo tällä linjauksella. Kauden aikana määritellään tuleva tietotekniikka-arkkitehtuuri sekä suoritetaan ensimmäiset kokeilut kokemuksen ja osaamisen hankkimiseksi.

Kehittämishankkeet on lueteltu seuraavien sivujen taulukossa. Päähankkeista on laadittu karkean tason hanke-ehdotukset, jotka ovat liitteessä 9. Hankkeistus tarkennetaan tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa talousarvioesityksen ja hankintasuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Liitteenä olevassa luettelossa mainittujen hankkeiden lisäksi suunnittelukaudelle ajoittuu lisäksi toimintayksiköiden tarpeista ja eduskuntatyön muutoksista aiheutuvia hankkeita, joihin sisältyy myös tietohallintotarpeita. Tällaisista osin suunnitelluista, osin määrittelemättömistä hankeaihoista voidaan mainita esimerkiksi:

- kansanedustajien perehdyttämiskoulutukseen liittyvä verkko-opetuspaketti
- kansanedustajien lakikokoelman rakenteistaminen
- tietotekniset muutostyöt eduskunnan tietojärjestelmiin valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmän uusimisen yhteydessä
- valtiopäiväasiakirjojen jakelu- ja tuotantojärjestelmän kehittämishankkeet
- vk-fakta -järjestelmän jatkokehittäminen
- kansanedustajien poissaolotilastoinnin tietojärjestelmä

Tämän suunnitelman laadintavaiheessa on vaikeata arvioida, miten ja millaisella aikataululla edellä mainitun kaltaiset hankkeet tulevat ajankohtaisiksi. Mikäli eduskunnan toiminta ylipäätänsä valtioneuvoston toimintana vaatii tietojärjestelmien jatkokehitystä tai uusien järjestelmien käyttöönottoa, on siihen oltava määrärahojen ja muiden resurssien puolesta valmius siitä riippumatta, onko hanke kirjattu tämän linjauksen hanke-ehdotuksiin vai ei.

Eduskunnan tietotekniikan budjetoidut investoinnit vuodelle 2002 ovat 1,6 M€ (9,7 Mmk) ja kulutusmenot 3,05 M€ (18,1 Mmk). Kulutusmenot jakautuvat ylläpitokustannuksiin (1,5 M€/8,9 Mmk), systeemyöhön ja konsultointiin (1,0 M€/6,0 Mmk) sekä palvelukeskusten käyttöön ja tietoliikenteeseen (0,6 M€/3,6 Mmk).

Linjausehdotuksen kustannusvaikutukset kohdistuvat systeemyöhön, konsultointiin ja toimistojärjestelmän uudistamiseen sekä Heteka – järjestelmän kehittämiseen. Vuosikustannuksen arvioidaan olevan vuosina 2002 -2004 2,1, 1,6 ja 1,1 M€. Linjauksen vaikutus investointeihin ja muihin käyttökustannuksiin on pieni. Siirtyminen MS Office – toimistojärjestelmään lisää tietohallinnon kustannuksia 5 – 10 % vuodessa.

Toimistojärjestelmän uudistamisen lisäksi linjauskaudelle ajoittuu myös muita merkittäviä hankkeita, joihin joudutaan varaamaan ulkoisen konsulttityön lisäksi myös huomattava määrä omia henkilöresursseja. Lisähenkilöitä tarvitaan tukipalveluihin, asiantuntijapalveluihin (arkkitehtuurien, tietoturvan ja hakemistopalveluiden määrittelyt), laite- ja ohjelmistoasennuksiin sekä tietojärjestelmien kehittämiseen yhteensä 4 – 7 henkilöä.

Kehittämishankkeet						
Hanke	Tila	Vastuutaho	2002	2003	2004	Yht 1000 €
Ydintoiminta Nykyisten järjestelmien jatkokehitys		Keskuskanslia, valiokunnat	100	200	200	500
Ulkoinen ja sisäinen tiedotus Digi-TV (lähetys, arkistointi)		Eduskuntatiedotus		70	30	100
Televisio-ohjelmien digitaalilähetys - sisäisen tietopalvelun videotipalvelu (KM)		Tietopalvelu	50	50		100
Verkkolehti	U	Eduskuntatiedotus	50	50		100
Verkkokeskustelufoorumi	U	Eduskuntatiedotus	Toimenpiteet määritellään verkkotyökalujen pilotointi-hankkeen tulosten pohjalta			200
			50	100	50	
Fakta Faktan sisältörakenteen ja palvelujen kehittäminen (KM)		Faktan keh. ryhmä	50	50		100
Faktan verkkotietopalvelujen kehittämisen linjaus (KM)	K	Sis. tietopalvelu	50			50
Viestintä- ja palvelukanavat: Verkkotyökalujen pilotointi, mobiiliratkaisujen pilotointi (KM)	K	Tietohallintotoimisto	200			200
Tiedon seuranta- ja seulontapalvelut (KM)		Sis. tietopalvelu	50			50
Verkkotietopalvelujen perehdytys, koulutus ja tiedonhaun sisällöllinen tuki (KM)		Sis. tietopalvelu	50			50

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002 – 2004

Hanke	Tila	Vastuutaho	2002	2003	2004	Yht 1000 €
Hallinto ja tukitoiminnot						
Henkilötietojärjestelmä Hetekan toteutus ja jatkokehittäminen	K	Tiedotus Hallinto-osasto	500	100	100	700
Nykyjärjestelmien jatkokehitys	K	Hallinto-osasto	100	100	150	350
Oppiminen						
Koulutuksen tarjoaminen ja oppimisympäristöt (KM)		Hallintotoimisto	Toimenpiteet määritellään verkkotyökalujen pilotointi- ja osaamisen kehittämisjärjestelmän uudistaminen-hankkeiden tulosten pohjalta			
Eduskuntasovellusten käytön koulutuksen kehittäminen	U	Hallintotoimisto		50	50	100
Osaamisen kehittämisjärjestelmän uudistaminen tietohallinnon osalta	U	Tietohallintotoimisto	20	30		50
Toimistojärjestelmän uudistaminen						
MS Officeen siirtymisen valmistelu (liittymien purku, makrot, asiakirjapohjat)	U	Tietohallintotoimisto	80			80
Selvitys verkko-oppimisen soveltamisesta tieto- ja viestintätekniikan kouluttamiseen (pilotti MS Office)	U	Tietohallintotoimisto	80	45		125
MS Office-koulutus	U	Tietohallintotoimisto	100	100		200
Uuden työasemavakion määrittäminen ja asennus (sisältää lisenssikustannukset)	U	Tietohallintotoimisto	275	225	225	725

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002 – 2004

Hanke	Tila	Vastuutaho	2002	2003	2004	Yht 1000 €
Tietohallinto ja tietotekniikkainfrastrukturi						
Tietoturvan toimeenpano	U	Tietohallintotoimisto	100			100
Uuden palvelinvakion määrittely ja asennus	U	Tietohallintotoimisto	40	85		125
Hakemistopalveluiden määrittely	U	Tietohallintotoimisto	85			85
Uuden sovellusarkkitehtuurin määrittely	U	Tietohallintotoimisto	50	125		175
Tukipalveluiden ja palvelutasojen määrittely	U	Tietohallintotoimisto	10			10
Asiantuntijatyön organisointi ja resurssointi (arkkitehtuurit, projektipäälliköt, palveluiden ohjaus)	U	Tietohallintotoimisto	20			20
Yhteensä 1000 €			2110	1580	1105	4895

Merkkien selitykset:

Hanke-sarakkeessa

Tila-sarakkeessa

Aikataulussa

KM Eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinta-hankeessa ehdotettu hanke

U Uusi hanke-ehdotus

K Käynnissä oleva hanke

Määrittely

Toteutus

7 Tietohallinnon johtaminen

Tietohallinnon johtaminen eduskunnan kanslian tasolla

Tietohallinnon organisointimallia ei linjauskaudella ole tarpeen muuttaa, vaan kehittäminen tapahtuu tässä luvussa kuvatuin keinoin.

Kanslian johtoryhmän työskentelyä tulee kehittää paremmin tietohallintoa ja sen kehittämistä tukevaan suuntaan. Tietotekniikan roolin kasvaessa toiminnassa, johtoryhmältä odotetaan entistä enemmän eduskunta-tason linjauksia ja kannanottoja, jotka luovat pohjaa tietohallinnon kehittämiselle.

Keskuskanslian ja valiokuntasihteeristön toiminnallisen yhteistyön lisääntyminen luo prosessien kehittämiselle ja tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämiselle entistä paremmat mahdollisuudet.

Palvelutoiminnan ohjaus

Tukipalvelujen johtaminen tapahtuu keväällä 2002 laadittavan tukipalvelujen kehittämissuunnitelman ja siinä asetettujen tavoitteiden sekä mittarien avulla.

Oman ja ostopalvelutuotannon asiakastyytyväisyyden mittaamiseen luodaan toisteinen menetelmä, jonka avulla suoritetaan vuosittainen mittaus. Sisäisiä palvelusopimuksia ei tehdä.

Päivittäisen palvelutuotannon laadun ja tehokkuuden kehittämisen kohteina ovat:

- Palvelujen mittaus: tekninen toimivuus ja luotettavuus, käyttäjätyytyväisyys.
- Ostopalvelusopimusten täsmentäminen: palvelutason ja palvelulaskutuksen kytkeminen toisiinsa.
- Palvelutuotannon prosessien kehittäminen.
- Tuki ja hallintopalvelujen tuotteistaminen ja tehokas tiedottaminen käyttäjille.

Arkkitehtuuri- ja teknologialinjaukset

Tietotekniikan kokonaisvaltaista kehitystä johdetaan laadittavien arkkitehtuuri- ja teknologialinjausten avulla. Nämä muodostavat tietotekniikan pitkäjänteisen kehittämisen perustan.

Projektisalkku ja projektijohtaminen

Projektisalkulla tarkoitetaan sovittua tapaa kuvata käynnistettävien ja käynnissä olevien projektien kokonaisuutta sekä tämän kokonaisuuden ohjaukseen liittyviä toimintatapoja. Projektisalkkua kehitetään nykymallin pohjalta sekä prosessin että sisällön osalta - seurannan välineestä ohjauksen välineeksi. Salkusta tehdään tiedonjaon väline tietohallinnon ulkopuolisille toimijoille.

Luodaan toimintamalli, joka:

- Sisältää kaikki merkittävät projektit, jotka liittyvät tietohallinnon toimintaan ja vastuusiin.
- Tukee projektien priorisointia ja ajoittamista sekä resurssien hallintaa.
- Sisältää sekä suunnitelma- että toteutumätietoa, jonka pohjalta voidaan arvioida onnistumisia ja toiminnan kehittämistarpeita.
- Toimii tietohallinnon johtoryhmän seuranta- ja ohjaustyökaluna.
- Tukee tietoteknisten valmiuksien luomista ennen projektien aloittamista.
- Toimii tiedotuksen välineenä tietohallintotoimiston ja muiden yksiköiden välisessä yhteistoiminnassa.
- Toimii kanslian johtoryhmän seurannan ja ohjauksen työvälineenä.

Projektijohtamisen valmennusta jatketaan toimintamallin juurruttamiseksi. Mukaan pyritään saamaan myös tietohallintotoimiston ulkopuolisia projektipääälliköitä, esim. ydinjärjestelmien alueelta.

Tuloskortti tietohallintotoimisto johtamisen ohjausmekanismina

Kehittäminen tapahtuu jo käytössä olevia prosesseja ja toimintatapoja vahvistamalla ja syventämällä. Toimeenpanoa ja tuloksellisuuden mittaamista tehostetaan tuloskorttijohtamista laajentamalla. Tietohallintotoimiston tuloskortissa näkyy tietohallintotoimiston ja eduskunnan muun toiminnan tavoitteiden yhteys.

Tuloskorttiin puretaan tämän linjauksen tavoitteet. Linjauksen toimeenpano näkyvät tuloskorteissa vastuina, ajoitettuina toimenpiteinä ja tulosten mitattavuutena.

Tietotekniikan avulla saavuttavien hyötyjen tavoiteasetanta ja seuranta on yksiköiden vastuulla. Näistä tavoitteista yksiköt ja tietohallintotoimisto johtavat tietohallinnon tulostavoitteet.

Toimittajayhteistyö

Tietohallinnon palvelutason kehittäminen edellyttää syvenevää yhteistoimintaa ulkoisten toimittajien ja palvelutuottajien kanssa. Toimintaa rakennetaan pitkäaikaisten kumppanuussuhteiden ja vuosisopimusten pohjalle seuraavasti:

- Hankintojen pääosa keskitetään muutamalle partneri-toimittajalle.
- Ostopalvelusopimukseen rakennetaan jatkuvan kehittämisen ja tehostamisen velvoite.
- Ostopalvelujen kuvauksia tarkennetaan ja mitattavuutta parannetaan. Mittaustuloksia käytetään hinnoittelun pohjana.
- Tavoitellaan mallia jossa saavutetut tehostamishyödyt jaetaan toimittajan ja asiakkaan kesken.

Harkittua kilpailuttamista käytetään tuntuman säilyttämiseksi markkinoiden yleiseen tarjontaan ja tasoon. Omaa osaamista ylläpidetään niin että oman ja ostopalvelujen raja pysyy joustavana molempiin suuntiin. Oma osaaminen säilytetään ja sitä vahvistetaan alueilla, jotka ovat ostopalvelutuotannon hankinnan ja johtamisen kannalta oleellisia.

Tietohallintotoimiston oman osaamisen ja resurssien kehittäminen

Eduskunnan kannalta strategiset tehtävät määrittelee eduskunnan ylin johto. Tietohallintotoimisto määrittelee tämän pohjalta tehtävät, joihin yksikkö keskittyy pitkällä jännteellä. Tietohallintotoimisto seuraa käynnissä olevaa henkilöstöstrategiaselvitystä ja tarkentaa osaamistavoitteensa selvityksen tulosten pohjalta.

Osaamisen painopistettä siirretään toteutuksesta ja ylläpidosta kohti arkkitehtuuri-projektijohtamis- ja sopimus pohjaisen palvelutoiminnan osaamista. Painopisteen siirtäminen tapahtuu koulutuksen ja määrätietoisien rekrytoinnin sekä ostopalvelujen käytön avulla.

Tavoitteiden pohjalta rakennetaan yhteistyössä hallintotoimiston kanssa tietohallinnon osaamisen kehittämisjärjestelmä. Tavoitteena on tuottaa malli, joka on myöhemmin sovellettavissa koko eduskunnan osaamisen kehittämiseen.

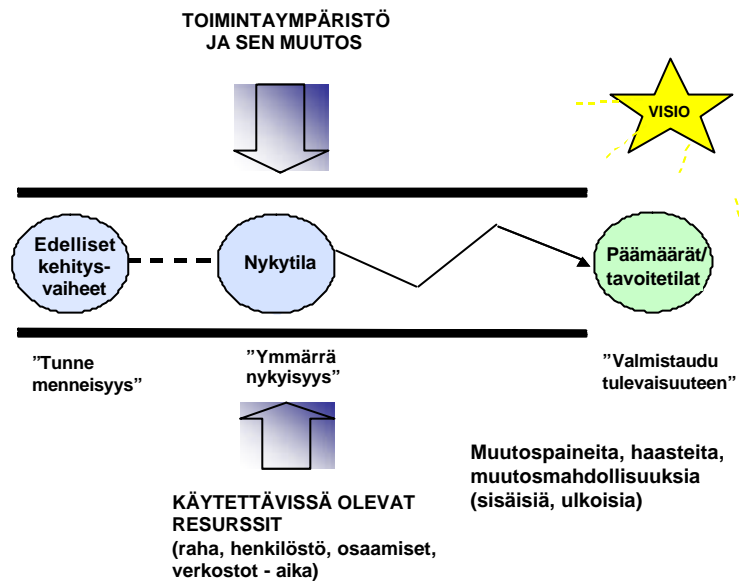
Alueita, joissa vaaditaan laajaa osaamista ja verkostoitumista:

- Valiokuntien tietotekniikan nykyistä tehokkaampi hyötykäyttö.
- Eduskunnan tieto- ja viestintäyksikön ja tietohallinnon yhteistyö ja osaamisen laaja hyödyntäminen esim. kansalaispalvelujen kehittämisessä.
- Tietotekniikka- ja televiestintäpalvelujen niveltäminen toisiinsa.

Suunnitelman mukainen eteneminen edellyttää lisäpanosta tukipalvelujen, asennusten, arkkitehtuurisuunnittelun ja tietoturvan alueella. Lisäksi tarvitaan sekä tekniikan ja että toiminnan asiantuntijaa koulutettavaksi ydinjärjestelmien käyttäjätueksi ja järjestelmien kehittämiseen.

Muutosten hallinta

Eduskunnan tietohallinnon linjaus ja sen toimeenpanosuunnitelma on keskeinen tietohallinnon ohjausväline. Se on pidettävä ajan tasalla toimintaympäristön, toiminnan ja tekniikan muutosten suhteen.

Linjaus tarkistetaan tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa hallintosuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Siihen liittyvät yhteiset, yksikkökohtaiset ja hankekohtaiset kehittämissuunnitelmat tarkennetaan vuosisuunnittelun ja budjetoinnin yhteydessä.

Sisäinen yhteistyö

Eduskunnan kirjaston ja Valtiontalouden tarkastusviraston sekä tietohallinto-toimiston yhteistyötä kehitetään niin, että voimavaroja pystytään suuntaamaan entistä paremmin yli toimintorajojen.

Tieto- ja viestintäteknikan palvelujen kokonaisuuden kehittäminen edellyttää läheistä yhteistyötä kiinteistötoimiston ja tietohallintotoimiston välillä. Tätä tarkoitusta varten luodaan säännöllinen yhteydenpitokäytäntö. Tällä hetkellä ajankohtaisia asioita ovat:

- Yhteisen toimintastrategian luominen puhelin- ja tietotekniikkapalveluissa palvelujen integroimiseksi ja asiakkaiden tarpeista lähtevien palvelujen kehittämiseksi.
- Neuvotteluhuoneiden kokous- ja tietotekniikkavarustuksen määrittäminen ja toteutus.
- Modernin tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen lisärakennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhteistyötä ja ydinjärjestelmien tukea kehitetään muodostettavan moniosajaryhmän avulla. Tähän ryhmään voi kuulua eri yksiköiden henkilöstöä, joiden yhteisenä tavoitteena on toimintaprosessien ja tietotekniikan osaamisen yhdistäminen.

Keskeiset käsitteet

Arkkitehtuuri	kokonaiskuvaus tietovirroista, -varastoista, -järjestelmistä ja laitteistoista
Asiantuntijapalvelut	eduskuntaa koskevaa erityisosaamista vaativat keskitetyn tietohallinnon kehittämis- ja koulutustehtävät
Digitointi	fyysisten dokumenttien kopiointi sähköiseen muotoon
Eduskuntasovellus	erityisesti eduskunnan käyttöön sovitettu tietojärjestelmä
FAKTA	eduskunnan sisäinen tiedonjakelujärjestelmä
Help Desk	keskitetty tukipiste, yhteydenotot puhelimitse ja sähköpostitse
Infrapalvelut	verkon, työasemien ja palvelinten hallinta, valvonta ja ylläpito, Help desk ja peruskoulutus
Infrastruktuuuri	tietoverkon, työasemien ja palvelinten muodostaman kokonaisuus
Integrointi	tietojärjestelmien välisen yhteentoimivuuden toteuttaminen
Internet-verkko	avoin, selainkäyttöinen tietoverkko, joka sisältää julkiseen käyttöön tarkoitettua tietoaineistoa
Intranet-verkko	suljettu, selainkäyttöinen, yhteisön sisäinen tietoverkko, joka sisältää yhteisön omaan käyttöön tarkoitettua tietoaineistoa
Kansanedustajan missio	KM-hankkeessa esiin noussut ajatus, jonka mukaan kansanedustaja kirjaa lyhyesti tavoitteensa niin että niitä voidaan käyttää esim palvelujen kehittämisen tukena
KM	Knowledge Management: Tietämyksen hallinta
Palvelinkone	työasemille keskitetysti palveluja tuottava tietokone
Peruskoulutus	kaikille yhteinen tietotekniikan perustaidot antava koulutus, ”ajokortti”
Projektisalkku	Projektien perustiedoista koostettu yhteenvetotaulukko jolle on määritelty selkeät käsittely- ja seurantatavat- ja vastuut

Selain-käyttöliittymä	Internet-tekniikan mukainen avoin työaseman käyttöliittymä
Standardi	yhteisesti sovittu menettely- tai esitystapa, tuotestandardi rajaa ohjelmistomarkkinoiden tarjonnasta tietyt hyväksytyt tuotteet
Teknologiamarkkina	Maailmanlaajuinen tietotekniikka-alan tuotteiden kilpailukenttä
Tieto- ja viestintäteknikka	Tietotekniikan, langallisen ja langattoman puhelintekniikan sekä audiovisuaalisen tekniikan muodostama kokonaisuus
Tietohallinto	tietotekniikan hyödyntämisen kokonaisuus
Tietohallintoyksikkö	keskitetyt tietohallinnon ammattilaisresurssit kuuluvat hallintotoimiston tietohallintoyksikköön
Tietokanta	tietyä rakennetta noudattava kokoelma tiettyä kohdetta kuvaavia tietoja, joita yksi tai useampi tietojärjestelmä käyttää ja päivittää tietojen sisällöstä riippumattoman ohjelmiston avulla
Tietoturvallisuus	tietoriskejä koskeva turvallisuuden osa-alue, joka kattaa sekä tekniset kysymykset että käyttäjän toiminnasta johtuvat seikat
Tietoyhteiskunta	yhteiskunta, joka hyödyntää laajasti tieto- ja viestintäteknikan tarjoamia mahdollisuuksia toiminnoissaan
Toimistojärjestelmä	ohjelmistokokonaisuus joka kattaa toimistotyön perustyövälineet: sähköpostin, kalenterin, tekstinkäsittelyn, esitysgrafiikan, taulukkolaskennan jne.
Tukipalvelut	keskitetyn tietohallinnon resurssien tarjoamat tai välittämät käyttäjän avustaminen (help desk, mikrotuki, lähituki, asennukset)
VEPS	valtiopäiväasioiden seurantajärjestelmä
Verkottuminen	sidosryhmien kanssa käytävän yhteydenpidon kasvu, joka tietojärjestelmien osalta lisää järjestelmien yhteentoimimisen vaatimusta
VK-FAKTA	valiokuntien asianhallintajärjestelmä
WWW-sivut	Internet-tekniikalla toteutettu ja internet- tai intranet-verkkoon julkaisutarkoituksella sijoitettu tietoaaineisto
Ydinjärjestelmä	eduskunnan ydinprosesseja tukeva tietojärjestelmä
Ylläpito	tietojärjestelmien huolto ja pienehkö korjausohjelmointi

TIETOHALLINNON KUSTANNUSTIETOJA

1. Toteutuneet kustannukset

Jäljessä olevassa taulukossa on esitetty eduskunnan atk-kustannukset vuosina 1987-2000 (2001). Taulukko sisältää eduskunnan yhteisten atk-palvelujen kustannukset (esimerkiksi istuntosalin atk-järjestelmät, valtiopäiväasioiden seurantajärjestelmä, intra/internet, yhteinen infrastruktuuri jne.).

Kustannuksia tarkasteltaessa kiinnittää huomiota kustannusten varsin suuri vaihtelu, mitä selittää pääasiassa suurten investointien ajankohdat. Toinen huomion arvoinen asia on käyttökustannusten voimakas kasvu viime vuosina.

Tiukan kustannuslinjan aikakausi vuosina 1993-1997 näyttää kustannusten rajoittamismielessä hyvältä, mutta kauden lopputulos ei: Vuoden 1997 lopulla eduskunnan atk-järjestelmät ja työasemat olivat tiukan säästöpolitiikan ansiosta niin rapautuneet, että koko atk-toiminnan jatkuminen oli vaakalaudalla kolme viikkoa kestäneen verkkokriisin aikana (atk-verkko toimi huonosti tai ei toiminut ollenkaan). Rajuilla laitteistojen ja järjestelmien uusimisella tilanne saatiin vuosina 1998-1999 hallintaan. Samoin henkilöstöressurssien lisääminen lähes 50 prosentilla auttoi palvelutason nostossa. Tällä hetkellä järjestelmien ja palvelujen tilanne on hyvä.

Kustannuksia tarkasteltaessa on muistettava myös, että nyt käytetään aivan eritasoisia palveluja kuin kymmenen vuotta sitten ja aivan eri intensiteetillä. Liitteenä olevassa taulukossa näkyy sähköpostin käyttö vuosina 1994-2000. Sähköpostiliikenteen määrä on vuosittain kasvanut palvelujen toimivuudesta vastaavan kannalta liiankin nopeasti -kaksin-, jopa kolminkertainen vuosittainen kasvu on lähes sietämättömän nopeaa.

Atk-kustannusten vastapainoksi on syntynyt joukko hyötyjä, jopa suoranaisia säästöjä. Hyötyjen muuttaminen markoiksi on usein käytännössä mahdotonta, mutta esimerkki antanee kuvan mahdollisesta suuruusluokasta:

Rakenteisen asiakirjastandardin SGML) käyttöönoton jälkeen on todettu, että ulkoiset painatuskustannukset ovat pienentyneet Valtion talousarvioon liittyvien asiakirjojen osalta noin miljoona markkaa vuodessa ja kirjallisten kysymysten osalta noin 800.000 markkaa vuodessa. Potentiaalinen ulkoisten painatuskustannusten alentamismahdollisuus on vielä tätäkin huomattavasti suurempi.

2. Pohjoismainen kustannusvertailu

Pohjoismaisessa atk-resurssivertailussa eduskunta asettuu keskiarvon alapuolelle. Esimerkiksi käyttäjää kohden lasketut vuosittaiset atk- kustannukset (investointi- ja käyttökustannukset) Pohjoismaiden parlamenttien välillä on arvioitu seuraaviksi:

Suomi	4000	ECU/käyttäjä/vuosi
Islanti 3200	-"	
Norja	6000	"
Tanska	5600	"
Ruotsi	9600	"

3. Budjetoituja lukuja vuodelle 2001

Tietohallinnon kustannusten budjetoituja tunnuslukuja v2001 (ei sisällä Eduskunnan kirjaston ATK-määrärahoja):

Investoinnit/v [kFIM]	n. 9700
Käyttökustannukset/v [kFIM] (sisältää myös tietopalvelu-, systeemityö- ja konsultointikustannuksia)	n. 14200
Ostettu koulutus/v [kFIM]	n. 200
Tietohallinnon henkilökulut/v [kFIM]	n. 3600
Kustannukset/v yhteensä [kFIM]	n. 27700
Käyttäjää yhteensä	950 (+150 VTV)
Kustannukset/käyttäjä/v [FIM] (ilman VTV)	29157
Tietohallinnon henkilöstö	15 (+2 osapäiväistä)
Käyttäjää/vakinainen tietohallinnon henkilöstö	63

4. Vuoden 2002 investointibudjetti

Luvut Euroissa

Investoinnit:

		€
Työasemat:	-työasemia 250 kpl vanhojen koneiden uusimiseen - kirjasto, ryhmät, valiokunnat, hallinto-osasto -kämmentietokoneita 20 kpl pilotointia varten	500 000
Perustelut:	-eduskunnalla työasemia n. 1000 kpl -keskimääräinen käyttöikä 4 (-5) vuotta, keskimäärin vuosittain tulisi uusia n. 200-250 työasemaa -nykyisissä työasemissa eduskunnassa Windows NT 4.0-käyttöjärjestelmä (32 bittinen), kotikoneissa Windows95/98 (32-bittinen) -mobiiliratkaisujen linjaus selvitetään vuoden 2001 aikana	
-tulostimia	-jokaisen työaseman yhteydessä on tulostin (n. 1000 kpl) -vanhojen tulostimien uusiminen 200 kpl -verkko/väritulostimet 4-5 kpl	50 000
Keskustietokone/palvelimet:	-lisää kapasiteettia/toimintavarmuutta (NT, Unix) 50 000 -www-palvelimiin lisää kapasiteettia 50 000 -sähköpostin palvelinten klusterointi 100 000 -levymuistikapasiteettia lisää 50 000 -varmistus- ja arkistointijärjestelmän täydentäminen 100 000 -Hetekan palvelin, 150 000 € 150 000	500 000
Lähiverkko, tietoliikenne ja tietoturva:	-laite- ja ohjelmistohankintoja -tietoturvaan liittyviä hankintoja	170 000
Ohjelmistot:	-Corel Office päivityksiä -palvelinohjelmistojen päivityksiä -multimedia -Knowledge Management-ohjelmistoja	250 000
Muut investoinnit		130 000

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002 – 2004

LIITE 2

4 (5)

EDUSKUNTA

Atk-kustannukset 1987-2000 (2001)

(yhteiset, keskitetyt atk-palvelut)

(1000 mk, osittain arvioituja lukuja)

2)

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
investoinnit	3142	12383	13316	4796	4133	16431	5447	3840	4400	2844	3000	7505	9984	8240	9700	109161
käyttö	553	79	331	1040	1318	2031	2815	3541	4100	5043	3900	7839	11972	13870	14200	72632
1) ostettu koulutus	183	233	429	omana koulutuksena--->									122	269	200	1436
palkat	300	600	900	1150	1300	1600	1750	1900	2050	2050	2500	2800	3134	3283	3600	28917
yhteensä	4178	13295	14976	6986	6751	20062	10012	9281	10550	9937	9400	18144	25212	25662	27700	212146
käyttäjät	110	210	420	500	500	500	550	550	550	600	650	800	850	850	950	
mk/käyttäjä	37981	63309	35657	13972	13502	40124	18203	16874	19181	16561	14461	22680	29661	30190	29157	
atk-henkilöstö	1	3	4	5	5	5	6	7	8	8	11	13	13	15	15	
käyttäjät/atk- hiö	110	70	105	100	100	100	92	79	69	75	59	62	65	57	63	

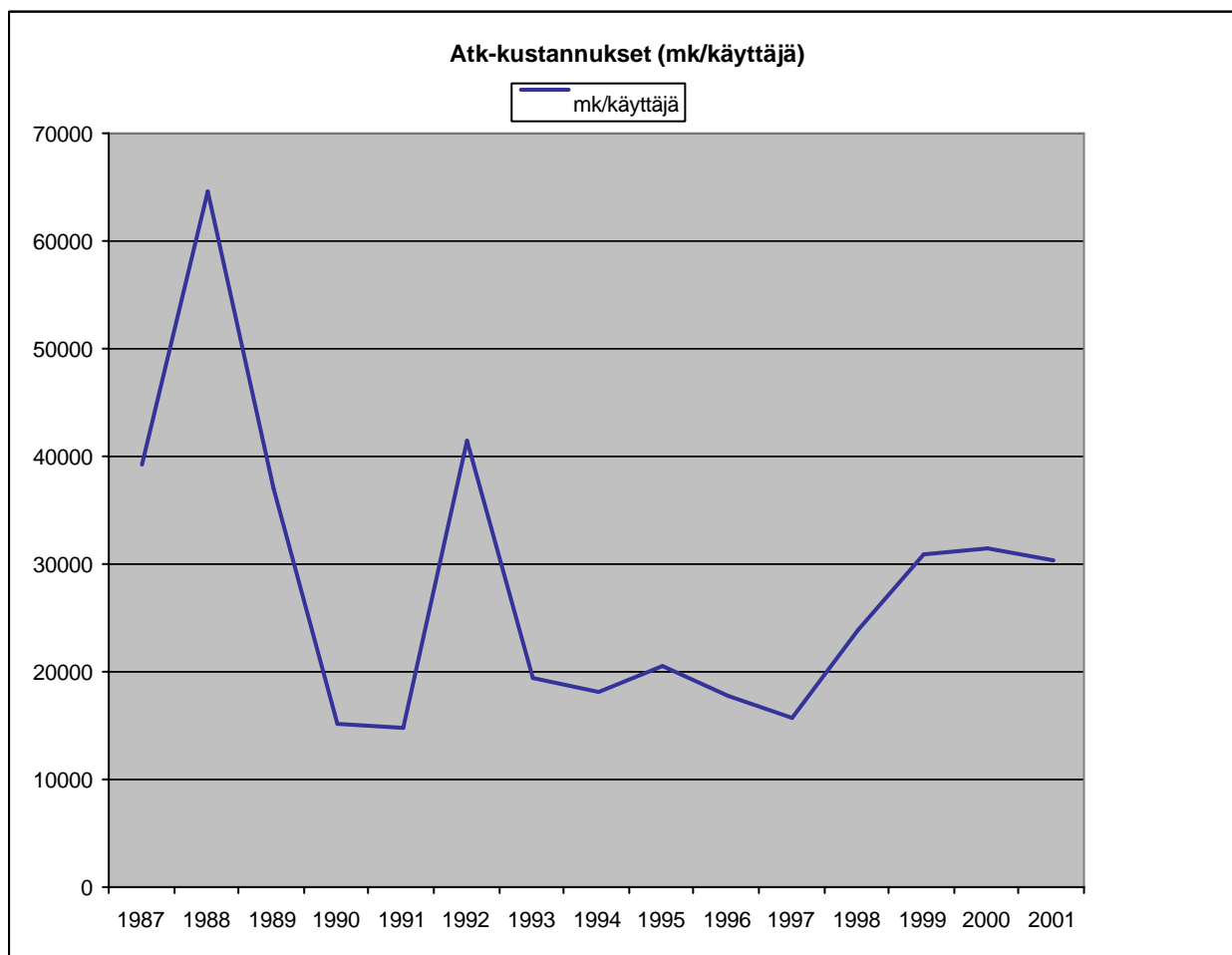
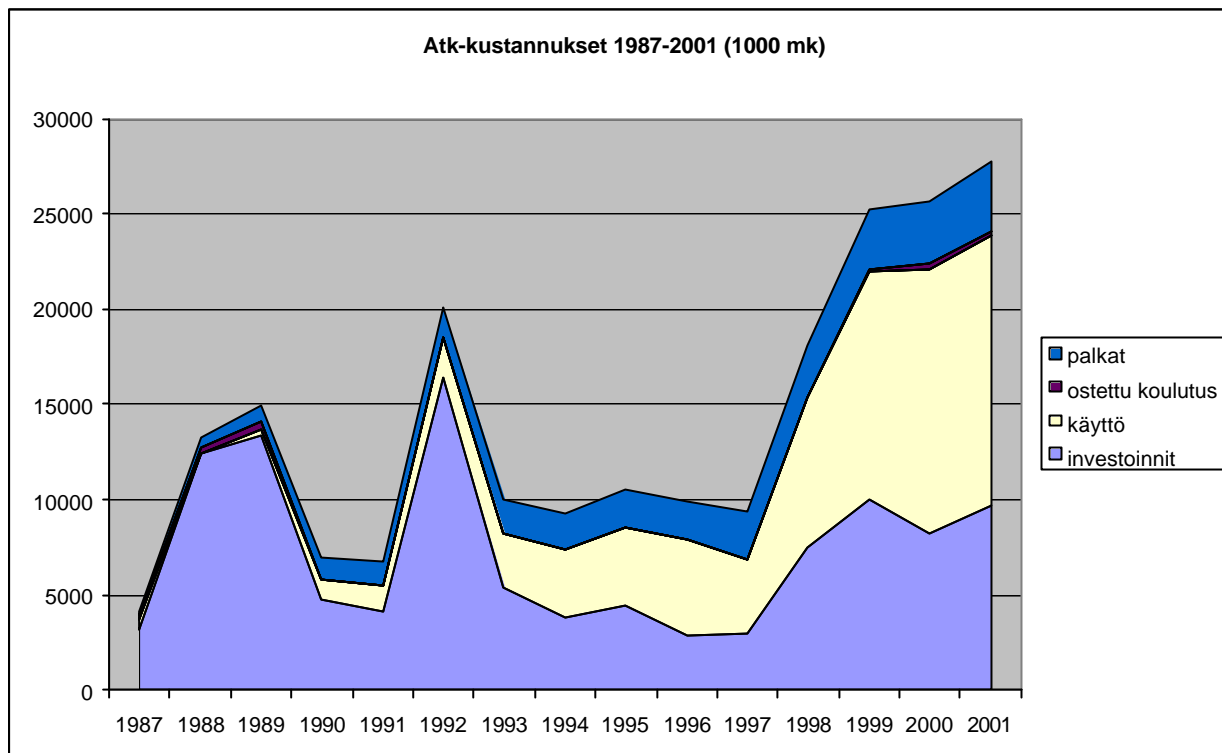
kotitietokoneet kansanedustajille
istuntosalijärjestelmä, 250 päätettä

edustajien avustajat

VTV käyttäjäksi

1) käyttökustannuksiin sisältyy myös tietopalvelujen käyttökustannuksia sekä systeemyö- ja konsultointikustannuksia

2) Vuoden 2001 osalta taulukossa on budjetoidut luvut
(eivät sisällä Eduskunnan kirjaston atk-määrärahoja)

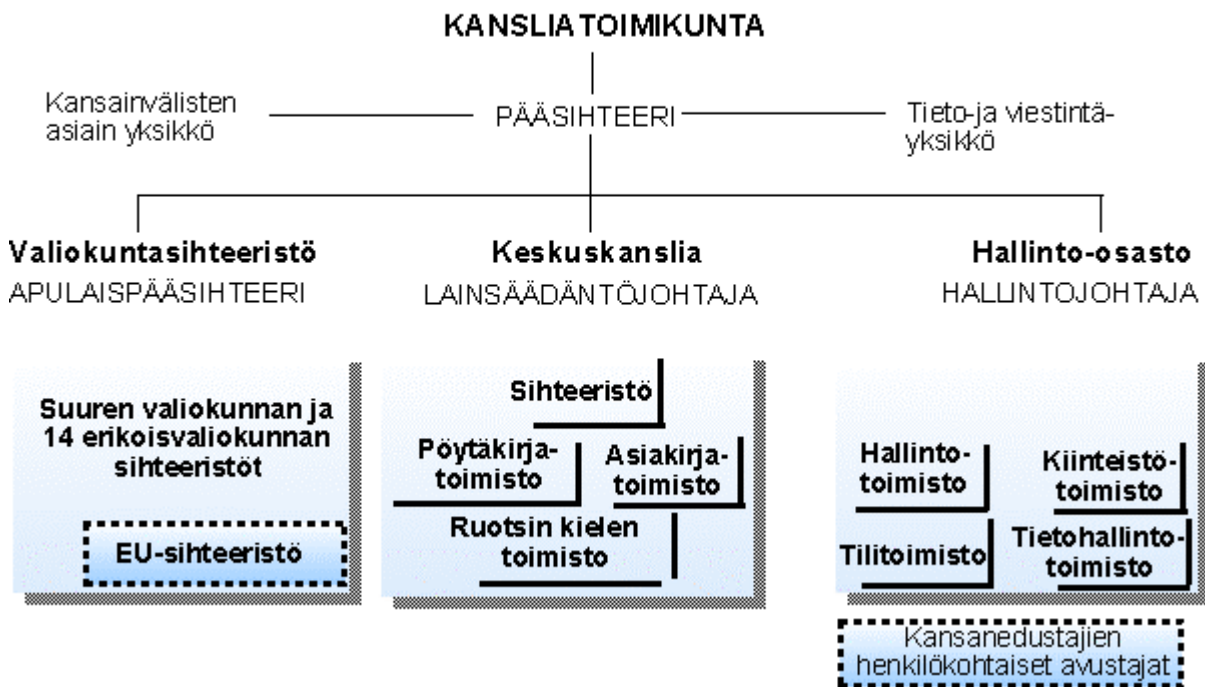

Tietohallinnon organisointi

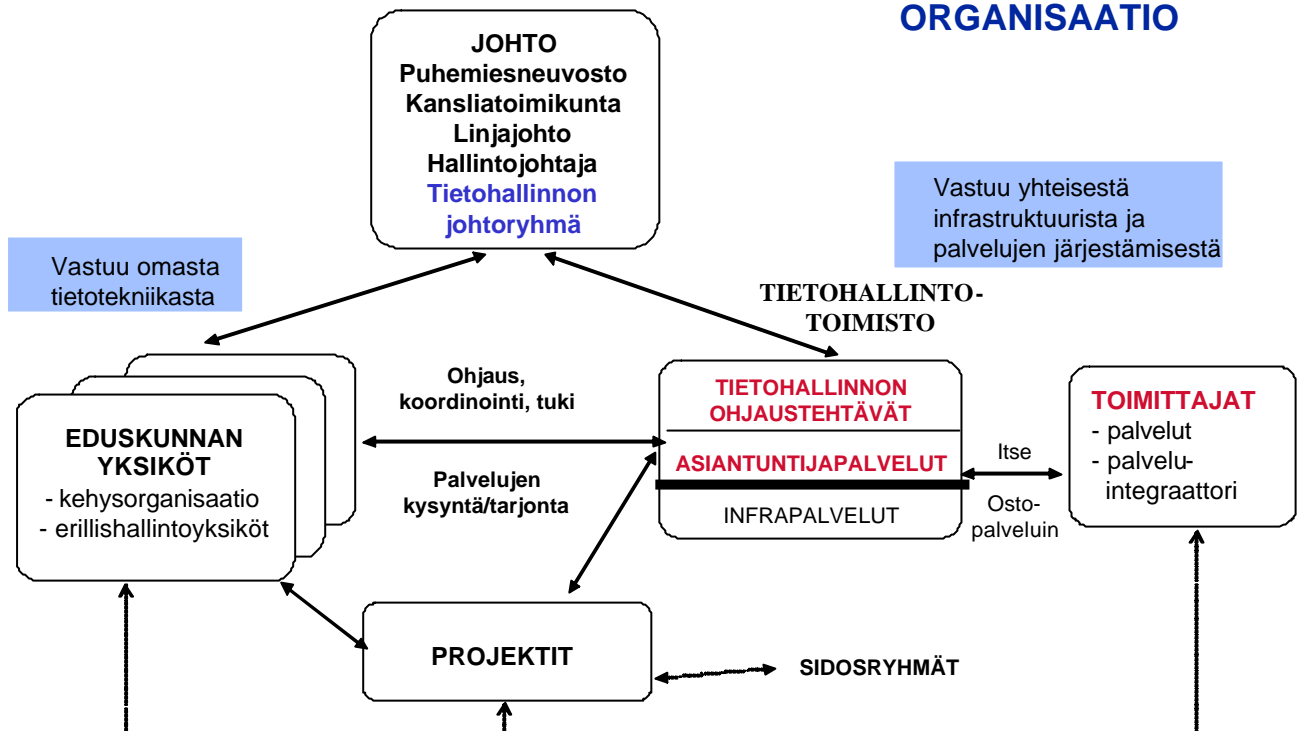
Tietohallinnon koordinaattorina eduskunnassa toimii tietohallintotoimisto. Tietohallintotoimisto vastaa eduskunnan tietohallinnon linjauksista, tietotekniikkahankkeiden suunnittelusta, budjetoinnista, läpiviennistä ja seurannasta. Pääosa tukipalveluista on tietohallintotoimiston vastuulla.

Eduskunnan kanslian organisaatio

EDUSKUNNAN TIETOHALLINTO- ORGANISAATIO

Tietohallintotoimiston tehtävät

- tietojenkäsittelyn yleissuunnittelu ja koordinointi
- tietoteknisten ratkaisujen (laitteistot, ohjelmistot, verkot, tietoliikenneyhteydet) hoito ja ylläpito
- tietojenkäsittelyn koulutuksen organisointi
- tietotekniikan käyttäjien opastus ja neuvonta
- yksikkökohtaisen kehittämistyön tukeminen
- tietotekniikkaan ja tietohallintoon liittyvä tiedotus

Atk-palvelut

Tietojärjestelmän tarjoamia palveluja ovat mm.

- peruspalvelut (tekstinkäsittely valmiine asiakirjapohjineen, sähköposti, taulukkolaskenta ym.)
- eduskunnan kirjaston järjestelmät
- FAKTA-järjestelmä (mm. uutispalvelut)
- julkiset tietopankit (mm. Finlex)
- telemaattiset palvelut (internet, pankkipalvelut ym.)
- valtiopäiväasioiden seurantajärjestelmä (VEPS)
- elektroninen tekstiarkisto
- täysistunnon kulun seurantajärjestelmä
- äänestysjärjestelmä
- kansanedustajien kotikoneet

Edellisten lisäksi tietojärjestelmä palvelee mm. asiakirjahallintoa, henkilöstö- ja taloushallintoa, työterveyshuoltoa, virastopalvelua sekä kiinteistö- ja materiaalihallintoa.

Tietojärjestelmän palvelut ovat sekä eduskunnan että ulkopuolisten käytettävissä käyttäjäryhmittäin erikseen määriteltyjen käyttövaltuuksien mukaisesti. Järjestelmää kehitettäessä on erityistä huomiota kiinnitetty helppokäyttöisyyteen ja käytön yhdenmukaisuuteen.

Järjestelmän käyttöön liittyvissä ongelmatilanteissa käyttäjiä palvelevat tukihenkilöt esim. ryhmäkanslioissa, virastoavustajat pääovella ja työhuonekerroksissa ja tietohallintotoimiston atk-päivystys.

Tietohallintotoimiston henkilöstö

Mustajärvi Olli, tietohallintopäällikkö

Tehtävä: Tietojenkäsittelyn kehittäminen, tietotekniikkahankintojen valmistelu

Suomalainen Juha, atk-päällikkö

Tehtävä: Atk-palvelutuotanto, tietotekniikkahankintojen valmistelu

Ukkonen Maj-Lis, tietojärjestelmäpäällikkö

Tehtävä: Järjestelmän hoito, sähköinen viestintä, eduskuntasovellukset

Aaltonen Antti, suunnittelija

Tehtävä: Tietoliikenne, salijärjestelmät

Andersson Satu, ma mikrotukihenkilö 30.4.2002 saakka

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Halme Orvokki, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Hartikainen Merja, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Juntura Outi, suunnittelija

Tehtävä: Tietoliikenne, salijärjestelmät

Jääskeläinen Maija-Liisa, suunnittelija

Tehtävä: Eduskuntasovellukset, kirjaston sovellukset, järjestelmän hoito

Karosto Jari, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Moilanen Tomi, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Nyström Tuula, suunnittelija

Tehtävä: Atk-koulutus, atk-käyttöoppaat, atk-tiedotus

Pursiainen Kimmo, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat

Rainio Heikki, suunnittelija

Tehtävä: Atk-koulutus, atk-käyttöoppaat, atk-tiedotus

Saarela Mikko, sovellusneuvoja

Tehtävä: Käyttäjien tuki ja opastus, työasemat, tukihenkilötoiminta

Wilenius Sari, toimistos sihteeri

Tehtävä: Tietohallintotoimiston toimistosihteerin tehtävät

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Tietohallinnon johtaminen ja organisointi

1. Eduskunnan tietohallinnon johtamisen haasteita

Järjestelmien ehdoton luotettavuus

Luotettavuusvaatimus kasvaa edellä kuvatusta kehityksestä ja seuraavista syistä johtuen

- työajan käsite on muuttumassa lähes ympärivuorokautiseksi
- käyttäjät ovat entistä kriittisempiä, kärsimättömämpiä ja kiireisempiä

Palvelutuotannon johtamisen perustana onkin oltava palvelukohtaisesti määritelty palvelutaso- ja luotettavuusvaatimus.

Akuutti kysymys on tietoturva ja tietoturvan johtaminen osana luotettavuusnäkökulmaa. Syynä ovat toiminnan syvät muutokset:

- verkostoituminen: tiedonsiirron ja yhteyksien lisääntyminen
- mobiliteetti
- kotikäyttö

Helppokäyttöisyys

Työkalujen määrän ja käyttäjämäärän lisääntyminen lisää helppokäyttöisyyden vaatimusta. Helppokäyttöisyyden vaatimus kohdistuu ensisijaisesti laajan käyttäjäryhmän perustyökaluihin, joille markkinoiden valtavirtatuotteet edustavat käyttökokemukseen perustuvaan käytön helppoutta.

Tiedon määrän kasvu heikentää tiedon löydettävyyttä. Tiedon helppo ja tehokas löydettävyys, juuri silloin kun sitä tarvitaan, on erityisesti kansanedustajille tärkeää. Alue vaatii jatkuvaa kehittämistä – sisällöntuntijoiden ja välineosaajien yhteistyönä.

Yhteentoimivuus

Yhteentoimivuuden systemaattinen rakentaminen valtioneuvoston ja muiden avainryhmien suuntaan on linjauskauden tärkeimpiä teemoja. Kun eduskunnan saapuvien ja lähtevien sähköpostiviestien määrä on noin 0.5 miljoonaa vuositasolla, pienikin yhteentoimivuuden parannus aiheuttaa suuria aikasäästöjä. Erityinen haaste on se, että valtioneuvosto ei ole sisäisesti, työkalumielessä yhtenäinen.

Oppimisen tarpeeseen tietohallinto vaikuttaa välineratkaisuillaan

- jo muista yhteyksistä tutut välineet koetaan helpoiksi
- säännöllisessä käytössä olevat välineet koetaan helpoiksi
- järjestelmien pitkät elinkaaret vähentävät oppimistarvetta

Elinkaarten hallinta

Järjestelmien todellinen hyöty mitataan ulos vain pitkien elinkaarten kautta. Tietohallinnon johdon on kokonaisnäkömyksensä avulla ja oikeilla valinnoilla tavoiteltava:

- oikea-aikaista järjestelmien vaihtamista
- teknologiakehitysaaltojen yli hyppäämistä viisaasti

Linjauksessa on luotava looginen ajoitus toimistojärjestelmien ja sovellusalojen uusimiselle suhteessa

- valtioneuvostossa ja muissa avainryhmissä tapahtuvaan kehitykseen
- eduskuntavaaleihin 2003 ja 2007
- omiin osaamisiin, mahdollisuuksiin ja resursseihin

Järjestelmien elinkaarten hallinnassa eduskunnan tietohallinnon on täsmennettävä arkkitehtuurilinjauksiaan, jotta seuraavat ydinasiat ovat hallittavissa:

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

- järjestelmien välisten riippuvuuksien karsimisen aloittaminen hyvissä ajoin ennen vaihdosta
- ehdottoman luotettavuuden ja käytön helppouden takaaminen vaihdoksessa

Tarve tehokkaampaan sisäiseen verkostoitumiseen ja osaamisen laajentamiseen

Tietotekniikan käytön ulottuessa yhä syvemmälle eduskunnan toiminnan ytimeen, vaaditaan tietohallinnoltakin laajempaa osaamista. Kehityshankkeet edellyttävät sekä toiminnan/toimintaprosessien että tekniikan hyödyntämismahdollisuuksien syvää tuntemusta. Näitä osaajia on liian vähän.

Tietohallintoyksikön osaaminen on kapeaa tai keskittynyt jopa yhteen henkilöön mm. seuraavilla alueilla:

- ydinjärjestelmien ylläpito ja tuki eräiltä osin
- jotkin erikoisalueet, esim. tietoturva
- yleisesti, toiminta ja osaaminen on teknologiakeskeistä

Potentiaalisia kehitysalueita, joissa vaaditaan laajaa osaamista ja verkostoitumista:

- Valiokuntien tietotekniikan tehokkaampi hyötykäyttö ja yhtenäisempi toiminta
- Eduskunnan tieto- ja viestintäyksikön, eduskunnan kirjaston ja tietohallinnon yhteistyö ja osaamisten ristiinhyödyntäminen esim. kansalaispalvelujen kehittämisessä
- Tietotekniikka- ja televiestintäpalvelujen niveltäminen toisiinsa
- toimittajayhteistyö ja ostopalvelutuotanto

Kehittämistarpeita esiintyy seuraavilla alueilla

- tietohallintoalueen koulutus
- dokumentointi ja suunnittelu
- arkkitehtuurin ja rakenteiden osaaminen
- palvelutuotannon hankinnan johtaminen ja kehittäminen
- moniosaajien kasvattaminen

2. Ehdotus toimenpiteiksi tietohallinnossa

A. Ohjaus- ja johtamisjärjestelmien kehittäminen

Tietohallinnon johtamisrakenne on tarkoituksenmukainen eikä sitä ole tarvetta muuttaa.

Tietohallinnon ohjaus- ja johtamismenetelmissä ei ole tarvetta uusien menetelmien käyttöönottoon, vaan kehittäminen tapahtuu jo käytössä olevia prosesseja ja toimintatapoja vahvistamalla ja syventämällä.

Tuloskortti tietohallinnon johtamisen ohjausmekanismina

Toimeenpanoa ja tuloksellisuuden mittaamista tehostetaan tuloskorttijohtamista laajentamalla. Tietohallintotoimistolle laaditaan tuloskortti hallintojohtajan johdolla. Tässä kortissa näkyy tietohallintotoimiston ja eduskunnan muun toiminnan tavoitteiden yhteys.

Tuloskorttijohtamista tietohallintotoimiston sisällä kehitetään edelleen. Muodostetaan selkeä yhteys alla kuvattuihin ohjausmekanismeihin niin, että linjaukset näkyvät tuloskorkeissa vastuina, ajoitettuina toimenpiteinä ja tulosten mitattavuutena.

Tietoyhteiskuntaan verkostoitumisen tulee näkyä tuloskortissa toimenpiteinä, vaikei eduskunnan verkostoituminen ole tietohallintotoimiston vastuulla.

Tietohallinnon toiminnan ohjausmekanismit

Palvelutuotannon ohjaus

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Päivittäisen palvelutuotannon laatua ja tehokkuutta kehitetään seuraavasti:

1. Palvelujen mittaus käyttäjän silmin: tekninen toimivuus ja luotettavuus, palvelujen taso ja toimivuus
2. Ostopalvelusopimusten täsmentäminen – palvelutason ja laskutuksen kytkeminen toisiinsa
3. Ostopalvelutuotannon prosessien ja työnjaon kehittäminen
4. Tuki- ja hallintopalvelujen standardointi

Oman ja ostopalvelutuotannon mittaamiseen luodaan toisteinen menetelmä, jonka avulla suoritetaan vuosittainen mittaaminen.

Sisäisiä palvelusopimuksia ei tehdä.

Arkkitehtuuri- ja teknologialinjaus

Linjauskaudelle ajoittuu aikajänteeltään ja tyypiltään hyvin erilaisia, suuria muutoksia. Näiden teknistä ja aikataulullista yhteensovittamista hallitaan päivitettyjen arkkitehtuuri- ja teknologialinjausten avulla.

Linjaukset toimivat osana tietohallinnon johtamisjärjestelmää ja linjauksissa esitetyt muutokset puretaan vuosi- ja vuosineljänneksen toimenpiteiksi tuloskortissa.

Projektisalkku ja projektijohtaminen

Projektisalkkua kehitetään nykymallin pohjalta sekä prosessin että sisällön osalta - seurannan välineestä ohjauksen välineeksi. Salkusta tehdään tiedonjaon väline tietohallinnon ulkopuolisille toimijoille.

Minimitavoitteena on malli, joka

- sisältää kaikki merkittävät projektit, jotka liittyvät tietohallinnon toimintaan ja vastuisiin
- tukee projektien priorisointia ja ajoittamista sekä resurssien hallintaa
- sisältää sekä suunnitelma- että toteutumatieta, jonka pohjalta voidaan arvioida onnistumisia ja toiminnan kehittämistarpeita
- toimii tietohallinnon johtoryhmän seuranta- ja ohjaustyökaluna
- toimii tiedotuksen välineenä tietohallintotoimiston ja muiden yksiköiden välisessä yhteistoiminnassa

Projektijohtamisen valmennusta jatketaan toimintamallin juurruttamiseksi. Mukaan pyritään saamaan myös tietohallintoyksikön ulkopuolisia projektipäälliköitä, esim. ydinjärjestelmien alueelta.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Tietohallinnon kompetenssien johtaminen

Tulossa olevat järjestelmämuutokset ja kehittämishankkeet edellyttävät osaamisia joita tietohallintotoimistossa ei riittävässä määrin ole. Edessä oleviin muutoksiin valmistaudutaan kehittämällä kompetenssien johtamisen systematiikka.

Erityishuomiota kiinnitetään johtamisvoiman riittävyteen muuttuvassa tilanteessa. Kriittisesti tarkasteltavia alueita ovat

- palvelutoiminnan johtaminen
- projektijohtaminen
- verkostoitumiskehityksen johtaminen

Tietohallinnon kompetenssien kasvattamisen tulee sisältää seuraavat vaiheet:

1. Osaamistarpeiden kartoitus
 - tulevien järjestelmämuutosten vaatimat
 - verkostoitumiskehityksen vaatimat
 - ulkoisen palvelutuotannon kehittämisen vaatimat
 - henkilöiden poistuman, esim. eläkkeelle siirtymisen aiheuttamat
2. Olemassa olevien osaamisten kartoitus
3. Osaamisen kehittämistarpeen määrittäminen : laatu, määrä
 - mitä pitää olla itsellä
 - mitä voidaan ja halutaan ostaa palveluostajilta
4. Toimenpiteet
 - yhteistyö EK:n sisällä
 - osaamisten ostaminen palveluostajilta
 - tietohallinnon osaamisten kasvattaminen
 - rekrytoinnit
5. Yksilöiden kasvupolkujen määrittäminen ja kehittämisohjelman laatiminen (kehityskeskustelut)

Kehittäminen tapahtuu yhteistyössä kanslian hallintotoimiston kanssa. Tavoitteena on käyttää tai luoda malli jota muutkin eduskunnan yksiköt voivat käyttää. Kehittämisessä hyödynnetään muiden organisaatioiden hyviä käytäntöjä.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Eduskunnan ydinprosesseja tukevat tietojärjestelmät

1. Mitä tarkoitetaan ydinprosessien tietojärjestelmillä?

Eduskunnan ydinprosesseihin kuuluvilla tietojärjestelmillä tarkoitetaan tässä esityksessä:

- täysistunnon tietojärjestelmiä (*salijärjestelmät*) eli täysistunnon seuranta-, äänestys-, äänentoistojärjestelmiä
- valtiopäiväasioiden käsittelytietojärjestelmää (*Veps*)
- valtiopäiväasiakirjojen tuotantojärjestelmä ja niiden tekstiarkistojärjestelmiä sekä
- valiokuntien tietojärjestelmää (*Vk-fakta*)

Kansanedustajien henkilötietojärjestelmä (*Heteka*) kuuluu myös osin ydinprosessien tietojärjestelmiin, koska edellä mainitut tietojärjestelmät hyödyntävät sen edustajatietoja (ks. myös liite, jossa myös järjestelmien väliset suhteet kuvattu). Toiminnallisesti ydinprosesseihin liittyy kiinteästi myös sähköposti.

Ydinprosessien tietojärjestelmien käytöstä vastaavat ne yksiköt, joiden vastuualueeseen järjestelmä liittyy. Eduskunnan organisaatioyksiköistä keskuskanslialla ja valiokunnilla on siis käyttäjinä avainasema. Teknisestä ylläpidosta ja käyttäjätuesta vastaa pääosin tietohallintotoimisto.

2. Näkemykset kehitystarpeesta ja elinkaari

Edellisen strategisen suunnittelujakson 1999-2001 aikana on tehty lukuisia suuria muutoksia ydinprosessien tietojärjestelmiin. Salijärjestelmät päivitettiin kesän 2001 aikana ja niitä on suunniteltu käytettävän n. 2007 asti. Järjestelmien käyttö on vakiintunutta ja varsin luetettavaa.

Veps uudistettiin ja laajennettiin täysin vuosien 1999-2000 aikana, joskin pieniä viimeistelyitä on edelleen meneillään. Järjestelmän käyttäjävälisyys parantui huomattavasti ja suuria muutos- tai päivitystarpeita tuskin suunnittelujakson aikana ilmenee.

Valtiopäiväasiakirjojen tuotanto- ja jakelujärjestelmissä siirryttiin uuteen tekniikkaan (rakenteisiin asiakirjoihin) perustuviin järjestelmiin vuosina 1998-2000. Vaikka rakenteisten asiakirjojen pääprojekti on jo ohi, niin päivitys- ja viimeistelytarpeita ilmenee edelleen. Suunnittelujakson 2001-2003 aikana tuskin tulee suuria muutostarpeita. Sen sijaan voitaisiin selvittää mahdollisuudet hyödyntää rakenteisia asiakirjoja vielä nykyistekin monipuolisemmin esimerkiksi tiedon hyväksikäytön ja jakelun kannalta.

Vk-fakta otettiin käyttöön syksyllä 1998, jolloin valiokuntien toiminta sai ensimmäisen tukijärjestelmänsä. Järjestelmää on jatkokehitetty ja parhaillaan valmistellaan vk-fakta verkkokäyttöliittymää, jonka avulla voitaisiin välittää tietoja valiokuntien toiminnasta myös valiokuntien ulkopuolisille käyttäjille.

Yhteenvetona voidaan todeta kaikkien mainittujen järjestelmien elinkaaren ulottuvan suunnittelukauden jälkeiseen aikaan. Olennaista on järjestelmien tukipalveluiden kehittäminen ja nykyisten järjestelmien jatkokehitys vanhojen järjestelmien pohjalta.

3. Järjestelmien käyttäjätuen tarve ja tavoitteet

Tukipalveluiden tilanne asiakasnäkökulmasta on parantunut kuluvan suunnittelukauden aikana. Tietohallinnon uudelleen organisointi ja lisätyt resurssit ovat kohentaneet palvelun tasoa, mutta kehittämistarpeita on edelleen. Ydinprosessien kannalta tuen tulisi olla nopeasti saatavilla, jotta voidaan turvata eduskuntatyön mahdollisimman suuri luotettavuus. Esimerkiksi salijärjestelmien käyttäjille on tärkeää pystyä selvittämään ongelmatilanteet muutamassa minuutissa, jos istunto on käynnissä tai käynnistymässä. Tämän vuoksi on tärkeä tietää, kuka kulloinkin tukipalvelusta vastaa.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Lisäksi tuen tulisi olla siten organisoitu, että kyseinen tukihenkilö mahdollisimman laajasti voisi palvella tuen tarvisijaa (vrt. omalääkärijärjestelmä). Tukipalvelut tulisi siis mieluiten jakaa toimintakokonaisuuksien mukaan, ei välttämättä tietojärjestelmien mukaan (esim. "valiokuntien tietotekniikkatuki", ei "vk-fakta asiantuntija").

Toisaalta on selvää, että erityisesti ylläpitokäyttäjät (esim. Veps ja Vk-fakta) tarvitsevat erittäin asiantuntevaa tukea, jolloin tukihenkilöstön on pakko erikoistua. Käyttäjänäkökulmasta olisi tärkeää, että tietohallinnon selkeästi tiedottaa vastuujaoistaan, jotta tukipalvelun pyytäjät osaavat suoraan kysyä oikealta henkilöltä - erityisesti kun vastuut tai henkilöt vaihtuvat. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi olisi näille vastuuhenkilöille nimettävä vielä varahenkilöt ts. tarvitaan toimiva työparijärjestely.

Yleisempi "Help Desk"-tuki tarvitaan edellä mainittujen lisäksi ja sen tulisi olla nopeasti käytettävissä ainakin silloin, kun eduskuntatyö on käynnissä.

Järjestelmiin liittyvää koulutusta järjestettäessä tulisi pyrkiä mahdollisimman nopeasti orientoimaan käytännön tehtäviin. Samoin koulutusta organisoitaessa tulisi ottaa huomioon vastuuyksikköjen toimintarytmi ja työtilanne. Uusien työntekijöiden koulutus ja perehdyttäminen pitäisi olla systemaattista ja käytännönläheistä.

4. Toiminnan kehittämisen haasteita

Edellä on jo todettu, ettei suuria järjestelmien uudistuspaineita ole. Ydinprosesseja tukevien tietojärjestelmien kehittämistyön painopiste on nykyisten järjestelmien *käytettävyyden ja toimintavarmuuden parantamisessa eduskuntatyön tarpeista* lähtien.

Käyttäjäystävällisyyttä tulee pyrkiä parantamaan. Kaikkien työntekijöiden - ja erityisesti uusien tulokkaiden - kouluttamista nopeuttaa, jos tietojärjestelmien käyttöliittymiä voidaan yksinkertaistaa ja yhtenäistää. Erityisesti tähän tulisi kiinnittää huomiota valittaessa kaikkien työntekijöiden käytössä olevia ohjelmistoja, kuten tekstinkäsittely- tai sähköpostiohjelmistoja.

Tietoturvatulokset tulisi kartoittaa ja tehdä päätökset toimenpiteistä, joilla voidaan uhat torjua. Eduskunnan ydinprosesseja tukevien tietojärjestelmien toiminta on erittäin tärkeää sujuvan eduskuntatyön kannalta. Erityisesti ulkoiseen tietoturvaan on suhtauduttava vakavasti, vaikka ongelmia ei tähän mennessä ole ollut.

Sähköisen asioinnin ja hyvän hallintotavan edistäminen on syytä myös asettaa kehittämisen tavoitteeksi. Eduskuntatyöstä tiedottaminen ja kansalaispalvelua voidaan edelleen parantaa kehittämällä eduskunnan tietoverkkoratkaisua. Sähköisten varmenteiden kokeilulla voitaisiin luoda valmiuksia siirtyä käyttämään - ainakin vaihtoehtoisena tapana - sähköisiä asiakirjoja perinteisten paperisten sijaan.

Ylimmän johdon nykyistä parempi sitoutuminen kehittämistyöhön ja sen tavoitteisiin on myös tarpeen. Organisatoristen ratkaisujen tulee tukea kehittämistyötä ja tehdä selväksi, miten vastuut kehittämistyössä jakautuvat. Itse kehittämistyön tulisi olla nykyistä enemmän asianomaisten toimintayksiköiden - ei niinkään tietohallinnon - vastuulla.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Kansalaispalvelun askeleet työryhmä

Loppuraportti 16.11.2001

Työryhmän jäsenet

tiedotuspäällikkö Ilpo Pohjola, eduskuntatiedotus, pj
tutkija Ulrica Gabrielsson, tulevaisuusvaliokunta,
tietohallintopäällikkö Olli Mustajärvi, tietohallintotoimisto,
palvelujohtaja Virpi Johansson, Eduskunnan kirjasto

Taustaa kehitystarpeelle

Tietotekniikka mahdollistaa tiedon jakamisen poliittisen valmistelun päätösprosessien aikana, lisää päätöksenteon avoimuutta ja luo osallistumismahdollisuuksia. Mitä aikaisemmin tieto kansalaiset tavoittaa, sitä suuremmat vaikutusmahdollisuudet heillä on. Tietoverkkojen välityksellä kansalaiset on mahdollista saada entistä aktiivisemmin mukaan ja verkot tarjoavat järjestäytyneen kanavan palautteelle, kritiikille ja protesteille. Sen avulla voidaan lisätä yleistä luottamusta päätöksentekoon ja päätösten tekijöihin. Kansalaiset voivat vaihtaa mielipiteitä päätöksenteosta ja edustajat saavat paremmin tietoa kansalaisten mielipiteistä. Tämä kuitenkin edellyttää tiedottamista kohderyhmälle ymmärrettävässä muodossa, ts. käyttäen kansantajuista kieltä.

Suomessa kotitalouksista 48 %:lla on internet-yhteydet ja yli 60 % suomalaisista käyttää konetta kotoaan vähintään kerran viikossa. Lisäksi Suomessa useimmilla työpaikoilla ja lähes kaikissa kirjastoissa on jo mahdollisuus käyttää internetiä, joten kaikilla suomalaisilla on halutessaan pääsy internetiin. Lähes 70 % alle 30-vuotiaista käyttääkin internetiä vähintään kerran viikossa ja yli 30 vuotiaista liki 40 %, alueellisia eroja on, mutta alhaisinkin luku on n 30 %.

Kansalaispalvelujen tasapuolisen alueellisen kattavuuden kannalta on tärkeää pyrkiä käyttämään erityisesti tietoverkkojen tarjoamia keinoja verkkodemokratian kehittämiseen, edesauttamaan kansalaisten yhteyden pitoa kansanedustajiin ja eduskuntaan ja saamaan tietoa eduskunnan toiminnasta ja sen yhteydessä syntyvistä asiakirjoista.

Nykytila

Eduskunnan verkko tarjoaa nykyiselläänkin monenlaista tietoa ja palvelua kansalaisille:

- eduskunnan toiminnasta kertova päivittäistieto ja eduskuntatyössä syntyvät asiakirjat ovat nopeasti saatavilla verkossa alkuperäisessä muodossaan.
- Uutisruutu tiedottaa tärkeimmistä uutisista..
- Täysistuntojen ja valiokuntien kokoustiedot ovat myös aina saatavilla.
- Kuukauden ensimmäinen kyselytunti välitetään sähköisesti.
- Kouluille ja opetuskäyttöön on tarkoitettu internetin ja CD-ROM-levyn yhteistyönä toteutettu Edusnet.
- Kuulovammaisille tuotetut erityissivut ovat käytettävissä.
- Verkkosivulla on palautemahdollisuus.
- Tulevaisuusvaliokunta on jo kehitellyt kokeiluja nuorten kanssa:
Nuoret tulevaisuuden tekijät - "Sparraajat" verkoston toimintasuunnitelma 17.4.2001 sekä Tulevaisuusvaliokunnan keskustelu Osa 1 Ota kantaa palvelusta.
- Sosiaali- ja terveysvaliokunnalla ollut keskustelu verkossa

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Kommunikointi on toistaiseksi kuitenkin pääosin yksisuuntaista eikä palaute ole kohdennettavissa tietylle henkilölle/yksikölle eduskunnassa. Suurin haaste onkin luoda vuorovaikutteinen palvelu sekä eri kohde-ryhmiä varten profiloituja palveluja.

Nuorten etäännyttämisestä politiikasta tulisi koettaa eri keinoin lieventää ja tarjota heitä kiinnostavia tapoja osallistua ja vaikuttaa.

Tulevaisuus ja mahdolliset hankkeet

Verkkolehti

Ajankohtaisten **käsiteltävien asioiden etenemisen seuraaminen** selväkielisinä, lyhyinä yhteenvetoina auttaisi kansalaisia löytämään tietoa helposti kapulakielisten virallisten asiakirjojen asemesta. Tämän päämäärän saavuttamiseksi ammattimaiset tiedottajat voivat tuottaa toimituksellista aineistoa dokumenteista. Lukijoiden mielenkiinnon herättämiseksi tarvitaan myös kuvallista viestintää. Nämä tavoitteet ovat saavutettavissa eduskunnan verkkolehdeillä.

Uutisruudun kehittäminen verkkolehdeksi edellyttää helppokäyttöisiä ohjelmia tekstien siirtoon ja lehden taittoon sekä linkkien tekoon. Kuvankäsittelyvälineistön ja dikameran avulla mahdollistetaan digitaalisten kuvien tuottamisen helposti verkkoon, esimerkiksi kansainvälisistä tapaamisista jne.

Verkkokeskustelufoorumi

Verkkokeskustelufoorumit edellyttävät tarkoituksenmukaisesti toimiakseen niistä vastaavia keskustelun 'ohjaajia' ja suodatustekniikkaa. Kanavien luonti vuorovaikutteiseen keskusteluun, mukana poliittiset toimijat. Keskustelufoorumitekniikoiden avulla on mahdollista luoda erilaisia keskusteluryhmiä aihekohtaisesti, tarjota tausta-aineistoja sekä mahdollistaa valiokuntien ja asiantuntijoiden suljettuja keskustelufoorumeita jne.

Rajoitetun ajan toimivat keskustelut ajankohtaisista aiheista ovat helpoimpia toteuttaa, sillä keskustelu vaatii aina ohjaavaa henkilöä. Myös teknisesti täytyy olla mahdollista sulkea pois häirikköviestejä. Keskustelut voisivat olla eri aiheista rajatun ajan avoinna, jolloin myös toteutus sitoo henkilöitä vähemmän aikaa.

Käytännön toteutuksesta vastuu sopisi tieto- ja viestintäyksikölle, keskustelujen sisällöllinen toteutus voisi tapahtua esimerkiksi valiokunnittain aiheen mukaan.

Samalla kun mietitään eduskunnan oman keskustelufoorumin toteuttamista tulee miettiä voisiko sen asemesta kenties tuottaa yhteisiä keskustelufoorumeita muiden julkishallinnon keskustelufoorumien kanssa. Näin keskustelusta muodostuisi vilkkaampaa ja se sitoisi vähemmän henkilöitä ohjaukseen.

Tulevaisuusvaliokunta on käynnistämässä pilottia keskustelufoorumille tänä syksynä.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Yhteydenpitokanava edustajiin

Verkon tulee mahdollistaa **helppo yhteydenpito edustajiin**, Tulevaisuudessa vaikkapa internetlähetyksestä välittömästi palautteen antaminen salipuheenvuorosta edustajalle.

Tekniikka mahdollistaa **myös eduskuntaryhmille välineet omiin palautekanaviin** web-sivujen yhteyteen.

Istuntojen ja muiden tilaisuuksien välitys verkon kautta

Istuntojen ja valiokuntien julkisten kuulemisten siirtoa netin välityksellä lisätään.

Digitaalisten tv-lähetyksen tarjontamahdollisuutta selvitetään. Ylen kamerat ovat jo istuntosalissa joten suositeltavaa olisi, että tätä kuvaa voisi välittää niissä medioissa joissa se on teknisesti mahdollista.

Digitaalisten lähetyksen arkistoinnissa kannattanee seurata Ylen työn etenemistä ja ja ratkaisuja sekä pyrkiä hyväksikäyttämään näitä eduskunnassa.

Myös vammaistulkkausmahdollisuutta selvitetään. Samoin lisätään internetsivuille vammaispalveluita.

Muuta

Uusien interaktiivisten toimintojen kehittymistä on koko ajan seurattava jatkuvasti aktiivisesti, jotta uudet mahdollisuudet ovat nopeasti hyödynnettävissä.

Verkkovälitteistä **yhteistyötä koulujen ja opettajien kanssa eri muodoissa kehitetään** hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia erilaisia koulujen projekteja (esim Sanomalehti koulussa). Edusnet on jo askel yhteistyöhön, mutta on tärkeää huolehtia että erityisesti nuorille tarjotuissa verkkopalveluissa koko ajan otetaan huomioon uusi tekninen kehitys. Tämä lisää kiinnostusta niiden käyttöön.

Uudessa eduskunnan historia-palvelussa on hyödynnetty uutta multimediatekniikkaa.

Kansalaisten tarpeisiin liittyviä tekijöitä eri näkökulmista:

Kansalaispalveluodotuksia

- "selkokieliisyys"
- tietoa eduskunnan toiminnasta, työn tuloksista ja edustajista
- yhteydenpito edustajiin
- inhimillinen kontaktimahdollisuus
- vuorovaikutteisuus
- verkkokeskustelufoorumi
- kansalaisen äänen kuuluviin saattamiskanava/vaikuttamiskanava
- kansanedustuslaitoksen lähentäminen kansalaisiin
- yhteenvedot ajankohtaisista/kiinnostavista aiheista
- verkkolehti

Mitä kanavia / välineitä on käytettävissä kansalaispalveluissa

- internet

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

- tekstiviesti
- puhelin
- digiTV
- faksi, paperiasiakirjat/kopiot
- perinteinen posti

Palveluiden laatutekijät

- reaaliaikaisuus
- luotettavuus
- oikeudenmukaisuus
- asiasanoituksen selkeys
- erikoisterminologian välttäminen
- tekstin ymmärrettävyys
- tietotulvan esto
- hajautettu ylläpito, keskitetty kokonaisuuden hallinta jollakulla

TYÖRYHMIEN RAPORTIT**Tieto- ja viestintäteknikka ja osaamisen kehittäminen / loppuraportti**

23.11.2001 Marjaana Kinnunen

Työryhmän jäsenet:

Marjaana Kinnunen, ryhmän vetäjä
Kristiina Hakala
Heli Vainio
Maija-Liisa Jääskeläinen
Jukka Luukkanen
Tuula Nyström

I Tieto- ja viestintäteknikan välineiden ja sovellutusten käyttötaitojen kehittäminen eduskunnassa

Eduskunta on asiantuntijaorganisaatio, jossa tietotekniikka on erittäin tärkeä työväline. Sitä hyödynnetään lähes kaikissa työtehtävissä, muun muassa eduskunnan ydintoiminnoissa, tiedonvälittämisessä, tiedottamisessa, tiedonhankinnassa, tiedonhaussa jne. Eduskunnan toimintojen sidonnaisuus tietotekniikkaan on korkea.

Tietotekniikan laajan käytön vuoksi tieto- ja viestintäteknikan käytön osaaminen on eduskunnan häiriöttömän toiminnan kannalta ensiarvoisen tärkeää. Eduskunnassa tietotekniikan osaamiseen ja sen jatkuvaan kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

II Tieto- ja viestintäteknikan koulutuksen nykytila ja kehittämistarpeet

Eduskunnassa tieto- ja viestintäteknikan koulutustarjontaa on runsaasti. Koulutusta on järjestetty muun muassa WordPerfect -toimisto-ohjelmista, (tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitysgrafiikka) ja tiedonhausta sekä lainsäädäntötyötä tukevista prosesseista kuten asiakirjapohjista sekä Frame Makerin käytöstä. Koulutusta ovat järjestäneet ainakin kirjasto, sisäinen tietopalvelu ja asiakirjatoimisto sekä tietohallintotoimisto. Osittain koulutus on annettu AL-Koulutuskeskuksen tehtäväksi. Koulutus on järjestetty pääasiassa ryhmäopetuksena.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Sekä eduskunnan tietojärjestelmien käyttäjät että koulutuksen järjestäjät ovat muun muassa KM-hankkeen yhteydessä esittäneet, että koulutus ei kohtaa käyttäjiä ja heidän tarpeitaan. Eniten muutoksia on toivottu opetusmenetelmiin, joita on toivottu kehitettävän lähiopetuksen ja yksilöllisen opetuksen suuntaan. Lisäksi on toivottu, että eduskuntasovellusten sisällön tuottajien ja tietotekniikan osaajien yhteistyötä eduskuntasovellusten käytön koulutuksessa tulisi kehittää. Edelleen on painotettu, että koulutus on suunniteltava selkeästi käyttäjien tarpeista lähtien ja yhteistyössä käyttäjien kanssa.

Tieto- ja viestintätekniikan osaamisen tärkeyden vuoksi eduskunnassa on panostettava tieto- ja viestintätekniikan opetuksen kehittämiseen. Koska tietojärjestelmiä käytetään lähes kaikissa eduskunnan toiminnoissa, koulutusta uudistettaessa olisi erityisesti kiinnitettävä huomiota käyttäjien erilaisiin osaamistarpeisiin ja mahdollisuuksiin osallistua koulutukseen sekä määritellä mitkä tieto- ja viestintätekniikan osaamisalueet ovat eduskunnan toiminnan kannalta ensisijaisia. Lisäksi pitäisi pyrkiä siihen, että tiedontuottajat osallistuisivat aktiivisesti koulutukseen ja sen suunnitteluun, koska eduskuntasovellusten käyttäminen edellyttää sekä sisältöjen että tekniikan ja järjestelmästä riippuen myös tiedonhakutaitojen osaamista. Koulutuksen kehittämisessä olisi selvitettävä myös verkko-oppimismenetelmien soveltuvuus eduskuntaan. Verkko-oppimista olisi luontevaa kokeilla Ms Office tuotteiden koulutuksessa.

III Tieto- ja viestintätekniikan osaamisen kehittämisen painopistealueet 2002 - 2004

Tieto- ja viestintätekniikan osaamisalueella on määriteltävissä useita osaamisalueita, joiden kehittäminen on huomioitava tietohallinnon vuosien 2002-2004 linjauksessa. Linjauskauden painopistealueiksi nousevat ainakin Microsoft Office -tuotteiden osaaminen, eduskuntasovellusten sisältöjen ja tekniikan osaaminen sekä tiedonhaun ja tiedontulvan hallintaan liittyvä osaaminen. Lisäksi on selvitettävä verkko-oppimisen soveltuvuutta eduskuntaan.

Edellä esitetyillä osaamisalueilla on erilainen merkitys eduskunnassa toimiville käyttäjäryhmille. Lisäksi on osaamisalueita, joita voidaan pitää tärkeinä vain yksittäiselle ryhmälle. Esimerkkinä voidaan mainita tieto- ja viestintätekniikan kouluttajien opetustaidot.

Tietohallinnon linjauksessa olisi määritettävä linjauskauden kriittiset tietohallinnon osaamisalueet ja niiden merkitys käyttäjäryhmittäin.

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

IV Tieto- ja viestintätekniiikan osaamisalueet käyttäjäryhmittäin

Osaamisen kehittämisen painopistealueita tulisi tarkastellaan linjauksessa käyttäjäryhmittäin. Ainoa selkeästi kaikille käyttäjille yhteinen linjauksessa huomioitava osaamisalue on tieto- ja viestintätekniiikan perustaitojen osaamisalue. Koska eri ryhmille koulutus on suunniteltava ja toteutettava eri tavalla, on tieto- ja viestintätekniiikan perustaitojen osaamisaluettakin parasta tarkastella käyttäjäryhmittäin.

4.1. Kansanedustajien osaamisalueet

- * Tiedontulvan hallintaan liittyvä osaaminen
- * Tieto- ja viestintäteknisten perustaitojen osaaminen
- * Eduskunnan tietojärjestelmien osaaminen

Eduskuntasovellusten käytön osaaminen edellyttää järjestelmien sisällön, tekniikan ja tiedonhaun osaamista

- * Muu edustajien tiedonhallintaan liittyvä osaaminen
- tiedonhaku internetistä ja muista lähteistä, mobiilien hyödyntäminen jne

4.2. Kansanedustajien avustajien osaamisalueet

- * Tieto- ja viestintäteknisten perustaitojen osaaminen
- * Eduskunnan tietojärjestelmien osaaminen

Eduskuntasovellusten käytön osaaminen edellyttää järjestelmien sisällön, tekniikan ja tiedonhaun osaamista

- * Tiedonhakutaidot muista järjestelmistä ja lähteistä

4.3. Virkamieskunnan osaamisalueet

Virkamieskunnan osaamistarpeet vaihtelevat huomattavasti tehtävittäin. Seuraavassa esitettävät osaamisalueet eivät ole tarpeellisia kaikille virkamiehille.

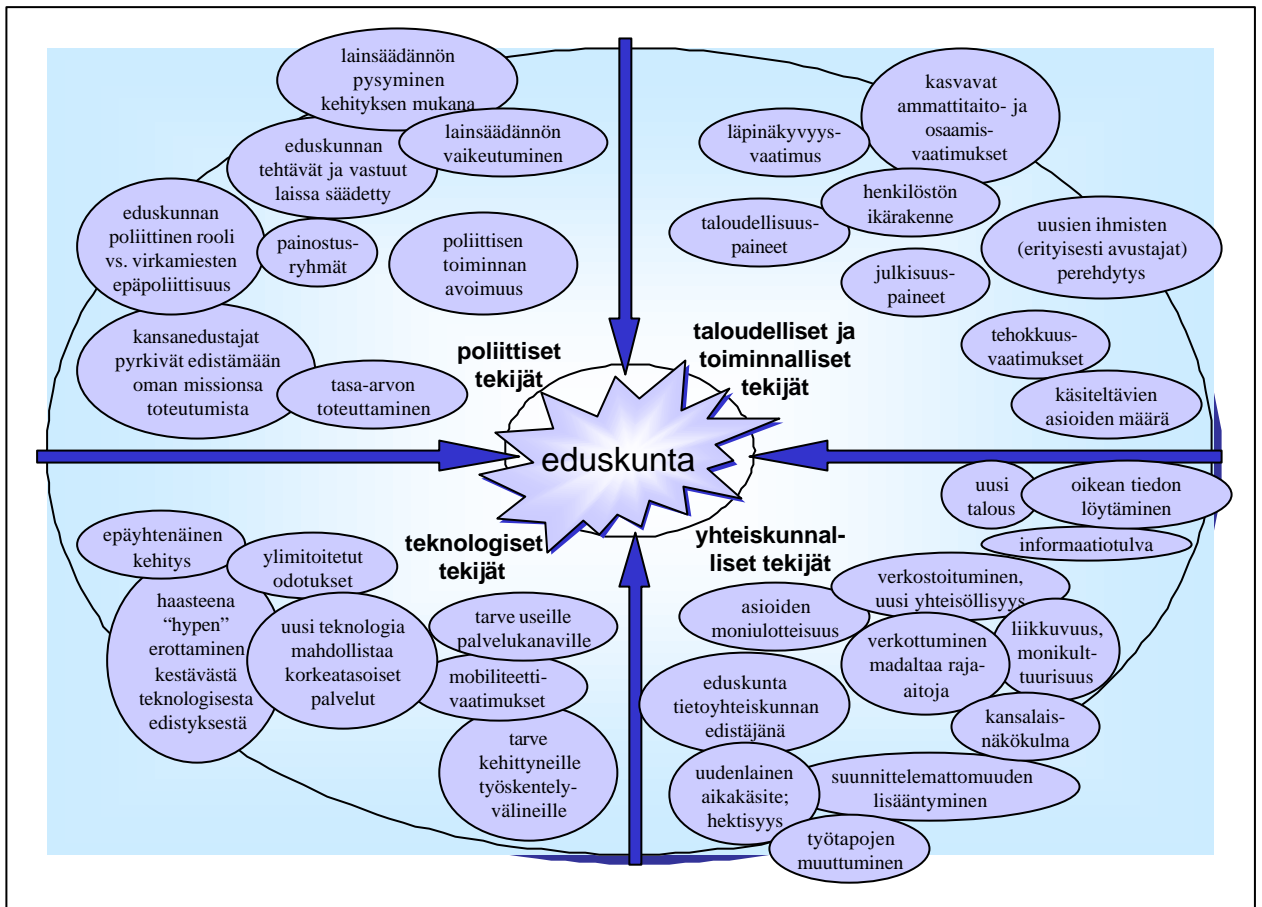
- * Tieto- ja viestintätekniiikan perustaitojen osaaminen (kaikille)
 - * Eduskunnan tietojärjestelmien osaaminen (kaikille tietty osaamistaso)
- Eduskuntasovellusten käytön osaaminen edellyttää järjestelmien sisällön, tekniikan ja tiedonhaun osaamista
- * Tiedonhakutaidot muista järjestelmistä ja lähteistä
 - *Kouluttajakoulutus

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

**OTTEITA
EDUSKUNNAN TIEDON JA TIETÄMYKSEN HALLINTA-
LOPPURAPORTISTA**

Raportti on julkaistu toukokuussa 2001. Raportti on julkaistu eduskunnan kanslian julkaisusarjassa ja löydettävissä sähköisessä muodossa Faktassa.

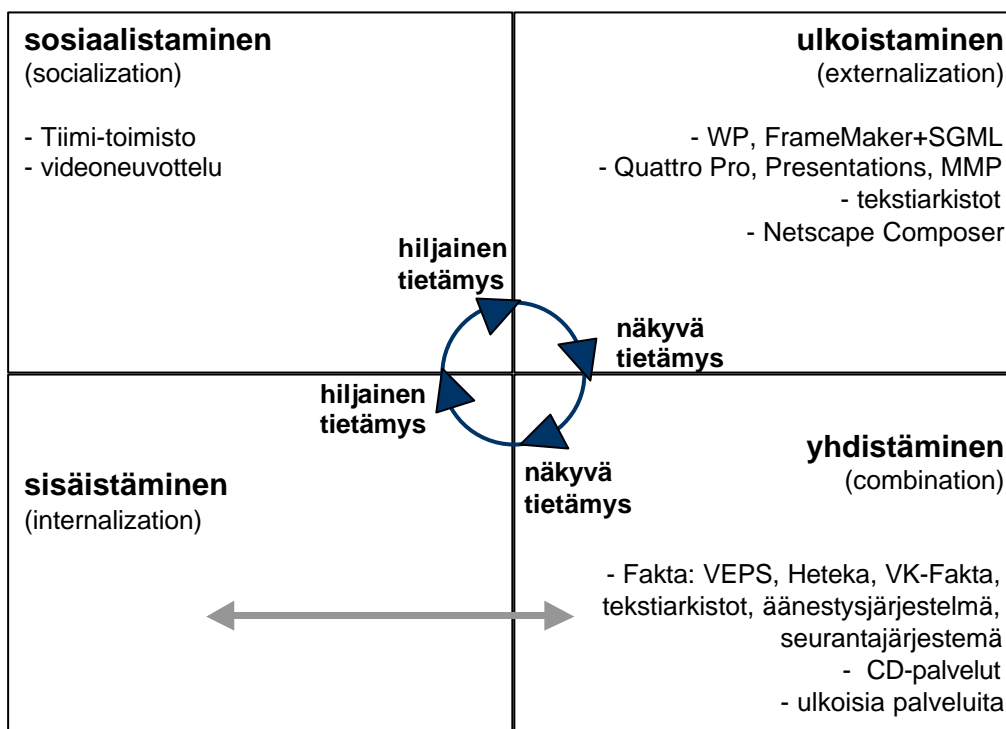
TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Eduskunnan toimintaympäristön muospaineita

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Eduskunnan järjestelmät

TAVOITETILASTA

Hankkeen johtoryhmä määritteli eduskunnan tiedon ja tietämyksen hallinnan toiminnalliset tavoitteet seuraavasti:

- Tehostaa ja tukea eduskunnan ja kansanedustajien toimintamahdollisuuksia.
- Helpottaa ja nopeuttaa olennaisen ja tarpeellisen tiedon tunnistamista ja siten päätösten syntyä.
- Edistää toiminnan joustavuutta ja organisatoristen raja-aitojen madaltumista tukemalla henkilökohtaisen osaamisen kehittymistä ja kokemusperäisen, dokumentoimattoman tiedon jakamista .

ARVOISTA

Sisäisen viestinnän suunnitelmassa (eduskunnan kanslian julkaisu 4/2000) on ehdotettu eduskunnan yhteisiksi arvoiksi seuraavia:

- Avoimuus
- Luotettavuus
- Ennakoivuus

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Joustavuus
Palveluhenkisyys
Yhdessä toimiminen

OPPIMISESTA TAVOITETILASSA

- a) yksilön mahdollisuus kouluttautua ja kehittää omaa osaamistaan ohjatusti
- b) yksilön osaamisen siirtäminen organisaation osaamiseksi.

TEKNOLOGIASTA TAVOITETILASSA

Tietotekniikan kouluttajat tuntevat myös käyttäjien työtehtävät ja osaavat keskittyä koulutuksessa käyttäjien kannalta olennaisiin asioihin. Uusien palvelujen kokeilua tuetaan. Faktaan liitetään tarpeen mukaan uusia käyttäjiä tarjoavia palveluita, joita voidaan ensin pilotoida pienemmällä ryhmällä.

KEHITTÄMISALUEET JA HANKKEET**Verkkotietopalvelut: Perehdytys, koulutus ja tiedonhaun sisällöllinen tuki**

Erittäin tärkeä osa-alue on oppimistarjonnan muovaaminen yksittäisten ihmisten tarpeiden pohjalta. Tämä tarkoittaa eriasteista perehdytystä, räätälöidysti eri asiakasryhmille, henkilökohtaista perehdytystä ja tukea sekä ryhmäkoulutusta eri muodoissa. Tätä silmälläpitäen on selvitettävä:

- itseopiskelujärjestelmien mahdollisuudet
- mahdollisuudet vastata erityisesti avustajakunnan koulutuksen kehittämistarpeisiin.

Pelkkien verkkotietopalvelujen lisäksi hanketta voi olla tarve laajentaa koko Faktan perehdyttämiskysymyksiin.

Palvelutoiminnan kehittäminen

Kehittämisaalueeseen liittyvät hankkeet keskittyvät seuraaviin osa-alueisiin:

- kansanedustajien palvelutarpeiden konkretisointi missio/visio-ajattelun pohjalta

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

- eri yksikköjen palvelujen kuvaus ja koottu, synerginen palvelukokonaisuus, jossa huomioitu voimavarojen - ennen kaikkea osaamisen - tehokas ohjaus ja käyttö
- edellytyksenä johdon täsmentämät toiminnan (palvelutuotannon) konkreettiset tavoitteet/rajaukset palvelutehtävien ja palvelutavoitteiden pohjaksi.

Tuloksia:

- palvelukuvaukset, asiakkaiden ja organisaation eri osien tietoisuuden parantaminen eri osapuolien tuottamista palveluista
- yhteistyön kehittäminen sitä kautta, että palvelujen tuottamista jouduttaisiin suunnittelemaan yhdessä > synergiaa, tehokkuutta, raja-aitojen madaltaminen
- eduskunnan virkamiesten tuottamien palveluiden kokonaisuuden ja keskinäisen synergian hahmottaminen.

Kansanedustajan KM-visio

Kansanedustajat ja avustajat -työryhmä laati keskuudessaan koosteen kansanedustajan työn arvioidusta kehittymisestä. Tämän KM-vision kulmakiviksi ryhmä pelkisti:

1. Kansanedustajalla on selkeä missio.
2. Avoimuus edistää demokratiaa ja kansalaisten mielenkiintoa politiikkaan.
3. Kansanedustajan oma ammatillinen kehittyminen on määrätietoista.
4. Kansanedustajan työ on innovatiivista.
5. Virkamieskunnan rooli kansanedustajan tukena vahvistuu.
6. Tiedonhankinta ja hyödyntäminen on nopeaa ja tehokasta.

Kansanedustajan missio

Tietämyksen hallinnan ehkä suurimpaan ongelmaan, tietotulvan hallintaan, kansanedustajat ja avustajat -työryhmä ehdottaa hyödynnettäväksi kansanedustajan missiota. Missio on edustajan itsensä laatima kuvaus hänen toimintansa painopistealueista. Edustaja itse käyttää missiota mm. oman työnsä organisointiin, avustajan työn koordinointiin sekä ulkoiseen viestintään

Kansanedustajan missiota voidaan hyödyntää mm. seuraavilla alueilla

- edustajan oman työn organisointi
- tiedostorakenteet

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

- sähköpostin organisointi
- paperidokumenttien arkistointi
- avustajan ja edustajan välisen työn helpottaminen
- mahdollistaa proaktiivista toimintaa (esim. tietohallinto voisi laitteistoasennuksen yhteydessä luoda valmiita tiedostorakenteita, tuoda selaimeen kirjanmerkkejä jne.)
- tukee "omaosaaja" -järjestelmän kehittämistä (esim. kirjasto)

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

KM-HANKKEIDEN SEURANTA

Projekti	Vastuu	Päätökset	Asian tila	Määräraha	Käytetty	Dokumentit
<i>Kehittämisaalue 1: Osaamisen kehittäminen</i>						
1.1 Osaamisen hallinta- ja koulutus-suunnitteluprosessien kuvaaminen	Hallintotoimisto		21.3.01 Kehittämisehdotus			
1.2 Koulutustarjonnan kehittäminen	Hallintotoimisto	Pääsihteeri asetti 19.6.2001 Kansanedustajien perehdyttämiskoulutustyöryhmän	21.3.01 Kehittämisehdotus			
1.3 Yksilön osaamisesta organisaation osaamista	Kanslian johtoryhmä		21.3.01 Kehittämisehdotus			
1.4. Koulutuksen tarjoaminen ja oppimisympäristöt	Hallintotoimisto		21.3.01 Kehittämisehdotus			
1.5 Verkkotietopalveluiden perehdytys, koulutus ja tiedonhaun sisällöllinen tuki	Sisäinen tietopalvelu		21.3.01 Hanke-ehdotus			

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Projekti	Vastuu	Päätökset	Asian tila	Määräraha	Käytetty	Dokumentit
<i>Kehittämisaalue 2: Yhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittäminen</i>						
2.1 Yhteistyö- ja vuorovaikutustarpeiden kuvaaminen	Kanslian johtoryhmä		21.3.01 Kehittämisehdotus			
2.2 Yhteistyön ja vuorovaikutuksen teknisten ratkaisumahdollisuuksien selvittäminen	Tietohallintotoimisto		21.3.01 Kehittämisehdotus			
<i>Kehittämisaalue 3: Palvelutoiminnan kehittäminen</i>						
3.1 Palvelutarpeiden konkretisointi	Kanslian johtoryhmä		21.3.01 Kehittämisehdotus			
3.2 Palveluiden kuvaaminen	Kanslian johtoryhmä		21.3.01 Kehittämisehdotus			

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Projekti	Vastuu	Päätökset	Asian tila	Määräraha	Käytetty	Dokumentit
<i>Kehittämisaalue 4: Viestintä- ja palvelukanavien kehittäminen</i>						
4.1 Faktan sisältö- ja palveluiden kehittäminen	Faktan kehittämisorganisaatio	17 ' KTK 14.6.2001, VK-Fakta, dnro 57/242/2001 (725.954 mk + alv) 18 ' KTK 14.6.2001, Edusnet-verkko-ohjelma dnro 5/242/2001 (350.000 mk + alv) 273 ' KTK 31.5.2001 Faktan ylläpitokäytäntö-jen uusimisen määrittely (168.000 mk + alv)	21.3.01 Hanke-ehdotus	122.097 € 58.866 €		
4.2 Faktan verkkotietopalveluiden kehittämisen linjaukset	Sisäinen Tietopalvelu	292 ' HJPL 7.6.2001, KE lakikokoelman esikartoitus dnro 13/241/2001 (78.750 mk + alv) 313 ' HJPL	21.3.01 Hanke-ehdotus	10.091 € 13.245 €		

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Projekti	Vastuu	Päätökset	Asian tila	Määräraha	Käytetty	Dokumentit
		14.6.2001, Faktan verkkotietopalvelun linjaus dnro 19/241/2001 (60.000 mk + alv)				
4.3. Tiedon seuranta- ja seulontapalvelut	Sisäinen Tietopalvelu		21.3.01 Hanke-ehdotus			
4.4 Televisio-ohjelmien digitaalilähetyskset	Sisäinen Tietopalvelu		21.3.01 Hanke-ehdotus			
4.5 Mobiiliviestintä	Tietohallintotoi misto		21.3.01 Hanke-ehdotus			

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

Projekti	Vastuu	Päätökset	Asian tila	Määräraha	Käytetty	Dokumentit
<i>Kehittämisaalue 5: Kansanedustajat ja avustajat -ryhmän pilottihankkeet</i>						
5.1 Mobiliteetti	Tietohallintotoimisto	7 ' KTK 5.12.2001 Tiedon tietämyksen hallinta; Pilottiprojektien käynnistäminen (1.3 Mmk + alv)	ja			
5.2 Kansanedustajan e-tietokannat						
5.3 Käyttäjäkartoitus						
5.4. Uudet verkkotyökalut	Tietohallintotoimisto	7 ' KTK 5.12.2001 Tiedon tietämyksen hallinta; Pilottiprojektien käynnistäminen (1.3 Mmk + alv)	ja			

TYÖRYHMIEN RAPORTIT**Yhteistoiminta ja verkostoituminen sidosryhmien kanssa**

- Yhteistyötahot:
- VN, ministeriöt
 - EU
 - virallissidosryhmät (asiantuntijat, työryhmiin osallistuvat)
 - EN, PN, IPU
 - Kela, Sitra yms ei PTJ:hin sisältyvien kertomusten tekijät
 - Edita (yleensä vp-asiakirjojen painatukseen käytettävä kirjapaino)
 - tieteelliset kirjastot
 - tutkimuslaitokset, yliopistot
- Yhteistyön muodot/välineet:
- dokumenttien (viralliset/epäviralliset) vaihto sähköpostin avulla
 - tietojärjestelmien yhteiskäyttö (Fakta- ja Senaattori -intranetit, PTJ, Eurodoc, Eutori, etäkäyttöyhteydet
 - videoneuvottelu
 - portaalit, verkkokeskustelut
 - tekninen yhteistyö (esim. vn-verkko ja etäkäyttö)
 - yhteinen projekti/työryhmä, esim Valtipa
- Nykytilan ongelmia:
- dokumenttien formaatit yhteensopimattomia
 - järjestelmien yhteensopimattomuus
 - selkeiden rajapintojen puute/niiden noudattamattomuus: kirjallisissa kysymyksissä yhteensopivuus hoituu kirjapainon avulla
 - asiakirjat verkossa eivät vastaa painettuja (HE, loistokappaleen tuottaminen ensisijainen tavoite)
 - linkit ulkopuolisiin asiakirjoihin saattavat vanhentua
 - valtioneuvosto ei yksi yhtenäinen taho, itsenäiset ministeriöt haluavat esim omat sähköpostijärjestelmänsä, ongelmia joidenkin kanssa
- Tavoitteita:
- varmennettu sähköposti (yleensä tietoturvan kehittäminen)
 - verkkopalvelut (portaalit) eivät pelkästään tiedon jakelua varten, vaan vuorovaikutteisuutta tulisi lisätä
 - erilaisten käyttäjäprofiilien käyttömahdollisuus
 - yhteisesti sovitut dokumenttien siirtoformaatit ja niiden noudattaminen, kansainvälisten standardien käyttö
 - yhteisesti sovitut järjestelmien rajapinnat
 - yhteiset tietojärjestelmät (edellyttää yhteisiä tavoitteita!)
 - dokumenttien sisällöltään samoja verkossa ja painettuna
 - dokumentit digitaalisessa muodossa
 - mobiilipalvelut
 - arkistot yhteiskäyttöön
 - yhteisten palvelujen käyttö tietopalvelutoiminnassa
 - Elkin ja Sisäpiirin sovittaminen Faktan yhteyteen

TYÖRYHMIEN RAPORTIT

-Hare, hallituksen kertomus, hallitusohjelman toteutuminen yhteiseksi tietokantapohjaiseksi jatkuvasti täydentyväksi järjestelmäksi

Toimenpiteitä:

- nykyistä kiinteämmän yhteistyön organisointi VN:n kanssa
- rajapintojen määrittely ja käyttöönotto
- yhteistä koulutusta (EK ja VN)
- yhteistyöryhmä (EK-VNK-muutama ministeriö)

Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin nykytila

v1.1, 28.09.2001

Versio	Päiväys	Tila	Laatija	Kuvaus
0.2	04.09.2001	Alustava	AHe	Ensimmäinen julkistettu versio
1.0	13.09.2001	Valmis	AHe	Päivitetty 06.09. pidetyn infrapalaverin ja Mikon kommenttien perusteella
1.1	28.09.2001	Valmis	AHe	Päivitetty Leenan (kirjaston) kommenttien perusteella

SISÄLLYSLUETTELO

0. Tietoteknisen infrastruktuurin määritelmä	3
1. Toimipisteet, käyttäjät	3
2. Tietoteknisen infrastruktuurin tekniikka	3
2.1 Työasemien vakio-ohjelmat.....	3
2.2 Työasemalaitteet, PDA:t.....	5
2.3 Palvelimet, sovellusalustat.....	5
2.4 Lähiverkot.....	7
2.5 Tietoliikenne.....	7
2.6 Tietoturva.....	7
2.7 Määritykset ja dokumentaatio.....	8
2.8 Meneillään olevat muutokset, hankkeet.....	8
3. Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut	8
3.1 Palvelutoimittajat ja sopimukset.....	8
3.2 Palvelut ja palvelutasot.....	9
4. Johtaminen ja organisointi	11
4.1 Strategia, politiikat.....	11
4.2 Tietohallintotoimisto.....	11
5. Osaaminen	12
5.1 Käyttäjät.....	12
5.2 Tietohallinto.....	12
6. Laatu	12
6.1 Palveluiden laatu.....	12
6.2 Tekninen toimivuus.....	13
7. Tiedotus	13
8. Kustannukset, tunnusluvut	13

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

TIETOTEKNISEN INFRASTRUKTUURIN NYKYTILA

Tämä dokumentti on analyysi Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin nykytilasta. Dokumentti on osa Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjausta.

0. Tietoteknisen infrastruktuurin määritelmä

Tässä dokumentissa tietotekninen infrastruktuuri kattaa:

- Käyttäjien ja tietojärjestelmien käyttämän yhtenäisen tietoteknisen alustan eli "kivijalan", joka käsittää mm. tietoliikenne- ja lähiverkot, PC:t, oheislaitteet sekä PC- ja sovelluspalvelimet sekä näiden käyttöjärjestelmät, varusohjelmat ja vakio-ohjelmat.
- Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut, joilla infrastruktuuri pidetään toimintakunnossa. Myös infrastruktuurin kuvaava dokumentaatio ja inventaarit kuuluvat infrastruktuuriin.
- Johtamisen, jolla infrastruktuuria hallitaan ja kehitetään. Tähän kuuluvat mm. tietoteknisen infrastruktuurin strategiat, johtaminen, organisointi, palveluprosessit, sopimukset, standardit ja politiikat.
- Osaamisen ja asiantuntemuksen, joka tarvitaan tietoteknisen infrastruktuurin käyttämiseksi, tukemiseksi ja kehittämiseksi.

1. Toimipisteet, käyttäjät

Eduskunta toimii viidessä rakennuksessa Eduskuntatalon ympäristössä sekä Annan- ja Jaakonkaduilla sijaitsevissa kiinteistöissä. Kaikki toimipisteet on liitetty toisiinsa nopeilla yhteyksillä yhtenäiseksi loogiseksi lähiverkoksi.

Lisäksi kansanedustajat ja erityisesti heidän avustajansa toimivat kotitoimistoissa ympäri maata. He käyttävät modeemeja ja puhelinverkkoa liittymiseen Eduskunnan verkkoon. Kansanedustajat ja avustajat ovat entistä enemmän myös liikkuvia käyttäjiä.

Käyttäjiä Eduskunnan verkossa on noin 1100, joista 200 kansanedustajaa, n. 200 avustajaa, n. 150 VTV-yksikössä ja n. 600 virkamiestä.

2. Tietoteknisen infrastruktuurin tekniikka

2.1 Työasemien vakio-ohjelmat

Eduskunnan työasemien vakio-ohjelmiston muodostavat:

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

Käyttöjärjestelmä	Windows NT 4.0 (kiinteät työasemat), Windows 98 (kotikoneet)
Toimisto-ohjelmat	Corel WordPerfect, Quattro Pro, Presentations; (n. 30 käyttäjällä lisäksi Microsoft Word, Excel, PowerPoint)
Katseluohjelma	QuickView+
Sähköposti	TeamWare Office
Selain	Microsoft Internet Explorer, Netscape Navigator
Virustorjunta	McAfee
Sovellus-clientit	VK-Fakta, VEPS2000, Diaari, FrameMaker, Fortime, ADEEKO, TOMS, Voyager

Käyttöjärjestelmät ovat toimivia ja tarkoituksenmukaisia. Molemmat Windows-tuotteet ovat kuitenkin jo saaneet seuraajat, jolloin niiden ylläpito ja tuki ovat loppumassa. Tämä tulee näkymään siten, että käyttöjärjestelmiin ei tule enää uusia ominaisuuksia ja virheiden korjauksen sijaan Microsoft usein suosittelee päivittämistä uusiin käyttöjärjestelmiin.

Word-dokumenttien käsittely on edelleen osin puutteellista, vaikka viimeisimmät WordPerfect-versiot ja katseluohjelma QuickView+ ovat helpottaneet käytännön tilannetta huomattavasti.

Jotkut Eduskunnan sovellukset (mm. Eduskunnan ulkopuolelta tulevien asiakirjojen muokkaus) vaativat Wordin käyttöä, joten n. 30 käyttäjälle on asennettu Microsoft Office.

PowerPoint- ja Excel-dokumenttien avaus aiheuttaa hankaluuksia, sillä Corelin tuotteet eivät ole näiden kanssa täysin yhteensopivia. Tietopalveluilla on suunnitelmia ulkoisten tietopalveluiden laajemmasta käytöstä Eduskunnassa, mikä edellyttää mm. Excelin ja PowerPointin laajempaa käyttöä.

Sähköposti vaihdettiin TeamWareen kaksi vuotta sitten ja käyttäjät ovat sitä oppineet käyttämään. Ohjelmisto on toimiva ja käyttäjien tarpeet tyydyttävä. Ohjelmiston tilanne on kuitenkin syytä tarkastella uudelleen osana linjausta erityisesti, jos tutkitaan siirtymistä laajemmin Microsoft-tuotteisiin.

Selaimet aiheuttavat käyttäjille hankaluuksia, sillä jotkut Eduskunnan käyttämistä sovelluksista (esim. tiedonhaku) eivät toimi hyvin Internet Explorerilla, toiset eivät taas toimi hyvin Netscapella (esim. Tilta).

Virustorjunta on kohtuullisesti hallinnassa. Eduskunta ei ole tuotevalintansa vuoksi kärsinyt Microsoftin Outlookia ja toimisto-

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

ohjelmia vaivanneista makroviruksista, mutta muita viruksia ja matoja on esiintynyt. Kotikoneiden virustorjunta on käytössä, mutta virusten sormenjälkien päivitys vaatii nyt käyttäjän omaa aktiivisuutta. Kotikoneiden virustorjunnan automaattista päivitystä selvittävä projekti on käynnissä. Kirjaston julkiseen käyttöön tarkoitetut työasemat (n. 20 kpl) ovat uusinnassa. Niiden virustorjuntaratkaisun selvitys on menossa.

Työasemissa on lisäksi joitakin käyttäjäryhmäkohtaisia sovellusten työasemaohjelmia. Niitä ei tässä linjauksessa tarkastella lähemmin.

2.2 Työasemalaitteet, PDAt

Eduskunnassa on noin 1100 PC:tä, jotka jakautuvat seuraavasti:

- n. 650 kiinteää työasemaa
- n. 400 kannettavaa työasemaa
- n. 50 kiinteää kotityöasemaa.

Työasemat ovat pääosin kahta merkkiä: IBM ja HP.

Eduskunta on uusinnut työasemat viimeisen kahden-kolmen vuoden aikana. Työasemien prosessorien teho, keskusmuistin määrä ja levytila ovat riittävät nykykäyttöön. Suurin osa työasemista on Windows 2000 – kelpoisia.

Kaikilla käyttäjillä on henkilökohtaiset lasertulostimet (Lexmark, Canon), lisäksi on 8 verkkoväri-laseria ja 5 mustavalkoverkkolaseria.

Erytisesti kansanedustajien ja heidän avustajiensa tarve päästä Eduskunnan tietojärjestelmiin (vähintään sähköpostiin ja kalenteriin) matkojen aikana kasvaa, joten henkilökohtaisten työvälineiden (PDAt) ja kevyiden kannettavien käyttötarve lisääntyy.

Eduskunnan käyttäjillä on nyt noin 30 Nokia Communicator-laitetta ja muutama Psion-laite. Näiden pääsyyn Eduskunnan verkkoon on laadittu ohjeet, jotka mahdollistavat sähköpostin lukemisen, kalenteritietojen synkronoinnin sekä Intranetiin käytön. Laitteita ei ole kuitenkaan linjattu eikä tukijärjestelyitä sovittu.

2.3 Palvelimet, sovellusalustat

Eduskunnan sovellus- ja infrapalvelimia on yhteensä noin 20. Palvelimet ja sovellusalustat:

Laite- alusta	Käyttö- järjestelmä	Luku- määrä	Sovellukset	Tieto- kanta	Kommentteja
Digital	VMS	2	1: Diaari, Juva,	Ingres,	VAX/VMS-palvelin

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

VAX			HETEKA, Tekstiarkistot 2: Seuranta	TRIP	poistumassa käytöstä
Digital Alpha (cluster)	OpenVMS	2	1-2: Äänestys		Palvelimet käyttökelpoisia linjauksen aikajänteellä
Digital Alpha	DigitalUNIX	7	1-2: Fakta 3: Kirjaston intra 4: VEPS 5: EOA- ja VTT- Diaari 6-7: Internet	Ingres, TRIP	Palvelimet käyttökelpoisia linjauksen aikajänteellä
Sun	Solaris	2	1: Voyager- kirjastosovellus, tietokanta 2: Kirjaston web		Palvelimet käyttökelpoisia linjauksen aikajänteellä
Sun	SunOS	1	Tiimiposti		Palvelin käyttö- kelpoinen linjauksen aikajänteellä
Compaq Intel	WinNT, Win2000	n. 15, 5 pois- tumas- sa	NT domain, fax, kotihakemistot, varmistus, tulostusjonot, virustorjunnan jakelu, sähköpostin virustarkistus		Osa uudistettu lähiaikoina, osa korvautumassa uusilla palvelimilla; uusissa palvelimissa Win2000 koekäytössä, vaikka ei linjattu

Kommentteja sovellusalustoista:

- TRIP-tietokantaohjelmisto on tuotteena marginaalinen; kunnollista tukea antaa Suomessa vain yksi toimittaja
- Ingres ei ole markkinoilla hallitsevassa asemassa
- Alpha-prosessorin tulevaisuus pitemmällä aikavälillä varmistunee lähiaikoina
- Windows NT –palvelimien korvaaminen Windows 2000 (tai Windows XP) –palvelimilla vaatii tarkastelua; tämä edellyttää lisäksi Active Directoryn käyttölaajuuden päättämistä
- Sovelluspalvelimet tarvitsevat parannuksia toimintavarmuuteen; klusterointiprojekteja käynnissä
- WordPerfect integroitu joihinkin sovelluksiin (esim. FrameMaker, tekstiarkisto); jos siirrytään toiseen toimisto-ohjelmaan, aiheuttaa muutoksia sovelluksiin
- Salijärjestelmissä käytössä edelleen sillattava LAT-protokolla; siitä päästään eroon vasta uusittaessa salijärjestelmät.

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

2.4 Lähiverkot

Eduskunnan valokuidulla rakennetut lähiverkot on uusittu viime vuosien aikana. Verkot ovat nopeat, toimivat hyvin, eikä niissä ole lähivuosina kehitystarpeita. Protokollana on TCP/IP.

Eduskunnassa on käytössä myös langaton lähiverkko (WLAN), jota lähinnä avustajat voivat käyttää kannettaviensa avulla. Aktiivisia WLAN-käyttäjiä on kuitenkin tällä hetkellä vain noin kymmenen.

Lähiverkkojen kapasiteetti mahdollistaa käyttäjien esittämän tarpeen liikkuvan kuvan ja äänen lähettämistä istuntosalista Eduskunnan kiinteille työasemille. Tarve pitää kuitenkin määritellä ennen teknisen ratkaisun etsimistä ja toteuttamista.

2.5 Tietoliikenne

Eduskunnan verkosta on tietoliikenneliittymät seuraaviin verkkoihin: TietoEnator, Novo, Funet (Internet) ja VNK. Protokollana on TCP/IP. Jonkin verran kulkee vielä X.400-sähköpostia (OSI), mutta tarve poistuneen kokonaan vuoden sisällä.

Tietoliikenneyhteydet kiinteiden toimipisteiden välillä toimivat hyvin ja ovat riittävät.

Koti- ja liikkuvat käyttäjät liittyvät Eduskunnan tietoliikenneverkkoon modeemeilla puhelin- tai GSM-verkon kautta. Kotikäyttäjille tarvitaan nopeampia yhteyshäyhteyksiä, kuten ADSL tai VPN-yhteydet Internetin yli.

2.6 Tietoturva

Tekninen tietoturva on riittävä:

- tietoliikenne ulospäin on suojattu palomuurilla (Firewall-1)
- talot ja toiminnot on eroteltu virtuaalisiksi lähiverkoiksi (VLAN)
- virustorjunta (McAfee) on käytössä Eduskunnan työasemissa
- salausta ei käytetä Eduskunnan sisäisessä tietovarastoissa eikä tietoliikenteessä; laitetason suojaus on käytössä osassa kotikoneita (n. 60-70 PC); Eduskunnan verkossa ei ole salaista aineistoa sähköisessä muodossa, joten mahdollisen tietomurron vaikutukset jäisivät pieniksi
- VPN-teknologia on käytössä joillakin ulkoisilla tietoliikenneyhteyksillä, esim. toimittajien hallintayhteyksillä.

Eduskunnan tietoturvan suurimmat riskit lienevät käyttäjien toiminnassa. Tietoturvasta on tekeillä selvitys toimenpide-ehdotuksineen, joten sitä ei tässä linjauksessa tarkastella.

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

2.7 Määrittäykset ja dokumentaatio

Eduskunnan tietotekniikan ja -järjestelmien kuvaukset, määrittäykset ja muu tekninen dokumentaatio ovat puutteelliset. Linjauksen yhteydessä kuvauksia päivitetään. Määrittäykset ja muu tekninen dokumentaatio vaativat päivitystä.

2.8 Meneillään olevat muutokset, hankkeet

Seuraavat Eduskunnan tietoteknistä infrastruktuuria koskettavat suuremmat muutokset ja hankkeet ovat käynnissä:

- Palvelinalustan päivitykset: NT-klusterin pystytys, VAXeista luopuminen
- Varmistusten parannukset: SAN-verkko, varmistus, arkistointi
- Virustorjunnan parannukset: kotikoneet, sähköposti
- VTV-yksikön tekninen integrointi Eduskunnan verkkoon (käytössä: NetWare-lähiverkko, Microsoft Office, Tiimiposti)
- Pilottiprojektit
 - Kiinteät etäyhteydet
 - Sähköpostin etäkäyttö Internetin kautta
 - PDA-laitteiden käyttö ja liittäminen Eduskunnan verkkoon
- Tietoturvaliikkeen uudistaminen.

Huomiota kiinnittää se, että palveluiden toimivuutta lisääviä tai ympäristön dokumentaatiota parantavia hankkeita ei ole käynnissä, vaikka erityisesti palvelusopimukset toimivat puutteellisesti.

3. Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut

3.1 Palvelutoimittajat ja sopimukset

Tietoteknisen infrastruktuurin palvelutoimittajat ja sopimukset:

Palvelutoimittaja	Sopimuksen sisältö
TietoEnator Processing & Network	Tietoteknisen infrastruktuurin tuki- ja ylläpitopalvelut, kattaen • tietoliikenneverkon valvonnan • lähiverkkojen valvonnan ja hallinnan • Eduskunnan konesalissa olevien palvelimien valvonnan ja hallinnan
TietoEnator Applications	Fortime-järjestelmän valvonta ja hallinta
TietoEnator Technology	Ingres-tietokantojen valvonta ja hallinta
Cygate (TE:n alihankkijana)	Tietoliikenneverkon valvonta ja hallinta
Compaq	Salijärjestelmien laitteiden valvonta ja hallinta

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

Novo	ADEEKO-järjestelmän ja –palvelimen valvonta ja hallinta
CSC	Voyager-kirjastojärjestelmän palvelimien valvonta ja hallinta
Elisa	Etäyhteyksien valvonta ja hallinta

3.2 Palvelut ja palvelutasot

Eduskunta on ulkoistanut TietoEnatorille (TE) Infran tukipalvelut Help Deskiä ja lähitukea lukuunottamatta. Palvelut eivät toimi täysin ulkoistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Palvelut on kuvattu ja palvelutasot määritelty. Puutteita on ongelmien ratkaisuaikojen määrittelyssä ja joidenkin palveluiden toimivuudessa. Esimerkkejä palveluista, joiden toimivuudessa on parannettavaa:

- TE:n varsinaisen tukihenkilöstön osaaminen ja sitoutuminen ovat hyvät, mutta varahenkilöitä tarvittaessa (mm. lomien, sairastumisten yms. vuoksi) tukipalveluiden palvelutaso laskee selvästi
- ennakoiva ongelmien ehkäisy ei aina toimi: käyttäjät havaitsevat usein ongelmat ensimmäisinä
- palvelimien ongelmatilanteissa Eduskunnan asiantuntijat ratkovat ongelmat toisinaan itse (varsinkin, jos ongelmat ratkeavat uudelleenkäynnistyksellä)
- infran käyttäjätunnusten hallinnointi ei toimi
- Eduskunnan asiantuntijat eivät saa TE:n asiakastuesta apua, joten he eivät käytä sitä juuri ollenkaan, vaan ottavat tarvittaessa suoraan yhteyttä nimettyihin TE:n asiantuntijoihin
- Käytettävyyden mittauksessa on epäselvyyttä: toimittajan mukaan käytettävyys on 100%, vaikka käyttäjät kokevat toisinaan katkoja.

Käytännössä tilanne on johtanut siihen, että Eduskunta tuottaa edelleen osan palveluista, jotka on sopimuksella ulkoistettu tai oli tarkoitus ulkoistaa TE:lle.

Eduskunta on sopinut sisäiset palvelutasot Kirjaston kanssa, mutta sopimuksia ei ole päivitetty vastaamaan nykyistä tilannetta. (Kun kirjaston organisatorinen asema muuttui 1.1.2001, myös palveluissa tapahtui muutoksia.) Muiden käyttäjäryhmien kanssa ei ole sovittu palvelutasoja. Käyttäjät eivät haastatteluiden perusteella tiedä palvelutasoja.

Kotikäyttäjien ja erityisesti kansanedustajien avustajien tuki on hankalaa. Jos ongelmat eivät ratkea puhelinneuvonnalla, Eduskunta on järjestänyt laitteiden huoltopalvelun, jossa laite noudetaan kotoa ja

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

palautetaan kotiin.

Käyttäjät toivovat laajennusta tuen toiminta-aikaan erityisesti täysistuntojen aikana, mutta kansanedustajat ja avustajat myös muina arkipäivinä jopa klo 23-24 asti ja lisäksi viikonloppuina. Kriittisinä aikoina kaivataan nykyistä parempaa valmiutta.

Palvelu-kokonaisuus	Palvelun tarjoaja	Palvelut, palvelukuvaukset	Palvelutasot
Laitteiden ja ohjelmien hankinta, pystytys ja poisto	Eduskunta	Palvelut kuvattu, toimivat	Palvelutasoja ei määritelty
Help Desk	Eduskunta	Palvelut kuvattu, toimivat	Palveluaika: 08-18; -20 istuntopäivystys, su – la 9-16 (varallaolopäivystys)
Lähituki	Eduskunta	Palvelut kuvattu, toimivat	Palveluaika: 08-18
Asiakastuki, ongelmien selvitys ja ratkaisu	TietoEnator, Eduskunta	TE:n palvelut kuvattu; eivät toimi täysin sopimusten mukaan; Eduskunta tuottaa osan palveluista	Palveluaika: ark. 08-20, la 08:30-15:30; Reagointi: 1-8h, riippuu vakavuudesta; Ratkaisu: 4h -2htpv, riippuu vakavuudesta
Käyttäjien hallinnointi	TietoEnator: infra, Eduskunta: sovellukset	TE:n palvelut kuvattu; eivät toimi täysin sopimusten mukaan; Eduskunta tuottaa osan palveluista	Palveluaika: 08-17; Vasteaika: ei määritelty
Tietoliikenneverkon valvonta ja hallinta	TietoEnator (alihankittu Cygatelta)	Palvelut kuvattu, toimivat	Palveluaika: 24 h
Lähiverkkojen ja palomuurin valvonta ja hallinta	TietoEnator (alihankittu Cygatelta)	Palvelut kuvattu, toimivat	Palveluaika: 24h
Palvelimien valvonta ja hallinta; palvelimet Eduskunnan konesalissa	TietoEnator	Palvelut kuvattu, toimivat kohtuullisesti; Eduskunta osallistuu edelleen joissakin tapauksissa palvelimien hallintaan	Palvelimittain eri tasoja: Käytettävyyys: 1) 99,5% 2) 99,3% Valvonta: 1) ark. 08-16 2) ark. 08-20, la/su 09-16 3) 24 h Ongelmanratkaisu: 1) ark. 08-18 (-20 istuntopäivät), la/su 09-16 2) ark. 08-16

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

Työasemien ja oheislaitteiden valvonta ja hallinta	Eduskunta	Ei valvota ja hallita aktiivisesti	Palvelutasoja ei määritelty
Standardien ja dokumentoinnin ylläpito	TietoEnator, Eduskunta	Palvelut ei kuvattu; Dokumentointi ei ajan tasalla; puutteita mm. palvelimien ja sovellusalojen kuvauksissa	Palvelutasoja ei määritelty
Tietoturvan ylläpito	TietoEnator	TE:n tekniset palvelut kuvattu; TE: palomuuuri; Eduskunta: virukset	Palveluaika/TE: palomuurin valvonta 24h

4. Johtaminen ja organisointi

4.1 Strategia, politiikat

Eduskunta laati vuonna 1997 tietohallintostrategian vuosiksi 1998-2000. Nyt on meneillään strategian päivitys.

Eduskunnan tietohallinnossa ei ole kirjallisia tietohallinnon politiikkamäärittäjiä, jotka ohjaisivat käyttäjiä tietotekniikan käytössä. Tietohallinnon kanta moniin politiikka-asioihin on kuitenkin määritelty ja määrittäjiä sovelletaan tapauskohtaisesti.

Seuraavat politiikat on kirjattu puutteellisesti tai kaipaavat päivitystä:

- Tietoturva (selvitys ja määrittäminen tekeillä)
- Sähköpostin käyttö (oma käyttö vs. virkakäyttö)
- Internet-käyttö (mitä käyttäjien tulee tietää toimiessaan Internetissa)
- Liikkuvaa käyttäjää tukevat välineet (pilotti meneillään)
- Etä- ja kotikäyttö (pilotti meneillään).

4.2 Tietohallintotoimisto

Eduskunnan tietohallintotoimiston muodostaa

- Tietohallintojohtaja Olli Mustajärvi
- ATK-päällikkö Juha Suomalainen
- Sihteeri: Sari Wilenius
- Suunnittelijat: Antti Aaltonen, Outi Juntura, Maija-Liisa Jääskeläinen, Tuula Nyström, Heikki Rainio, Maj-Lis Ukkonen
- Help Desk: Mikko Saarela + 5+2 Help Desk / lähitukihenkilöä.

Tietohallintotoimisto vastaa Eduskunnan

- tietohallintostrategiasta ja -politiikoista

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

- tietoteknisen infran ja tietojärjestelmien määrittelystä, kehittämisen ohjauksesta, käyttöönosta ja pystytyksestä sisältäen tietotekniset hankinnat
- tietoteknisen infran, tietojärjestelmien, käyttäjätietojen, käyttöoikeuksien ja teknisen tietoturvan ylläpidosta ja tuesta
- tietotekniikan ja –järjestelmien laadun mittaamisesta ja ylläpidosta
- käyttäjien tietoteknisestä neuvonnasta sekä ongelmien selvityksestä ja ratkaisusta
- käyttäjien tietoteknisen ja tietojärjestelmäosaamisen ylläpidosta ja kehityksestä
- tietotekniikan tarjoamien mahdollisuuksien etsimisestä ja konsultoinnista käyttäjäyksiköille.

5. Osaaminen

5.1 Käyttäjät

Haastatteluissa tuli selvästi esille käyttäjien puutteellinen osaaminen. Tämä heijastuu vaikeutena hyödyntää työvälineiden mahdollisuuksia tehokkaasti ja ongelmia välineiden käytössä. Useiden työvälineiden yhteiskäyttö (teksti, kuva, esitys, taulukko) on selkeä osaamistarve.

Osaamisen puutteet johtuvat osittain järjestelmällisen koulutuksen ja opastuksen puutteista, mutta suurelta osin aikapulasta, joka estää erityisesti kansanedustajia ja avustajia osallistumasta järjestettyyn koulutukseen.

5.2 Tietohallinto

Tietohallinnon osaaminen vaikuttaa haastatteluiden ja teknisen ympäristön tarkastelun perusteella riittävän hyvältä. Eduskunnan on vastoin tarkoitusta täytynyt säilyttää osaamista ja suunnata liikaa työpanostaan myöskin ulkoistettuihin tuki- ja ylläpitopalveluihin, mikä on vienyt aikaa uusiin asioihin perehtymiseltä ja kehittämishankkeilta.

6. Laatu

6.1 Palveluiden laatu

Käyttäjät ovat haastatteluiden perusteella pääosin tyytyväisiä palveluihin. Vasteajat kysymys- ja ongelmatilanteissa ovat riittäviä. Eduskunnan käyttäjien kokema palveluiden laatu on parantunut selvästi muutaman viime vuoden aikana.

Kirjastossa ei vallitse näin suuri tyytyväisyys. Kuluneen puolen vuoden aikana, kun tietohallinto on vastannut kirjaston atk-tuesta, Kirjaston käyttäjät ovat joutuneet opettelemaan pidempiin ja välillä jopa

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

kohtuuttoman pitkiin toimitusaikoihin.

Palveluiden laatutasoa tai kysymysten ja ongelmien luokitusta ei pysty todentamaan tilastoilla, sillä Eduskunnan oma Help Desk ei tuota jäsenneltyä tietoa yhteydenotoista eikä Eduskunta käytännössä käytä TietoEnatorin asiakastukea ja sen yhteydenottojen kirjausta.

6.2 Tekninen toimivuus

Pääosin käyttäjät ovat tyytyväisiä tietoteknisen infran toimivuuteen. Eduskunnan verkot toimivat hyvin ja työasemat ovat tehokkaita.

Suurimmat tekniset ongelmat aiheutuvat Corel-ohjelmien Microsoft-yhteensopivuuden puutteista. Käyttäjät kokevat jotkut Internet-palvelut hitaiksi, mutta ongelma ei välttämättä ole Eduskunnan sisäverkossa.

Väritulostimia kaivataan lisää yhteiskäyttöön.

7. Tiedotus

Käyttäjät kokevat tiedotuksen olevan riittävän hyvä käyttökatoissa sekä häiriö- ja ongelmatilanteissa. Varsinkin, jos ennakkoon tiedetään katkoksesta, siitä tiedotetaan hyvin. Mutta edelleenkin tieto ennakoimattomista katkoksista ja häiriöistä tulee usein käyttäjiltä. Häiriöiden keston tiedotuksessa on myös puutteita.

Lisätietoa kaivataan mm. käyttönikseistä, tiedossa olevista puutteista ja toimimattomuuksista työvälineissä sekä näiden kiertomahdollisuuksista.

Tiedotusta haluttiin lisää säännöllisten osastokohtaisten palaverien ja tiedotusjulkaisujen muodossa.

8. Kustannukset, tunnusluvut

Tietohallinnon kustannusten budjetoituja tunnuslukuja v2001 (ei sisällä Eduskunnan kirjaston ATK-määrärahoja):

Investoinnit/v [kFIM]	n. 9700
Käyttökustannukset/v [kFIM] (sisältää myös tietopalvelu-, systeemyö- ja konsultointikustannuksia)	n. 14200
Ostettu koulutus/v [kFIM]	n. 200
Tietohallinnon henkilökulut/v [kFIM]	n. 3600
Kustannukset/v yhteensä [kFIM]	n. 27700
Käyttäjiä yhteensä	950 (+150 VTV)

Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy

28.09.2001

Tietoteknisen infrastruktuurin
nykytila, V1.1

Kustannukset/käyttäjä/v [FIM] (ilman VTV)	29157
Tietohallinnon henkilöstö	15 (+2 osapäiväistä)
Käyttäjä/vakinainen tietohallinnon henkilöstö	63

Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus

22.11.2001, v1.0

Versio	Päiväys	Tila	Laatija	Kuvaus
1.0	22.11.2001	Valmis	AHe	Ensimmäinen julkistettu versio

SISÄLLYSLUETTELO

0.	Tietoteknisen infrastruktuurin määritelmä.....	3
1	Tausta ja tavoitteet	4
2	Nykytila.....	4
3	Linjaus.....	5
3.1	Tietoteknisen infrastruktuurin tekniikka	5
3.1.1	Käyttäjän laitteet.....	5
3.1.2	Käyttäjän ohjelmistot.....	7
3.1.3	Tietoteknisen infrastruktuurin palvelimet.....	9
3.1.4	Sovellusalueet: palvelimet, tietokannat, arkkitehtuurit.....	10
3.1.5	Hakemistopalvelut.....	12
3.1.6	Työpöydät ja palvelut	13
3.1.7	Yhteyskanavat ja niillä tarjottavat palvelut	14
3.1.8	Tietoliikenne	17
3.1.9	Tietoturva	17
3.2	Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut.....	19
3.3	Johtaminen ja organisointi.....	20
3.3.1	Strategia, toimintaohjeet.....	20
3.3.2	Organisaatio	21
3.4	Osaaminen.....	22
3.4.1	Käyttäjät	22
3.4.2	Tietohallinto.....	22
3.5	Tiedotus	22
4	Linjauksen hyödyt ja haitat.....	23
4.1	Toimisto-ohjelmisto	23
4.1.1	Sovellusarkkitehtuuri.....	24
5	Linjauksen toimeenpano.....	25
5.1	Aikataulu.....	25
5.2	Hankkeet	25
5.3	Työmäärät, kustannukset ja lisähenkilöstön tarve	25
5.3.1	Yhteenveto	25
5.3.2	Yksilöinti ja selitykset.....	26

22.11.2001, v1.0

TIETOTEKNISEN INFRASTRUKTUURIN LINJAUS

Tämä dokumentti on eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus vuosiksi 2001-2003. Linjauksen toimeksiantaja ja omistaja on Juha Suomalainen. Linjauksen työstöön ovat osallistuneet Antti Aaltonen, Outi Juntura, Leena Karjalainen, Pauli Lahti, Antti Rautava, Mikko Saarela ja Maj-Lis Ukkonen. Konsulttina on toiminut Asko Hentunen, Tieto Innovation Oy.

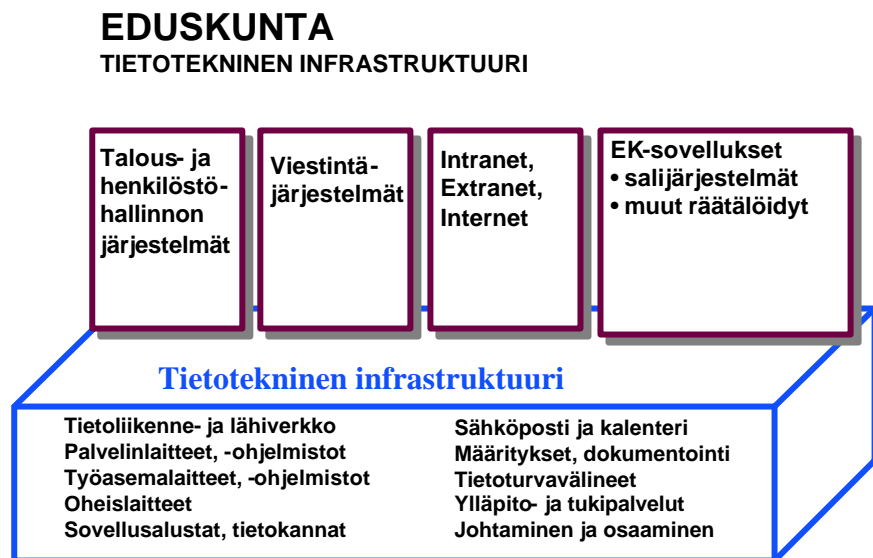
0. Tietoteknisen infrastruktuurin määritelmä

Tässä linjauksessa tietotekninen infrastruktuuri kattaa:

- Käyttäjien ja tietojärjestelmien käyttämän yhtenäisen tietoteknisen alustan eli "kivijalan", joka käsittää mm. tietoliikenne- ja lähiverkot, työasemat ja langattomat päätelaitteet, oheislaitteet, palvelimet ja sovellusalueet kattaen käyttöjärjestelmät, varusohjelmat ja tietokannat. Työasemien ja palvelimien vakio-ohjelmat kuuluvat tietotekniseen infrastruktuuriin, mutta sovellukset eivät siihen sisälly.
- Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut, joilla infrastruktuuri pidetään toimintakunnossa ja joilla sitä kehitetään. Myös infrastruktuurin kuvaava dokumentaatio ja inventaarit kuuluvat infrastruktuuriin.
- Johtamisen, jolla infrastruktuuria hallitaan. Tähän kuuluvat mm. tietoteknisen infrastruktuurin strategiat, johtaminen, organisointi, palveluprosessit, sopimukset, standardit ja toimintaperiaatteet.
- Osaamisen ja asiantuntemuksen, joka tarvitaan tietoteknisen infrastruktuurin käyttämiseksi, tukemiseksi ja kehittämiseksi.

Seuraava kuva hahmottaa eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin suhdetta muuhun eduskunnan tietotekniseen ympäristöön.

22.11.2001, v1.0

1 Tausta ja tavoitteet

Tietoteknisen infrastruktuurin linjaus on osa eduskunnan tietohallinnon linjauksesta. Tietoteknisen infrastruktuurin linjauksella pyritään määrittelemään tietoteknisen infrastruktuurin kehitys ja hankkeet vuosiksi 2001-2003.

2 Nykytila

Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin nykytila on hyvä. Perustana olevat tietoliikenne- ja lähiverkot ovat hyvässä kunnossa ja tehokkaita. Palvelimet ovat toimivia ja niiden käytettävyyteen panostetaan jatkuvasti mm. kahdentamalla.

Työasemia uusitaan säännöllisesti ja ne ovat toimivia ja riittävän tehokkaita. Työasemaohjelmien kanssa on jonkin verran ongelmia johtuen Corelin toimisto-ohjelmien yhteensopivuuspuutteista Microsoftin toimisto-ohjelmien kanssa.

Tukipalvelut ovat kattavia ja toimivat hyvin. ATK-tuki ovat eduskunnan vastuulla, verkkojen ja palvelimien valvonta ja hallinta ovat ulkoistettuja. Ulkoistettuja palveluita toimivat pääosin hyvin, mutta toimittaja ei tällä hetkellä tee kaikkia sovittuja tehtäviä kuten käyttäjätunnushallinta ja eräät palvelimien hallinnan tehtävät.

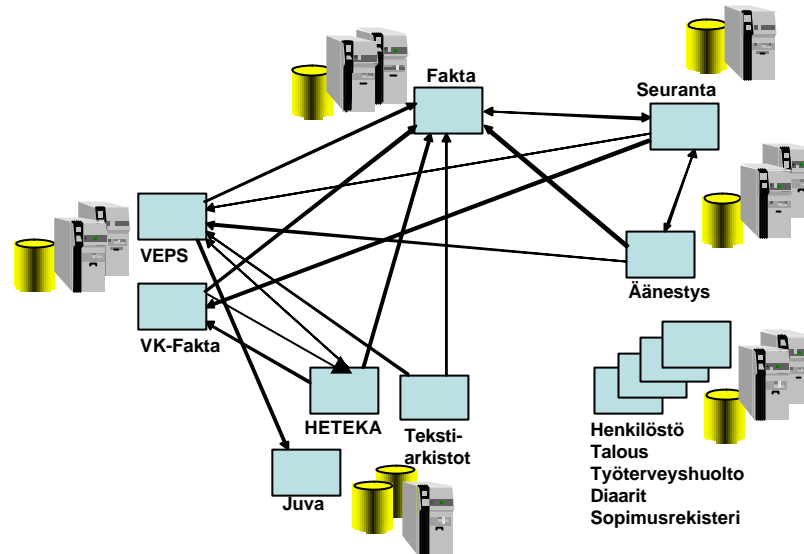
Käyttäjät ovat yleisesti tyytyväisiä tekniikan ja tukipalveluiden toimintaan. Toimisto-ohjelmien yhteensopivuuden lisäksi esille ei haastatteluissa noussut suuria ongelmia.

Sovellusalueet ovat elinkaarensa loppupuolella. Erityisesti sovellusarkkitehtuurit ja tietokannat eivät todennäköisesti pysty

22.11.2001, v1.0

vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin kuten liikkuvan ja langattoman käytön lisääntymiseen ja salijärjestelmien uusimiseen. Nykyiset sovellukset on liitetty toisiinsa suorilla liittymillä (katso kuva alla), mikä mm. vaikeuttaa muutosten tekoa.

Nykyinen sovelluskartta

Nykytilan tarkempi analyysi on tämän linjauksen liitteenä.

3 Linjaus

Keskeisiä linjattuja tietoteknisen infrastruktuurin osia ovat:

- Toimisto-ohjelmisto
- Sovellusalustat
- Hakemistopalvelut
- Yhteyskanavat ja niiden palvelut
- Tukipalvelut ja palvelutasot.

3.1 Tietoteknisen infrastruktuurin tekniikka

3.1.1 Käyttäjän laitteet

3.1.1.1 Työasemat, kannettavat, oheislaitteet

Linjaus

Työasemakantaa uusitaan jatkuvasti siten, että sen käyttöikä on lyhyimmillään kolme vuotta (erityisesti kannettavat) ja maksimissaan neljä vuotta.

Edustajille hankitaan kiinteän työhuonelaitteen lisäksi joko kiinteä tai kannettava kotikone.

Avustajille hankitaan kannettavat työasemat, joilla he pääsevät

22.11.2001, v1.0

eduskunnan verkkoon sekä eduskunnan tiloissa että etäyhteyksillä.

Virkamiehille kahden työaseman hankintaa ja ylläpitoa vältetään. Virkamiehille hankitaan pääsääntöisesti kiinteät työasemat ja liikkuvuutta tarvitseville kannettavat työasemat.

Henkilökohtaisia tulostimia uusitaan samalla kuin työasemia. Eduskunta määrittelee tulostimille kaksi eri hankittavaa mallia: järeämpi sekä pienempi, joka sopii myös kotikäyttöön.

3.1.1.2 Langattomat päätelaitteet

Taustaa

Langattomat päätelaitteet tarkoittavat tässä linjauksessa käyttäjän mukanaan kuljettamia matkapuhelinominaisuudet sisältäviä (äly)puhelimia, tasku- tai pientietokoneita, joilla voidaan käyttää osaa eduskunnan tietoverkon sovelluksista.

Langattomat päätelaitteet jaetaan kahteen ryhmään:

- sallittavat laitteet
 - eduskunnan määrittelemien minimitietoturvan ja tuetut rajapinnat toteuttavat laitteet
- tuettavat laitteet
 - eduskunnan hankkimat ja tukemat laitteet, jotka eduskunta on vähintään koestanut ennalta.

Linjaus

Langattomia päätelaitteita tai malleja ei määritellä, sillä ne muuttuvat jatkuvasti.

Langattomille päätelaitteille tarjotaan eduskunnan tietoverkon sovelluksista vähintään sähköposti (liitteineen) ja kalenteri. Riippuen päätelaitteista myös osittainen Faktan käyttömahdollisuus voidaan tarjota.

Eteneminen

Syksyllä 2001 käynnistetään mobiilipilotti, jossa mm. päätetään ensimmäiset sallittavat ja tuettavat laitteet ja mallit sekä tuetut rajapinnat eduskunnan sovelluksiin.

Mobiilipilotissa selvitetään, mitä Faktan tai muiden sovellusten palveluita langattomille päätelaitteille ensi vaiheessa tarjotaan.

22.11.2001, v1.0

3.1.2 Käyttäjän ohjelmistot

3.1.2.1 Työaseman käyttöjärjestelmä

Linjaus

Työasemien käyttöjärjestelmien uusimisväliksi linjataan noin joka toinen versio. Eduskunnan ja kotikoneiden käyttöjärjestelmät pyritään yhdenmukaistamaan.

Eduskunnan työasemien käyttöjärjestelmänä säilyy Windows NT vuoteen 2003 asti. Windows 2000 hypätään yli ja valmistellaan päivitys joko Windows XP:hen tai sen seuraajaan.

Kotikoneissa pysytään toistaiseksi Windows 98:ssa, josta ne päivitetään Windows XP:hen tai sen seuraajaan.

Eteneminen

Eduskunnan työasemien päivityksen valmistelu käynnistetään vuoden 2002 alussa. Kaikki työasemat on siirretty Win XP:hen tai sen seuraajaan vuoden 2003 loppuun mennessä.

Kotikoneissa Windows XP:hen tai sen seuraajaan päivityksen valmistelu aloitetaan vuonna 2002 ja asennukset vuonna 2003.

3.1.2.2 Toimisto-ohjelmisto

Tausta

Corel-toimisto-ohjelmiston käytössä on edelleen puutteita ja yhteensopivuusongelmia. Vaikka nämä on pääosin viime vuosina onnistuttu kiertämään, edelleen osalla eduskunnan käyttäjiä on hankaluuksia ulkoa tulevien dokumenttien muokkauksessa.

Linjaus

Eduskunta siirtyy käyttämään MS Office-toimisto-ohjelmistoa.

Eduskunta seuraa aktiivisesti avoimen lähdekoodin ohjelmien ja erityisesti OpenOfficen tilannetta ja osallistuu ministeriöiden käynnistämään selvitykseen.

Perustelut

Microsoft-tuotteet ovat laajassa käytössä Suomessa ja maailmalla yleisesti sekä eduskunnan sidosryhmissä erityisesti. Myöskään hyviä

22.11.2001, v1.0

vaihtoehtoja ei tällä hetkellä ole.

Versiovaihto nykyisestä Corel v8:sta tulisi olemaan välttämätön lähivuosina. Siinä yhteydessä jouduttaisiin tekemään joka tapauksessa suuria muutoksia liittymiin ja asiakirjapohjiin. Myös Corel-tuotteiden asema ja jatkokehitys sekä erityisesti suomenkielisten versioiden ilmestyminen ovat epävarmoja.

Linjauksessa tarkasteltiin myös OpenOffice-tuotteita (StarOffice). StarOffice on alun perin Saksassa kehitetty, Sunin julkistama avoimen lähdekoodin toimisto-ohjelmisto, jonka toiminnallisuus vastaa MS Officea. StarOffice on suunnattu erityisesti Linux-ympäristöön, mutta versio Windows-ympäristöön on myös toteutettu. StarOfficesta suomennetun OpenOfficen ensimmäinen virallinen versio ilmestyi syyskuussa 2001.

Useat julkishallinnon organisaatiot ovat arvioimassa OpenOfficea, mm. Turun kaupunki. Ministeriöt ovat käynnistäneet selvityksen, jossa tarkastellaan avoimen lähdekoodin ohjelmien käyttömahdollisuuksia.

OpenOfficessa on tällä hetkellä selkeitä teknisiä puutteita: mm. help puuttuu eikä tiedostojen yhteensopivuus MS Officen kanssa ole 100%. OpenOfficen tuki, asennus ja ylläpito Suomessa ovat pienen organisaation varassa: Kongo Group, 16 henkilöä. OpenOfficen käyttöönotto ja tuki vaatisi suurta ponnistusta eduskunnan omalta tietohallinnolta.

Eteneminen

MS-Office-tuotteisiin siirrytään vuosien 2002-2003 aikana vaiheittain. Valmistelu käynnistetään vuoden 2002 alussa ja siinä tarkastellaan mm. nykyiset liittymät, asiakirjapohjat, makrot sekä tekstiarkistojen konvertointi.

Tavoitteena on määritellä perusvakio vuoden 2002 puoliväliin mennessä ja aloittaa rinnakkainen käyttö uusiin asennuksiin vuonna 2002. Laajamittainen päivitys vuonna 2003 tehdään samaan aikaan Windows 2000/XP-päivityksen kanssa.

3.1.2.3 Sähköposti

Linjaus

Eduskunnan sähköpostina säilyy TeamWARE Office.

Perustelut

Tuotevaihdolle ei nyt ole selkeitä syitä. Ohjelmisto toimii pääosin hyvin ja käyttäjät ovat tyytyväisiä, vaikka käyttäjät ovatkin havainneet

22.11.2001, v1.0

ajoittaisia suorituskykyongelmia. Investointi ei myöskään ole täysin kuoletettu, sillä ohjelmisto on ollut vasta kaksi vuotta käytössä.

Tuotteen kehitys ja tuki jatkuu, selain- ja XML-tuki paranevat, eikä teknistä pakkoa korvata tuote lähivuosina siten ole.

Eteneminen

Eduskunta käyttää TeamWARE Officea vähintään vuoteen 2003 asti. Hakemistopalvelun selvityksen yhteydessä eduskunta tarkastelee kuitenkin MS Exchangen käyttöönoton.

3.1.2.4 Muut työaseman vakio-ohjelmat

Taustaa

Eduskunta on aiemmin tarkastellut kevyitä työasemaohjelmistoja ja niiden käyttötarvetta. Eduskunnan lähiverkon piirissä oleville työasemille näistä ei ole hyötyä, sillä vakiointi on tiukka ja lähiverkko on nopea. Sen sijaan kevyistä työasemaohjelmistoista voi olla hyötyä kotikäyttäjille, erityisesti avustajille, sillä niiden avulla voidaan rakentaa hallintayhteys.

Eduskunta käyttää nyt kahta selainta. Toisesta pyritään eroon.

Linjaus

Eduskunta selvittää kotikoneiden hallintatuotteeksi kevyet työasemaohjelmistot kuten MS Terminal Server- tai selainpohjaiset tekniset ratkaisut. Selvitys tehdään osana Windows XP:hen tai sen seuraajaan siirtymistä.

Eduskunta tukee toistaiseksi sekä MS Internet Explorer- ja Netscape Navigator –selaimia. Siirtyminen yhden selaimen käyttöön selvitetään osana toimisto-ohjelmiston vaihtoa.

Muita vakio-ohjelmia otetaan mukaan vakioasennuksiin ja tuetaan osana työasemavakiota; linjaus ei määrittele tuettavia ohjelmia, vaan tuotevalinnat tehdään omina projekteinaan, esim.:

- työkaluohjelmat (kuten Winzip)
- kotisivujen tekotyökalut
- grafiikka- ja julkaisuohjelmat
- multimediaohjelmat
- verkkotyökalut.

3.1.3 Tietoteknisen infrastruktuurin palvelimet

Linjaus

Tietoteknisen infrastruktuurin palvelimien käyttöjärjestelmänä säilytetään

22.11.2001, v1.0

toistaiseksi Windows NT. Eduskunta päivittää jatkossa infrastruktuurin palvelimet Windows 2000:n seuraajaan tai Linuxiin.

Tietoteknisen infrastruktuurin palvelimien laitealustana säilyvät Intel-prosessorit.

Eteneminen

Tietoteknisen infrastruktuurin palvelimien käyttöjärjestelmän selvitys ja suunnittelu käynnistetään vuoden 2002 alussa. Tässä yhteydessä selvitetään sekä Windows 2000:n seuraajan että Linuxin käyttömahdollisuus. Palvelimet päivitetään vuoden 2002 lopusta alkaen.

3.1.4 Sovellusalustat: palvelimet, tietokannat, arkkitehtuurit

Taustaa

Sovellusalustat ovat osin elinkaarensa loppuvaiheessa, erityisesti tietokannat. Liian vanhat sovellusalustat muodostuvat muutaman vuoden kuluessa riskiksi sovellusten toiminnalle, kehitykselle ja tuelle. Sovellusarkkitehtuurit eivät mahdollista uusien palveluiden kehitystä.

Lähivuosina on tulossa suuria sovellusten muutostarpeita, mm. salijärjestelmien uusinta. Vaikka niiden uusiminen tapahtuu selkeästi tämän linjauksen aikataulun jälkeen, eduskunnan tulee käynnistää valmistelu lähivuosina.

VAX/VMS-laitteet ovat vanhentuneet, mutta muut sovelluspalvelimien laitteistot eivät ole vanhenemassa lähivuosina.

Linjaus

Eduskunta käynnistää uusien sovellusten sovellusarkkitehtuurin määrityksen.

Eduskunta luopuu Balisen käytöstä. Eduskunta tarkastelee TRIPin ja Ingresin käyttöä uuden sovellusarkkitehtuurin määrityksen yhteydessä.

Eduskunta ei salli Active Directorya edellyttäviä sovelluksia ennen kuin sovellusarkkitehtuuri ja hakemistopalveluiden selvitys on valmis.

Eduskunta luopuu VAX/VMS-ympäristöstä. Muissa laitealustoissa ei ole tarvetta muuttaa linjausta vuoteen 2003 mennessä, erityisesti Alpha säilyy tuettuna.

Sovelluspalvelimien käyttöjärjestelminä tuetaan eri laitealustoilla

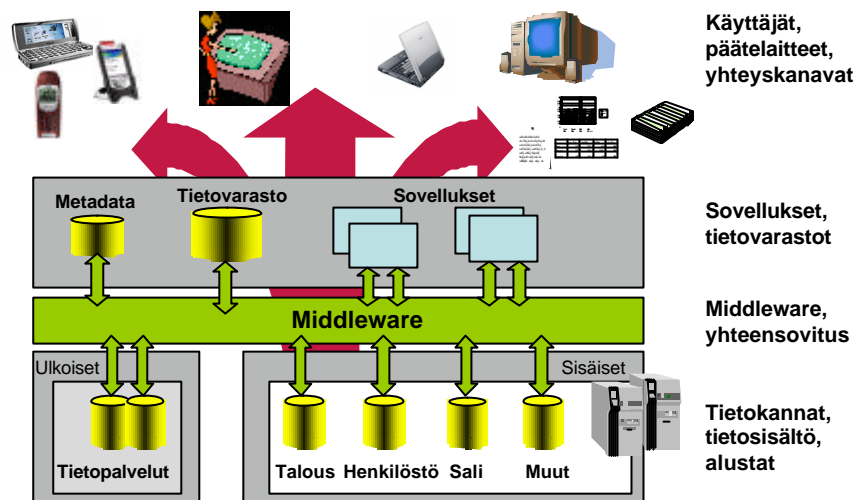
- Compaq: Tru64 UNIX, OpenVMS
- Sun: Solaris
- Intel: Windows NT, Windows 2000, Windowsin seuraava

22.11.2001, v1.0

- o palvelinkäyttöjärjestelmä, Linux
- o Muut tuetut käyttöjärjestelmät: Linux.

Kuvassa on esimerkki eduskunnan mahdollisesta tulevasta sovellusarkkitehtuurista.

Uusi sovellusarkkitehtuuri, esimerkki

Eteneminen

Uuden sovellusarkkitehtuurin määrittäminen käynnistetään vuonna 2002.

Eduskunta siirtyy uuteen sovellusarkkitehtuuriin ja sovellusalustaan vaiheittain seuraavan 5-8 vuoden aikana. Balisen käytöstä luovutaan kuitenkin vaiheittain jo vuodesta 2002 alkaen. VAX/VMS-ympäristöstä luovutaan vuoteen 2003 mennessä.

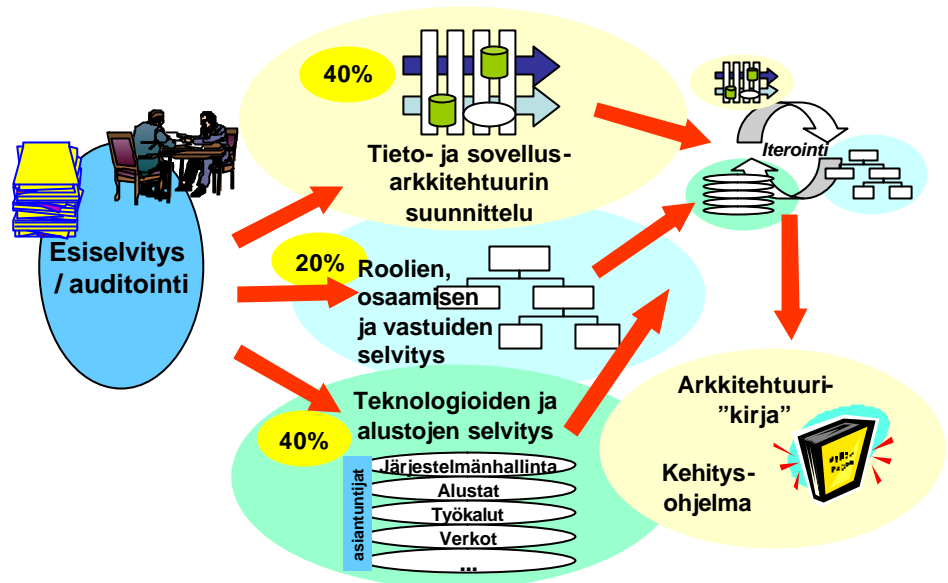
Uusi sovellusarkkitehtuuri voi perustua esim. seuraaviin tuotteisiin:

- o tietokannat: Oracle / Sybase / SQLServer / Informix
- o käyttöjärjestelmät: Unix, Linux, Windows
- o laitealustat: Compaq, Sun, Intel.

Seuraava kuva havainnollistaa sovellusarkkitehtuurien suunnittelua.

22.11.2001, v1.0

Arkkitehtuurien suunnittelu

Perustelut

Miksi sovellusalustat vaativat nyt tuote- ja arkkitehtuurimuutoksia?

- Sovellusalustoista osa on elinkaarensa lopussa, erityisesti Balise, mutta myös TRIP ja Ingres, kehitysvälineet, sovellusarkkitehtuurit ja sovellusten väliset liittymät.
- Nykyinen sovellusarkkitehtuuri pohjautuu erillisiin tietojärjestelmiin, joiden välille on rakennettu suorat liittymät. Sovellusten ylläpitämien tietojen yhtenäisyys ja käyttö muista sovelluksista ovat vaikeita.
- Nykyiset sovellukset pohjautuvat kaksitasoiseen client-server-arkkitehtuuriin, joka ei sovi uusille yhteyskanaville kuten langaton tai selainkäyttö.
- Arkkitehtuurimuutos ja mahdollinen tietokantojen vaihto aiheuttavat suuria muutoksia, joiden toteutus vie monta vuotta.
- Muutokset aiheuttavat suuria kustannuksia, jotka kannattaa jaksottaa usealle vuodelle.

Balisella ei ole enää myyjää eikä tukea. TRIPin kehitys ja tuki on kapea, se on nykyisin palvelutoimittajan (TietoEnator) tuote. Ingresin asema Suomessa ei ole vahva, sen tuki- ja kehitysresurssit ovat pienet ja teknisesti se on jäänyt jälkeen valtavirran tietokannoista.

3.1.5 Hakemistopalvelut

Taustaa

Hakemistopalvelut tarjoavat tukea mm. tietoteknisen infrastruktuurin ja sovellusten käyttäjätietojen hallintaan, sovellusten tarvitsemien tietojen

22.11.2001, v1.0

ylläpitoon ja järjestelmänhallintaan kuten ohjelmistojakeluihin. Esimerkiksi eduskunnan sovellusten tunnistettujen ulkoisten ja sisäisten käyttäjien (vrt. 3.1.8 Tietoturvan tasot) käyttäjätietoja ja käyttöoikeuksia on mahdollista hakemistopalveluiden avulla ylläpitää nykyistä helpommin. Tämä vaatii hakemistopalveluiden pystytystä ja sovellusten muutoksia käyttämään hakemistopalveluita.

Hakemistopalveluihin joudutaan ottamaan kantaa ja määrittelemään Windows 2000 - tai XP-päivitysten yhteydessä, jolloin on tarkasteltava erityisesti Windowsin Active Directory –hakemistopalvelun asema eduskunnan tietotekniikassa.

Linjaus

Eduskunta käynnistää hakemistopalveluiden käyttölaajuuden ja – mahdollisuuksien selvityksen.

Eduskunta seuraa rinnakkaisprojekteja, erityisesti valtioneuvostossa käynnissä olevia hakemistohankkeita.

Eteneminen

Hakemistopalvelut määritellään ja suunnitellaan vuoden 2002 aikana eli tarkastellaan hakemistopalveluiden

- käyttölaajuus: infrastruktuuri / sovellukset / järjestelmänhallinta
- toiminnot, joita hakemistopalveluilla toteutetaan
- istutus työasema- ja palvelinympäristöön
- sovellusten sovitustarve
- käyttöönoton aikataulu ja eteneminen.

3.1.6 Työpöydät ja palvelut

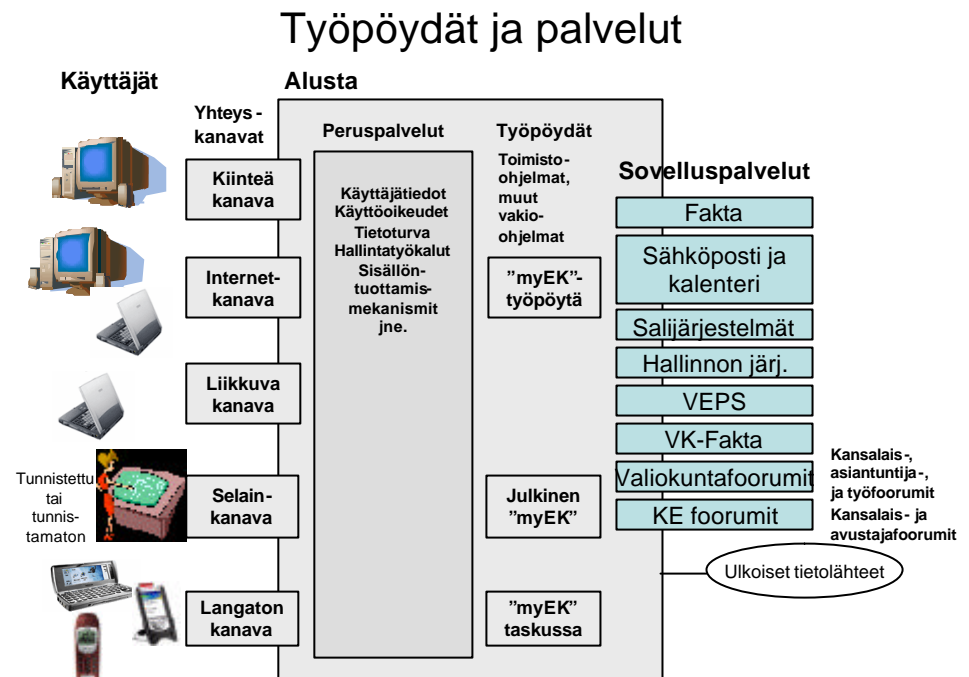
Taustaa

Eduskunnan KM-työssä hahmoteltiin mm. käyttäjäryhmäkohtaisia työpöytiä, joiden avulla tarjotaan käyttäjille kohdistetut tietoteknisen infrastruktuurin ja sovelluspalvelut eduskunnan verkossa.

Työpöytäajattelun avulla voidaan jäsentää eri yhteyskanavien kautta eduskunnan tietoverkkoon tulevien käyttäjien palvelut. Lisäksi uudet käyttötavat ja yhteyskanavat kuten langaton ja selainkanava asettavat vaatimuksia eduskunnan tietoliikenne- ja sovellusarkkitehtuureille.

22.11.2001, v1.0

Seuraavassa kuvassa on yksi näkemys työpöytäajattelusta.

Linjaus

Tässä linjauksessa ei oteta kantaa työpöytiin tai niiden tarjoamiin palveluihin. Työpöytäajattelua kehitetään piloteissa.

Eteneminen

Mobiilipilotti tarkastelee "työpöytää taskussa" ja verkkotyökalujen pilotti tarkastelee muita työpöytiä.

3.1.7 Yhteyskanavat ja niillä tarjottavat palvelut

Taustaa

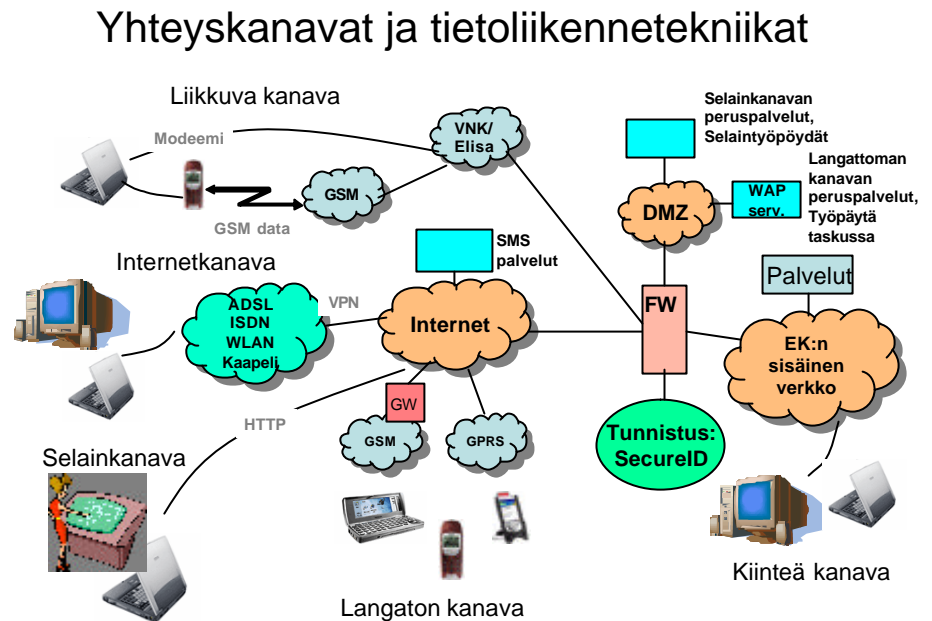
Viime vuosina on niiden tekniikoiden määrä kasvanut voimakkaasti, jotka mahdollistavat käyttäjän pääsyn eduskunnan tietoverkkoon. Näitä ovat mm. puhelin, GSM, ISDN, ADSL, langattomat etäverkot, kaapelimodeemit. Yhteys eduskunnan verkkoon voidaan näillä luoda joko suoraan tai Internet-palveluntarjoajan kautta. Eduskunnan tietohallinto ei pysty tukemaan tekniikoiden koko kirjoa.

Yhteyskanavalla tarkoitetaan tässä eri tietoliikenneteknisiä tapoja, joilla eduskunnan käyttäjät liittyvät eduskunnan tietoverkkoon ja sitä kautta eduskunnan tarjoamiin tietoteknisiin ja tietojärjestelmä-palveluihin.

22.11.2001, v1.0

Tuettavat palvelut riippuvat yhteyskanavasta ja sen ominaisuuksista kuten nopeudesta ja tietoturvan tasosta. Eri yhteyskanavat vaativat siksi erilaisia teknisiä ratkaisuja ja tukea.

Seuraavassa kuvassa esitetään eduskunnan yhteyskanavat ja niiden tietoliikennetekniikka:

Linjaus

Eduskunnan yhteyskanavat, niille tarjottavat (sovellus)palvelut, tukipalvelut sekä tietoturvan minimivaatimukset:

1. Kiinteä kanava

- Paikka: eduskunnan tilat
- Laitteet: kiinteät tai kannettavat työasemat
- Tietoliikenne: eduskunnan lähiverkko (lankaverkko tai WLAN)
- Palvelut: kaikki palvelut, myös eduskunnan sovellukset
- Tukipalvelut: kaikki tukipalvelut
- Tietoturvan minimivaatimukset: fyysinen yhteys, lähiverkon käyttäjätunnus ja salasana

2. Internet-kanava

- Paikka: eduskunnan käyttäjien (virkamiehet, edustajat, avustajat) koti tai muu paikka, johon on rakennettu kiinteä tietoliikennesyhteys; tämä koskee noin 250 käyttäjää; kiinteä yhteys hankitaan vähintään niille tehokäyttäjille, joiden etäyhteyspalvelun käyttömaksu ylittää kiinteän yhteyden kuukausimaksun
- Laitteet: eduskunnan asentamat ja tukemat kiinteät ja

22.11.2001, v1.0

kannettavat työasemat

- Tietoliikenne: Internet-palveluntarjoajan yhteyspalvelut, kuten ADSL, ISDN, WLAN, kaapeliverkko, jne.
- Palvelut: sähköposti liitteineen, kalenteri, Fakta, omat kotihakemistot
- Tukipalvelut: työasemien asennus ja ylläpito, mutta ei tietoliikenneyhteyden rakentaminen; laitetuki vaatii laitteen toimitusta eduskuntaan
- Tietoturvan minimivaatimukset: VPN-tunnelointi, SecurID-tunnistus, lähiverkon käyttäjätunnus ja salasana

3. Liikkuva kanava

- Paikka: eduskunnan tilojen ulkopuolella
- Laitteet: käyttäjien kannettavat työasemat sekä lanka- tai matkapuhelin
- Tietoliikenne: VNK/Elisan etäyhteyspalvelu: modeemi, GSM
- Palvelut: sähköposti liitteineen, kalenteri, Fakta
- Tukipalvelut: kaikki tukipalvelut; laitetuki vaatii laitteen toimitusta eduskuntaan
- Tietoturvan minimivaatimukset: SecurID-tunnistus, lähiverkon käyttäjätunnus ja salasana

4. Selainkanava

- Paikka: mikä tahansa paikka, jossa on Internet-liittymä
- Laitteet: mikä tahansa Internetiin liitetty päätelaite, jossa on selain
- Tietoliikenne: mikä tahansa, riippuu Internet-liittymästä
- Palvelut: sähköposti (liitteineen, riippuen laitteesta), kalenteri, Fakta
- Tukipalvelut: ei tukipalveluita
- Tietoturvan minimivaatimukset: SecurID-tunnistus, sähköpostin käyttäjätunnus ja salasana

5. Langaton kanava

- Paikka: mikä tahansa paikka
- Laitteet: mikä tahansa eduskunnan tietohallinnon tukema langaton päätelaite
- Tietoliikenne: GSM, GPRS, jne.
- Palvelut, riippuen laitteesta: sähköposti (liitteineen), kalenteri, Fakta.
- Tukipalvelut: kaikki tukipalvelut tuettaviksi määritellyille laitteille, laitetuki vaatii laitteen toimitusta eduskuntaan; ei tukea muille laitteille.
- Tietoturvan minimivaatimukset: SecurID-tasoinen käyttäjän tunnistus; mobiilipilotti määrittelee ja kiinnittää.

22.11.2001, v1.0

Seuraavaan kuvaan on koottu eri yhteyskanaville tarjottavat palvelut.

Käyttäjien palvelut eri yhteyskanavilla

OK = tuettu
x = jos laite tukee

Langaton kanava	x	x	x		
Selain-kanava	OK	OK	OK		
Liikkuva kanava	OK	OK	OK	OK	
Internet-kanava	OK	OK	OK	OK	
Kiinteä kanava	OK	OK	OK	OK	OK
	S-posti, kalenteri	S-posti + liitteiden katselu, kalenteri	Tietojen katselu, Fakta, Internet	Tietojen muokkaus, kotihakemistot	Kaikki verkon palvelut, myös EK-sovellukset

3.1.8 Tietoliikenne

Linjaus

Eduskunta selvittää VOIP-tekniikan hyödyt ja kustannukset eduskunnan lisärakennuksen puhelinverkon toteutuksessa.

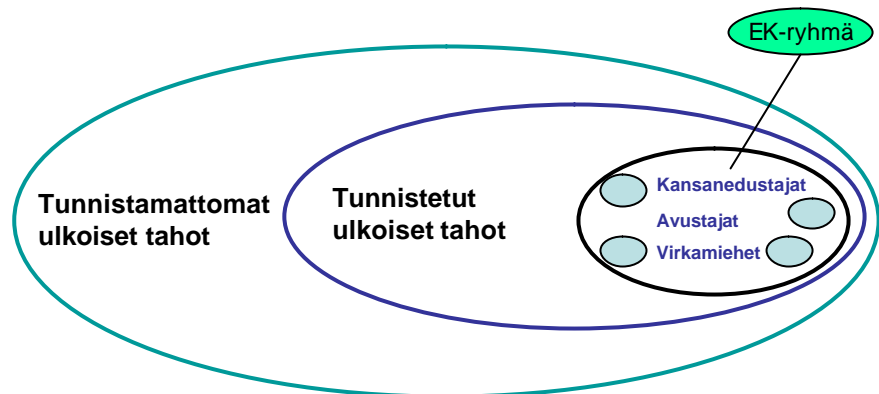
3.1.9 Tietoturva

Taustaa

Uudet yhteyskanavat ja tietotekniikan ja tietojärjestelmien käyttötavat (esim. valiokuntien asiantuntijatyönä tehtävä valmistelu) aiheuttavat uusia haasteita tietoturvalle. Tietoturvan tasot voidaan määritellä seuraavan kuvan mukaisesti.

22.11.2001, v1.0

Tietoturvan tasot

Virusten torjuntaan tulee kiinnittää entistä suurempaa huomiota. Virusuhan suureneminen eduskunnassa aiheutuu virusten muuttuneista leviämistavoista, mutta myös Microsoftin toimistotuotteiden käyttöönotosta. Viruskorjausten päivittäminen palvelimiin ja työasemiin tulee jatkossa tehdä nopeaksi.

Linjaus

Eduskunta määrittelee tietoturvasot eri käyttäjäryhmille.

Eduskunta panostaa erityisesti kotikäyttäjien viruspäivityksien parantamiseen.

Eteneminen

Eduskunnan meneillään oleva tietoturvaprosjekti ottaa kantaa tietoturvamäärityksiin ja -tasoihin. Tietoturvan tasoihin kuuluu mm. seuraavien asioiden määrittäminen: tunnistus, oikeuksien antaminen, pääsyn hallinta, salaus, allekirjoitus, kiistämättömyys.

Tunnistettujen ulkoisten ja sisäisten käyttäjien tietoturvasotjen toteutus voidaan tehdä esim. hakemistopalveluiden avulla.

22.11.2001, v1.0

3.2 Hallinta-, tuki- ja ylläpitopalvelut

Taustaa

Seuraava kuva kertoo tietoteknisen infrastruktuurin tukipalvelut.

Tietoteknisen infrastruktuurin tukipalvelut

Eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin tukipalveluita ja palvelutasoja ei ole riittävän kattavasti määritelty ja tiedotettu käyttäjille. Jotkut käyttäjäryhmät, erityisesti kansanedustajat ja avustajat, haluavat laajempia palveluaikoja.

Linjaus

Eduskunta laajentaa tukipalveluiden palveluaikoja erityisesti istuntojen aikana. Eduskunnan ATK-tuki säilyttää nykyiset palveluajat, mutta käyttäjä voi jatkossa soittaa ATK-tuen numeroon normaalin palveluajan ulkopuolellakin. Tukipalveluissa pyritään puhelintuen laajempaan käyttöön.

Eduskunta nimeää vastuuhenkilöt kriittisille sovelluksille ja niiden kriittisille toiminnoille. Eduskunta tarkentaa ulkoistussopimuksen ja omien palveluiden palvelutasot.

Erittäin kriittisille palveluille määritellään käytettävyys 99,95%, mm. sähköposti, nimipalvelimet, levypalvelut, Fakta. Kriittisille palveluille määritellään käytettävyys 99,5%. Lisäksi valvotaan, että palvelut toimivat sovitusti.

Eduskunta määrittelee ja tiedottaa käyttäjille tukipalveluiden palvelutasot (palveluajat, vasteajat).

22.11.2001, v1.0

Eduskunta tarjoaa ongelmaratkaisun tuen ratkaisuille (laitteet, ohjelmistot, yhteyskanavat), jotka on hyväksytty mm. pilottien tai testien perusteella.

Eteneminen

Eri yhteyskanavien käyttäjillä on käytettävissä normaali eduskunnan ATK-tuki. Ongelmanselvitys ja –ratkaisu onnistuu usein puhelimitse. Jos ongelmia ei voida ratkaista puhelimesta, käyttäjä toimittaa laitteen eduskunnan tietohallinnolle.

Asennettujen ratkaisujen tulee olla ATK-tuen tiedossa. ATK-tuelle ja muille tukipalvelua tarjoaville (mm. salipäivystäjät) järjestetään riittävä koulutus langattomista päätelaitteista ja yhteyskanavista.

Tukipalveluiden palvelutasoja selvitetään ja kehitetään erillisessä projektissa. Selvitettävänä ovat mm. vasteajat ongelmatilanteissa, ATK-tuki ja sovellustuki.

3.3 Johtaminen ja organisointi

3.3.1 Strategia, toimintaohjeet

Linjaus

Eduskunnan tulee laatia toimintaohjeet mm. seuraavista:

- Tietoturva
- Etä- ja kotikäyttö
- Internetin käyttö
- Sähköpostin käyttö.

Eteneminen

Toimintaohjeet laaditaan vuoden 2002 aikana.

Toimintaohjeiden pääperiaatteet ovat seuraavat:

- Eduskunnan käyttäjät edustavat eduskuntaa käyttäessään Internetiä eduskunnan tunnuksilla (sähköpostiosoite, verkko-osoite)
- Käyttäjät ovat vastuussa yhteyksien katkaisusta käytön jälkeen etäyhteyksissä. Yhteyksien jättäminen päälle aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia ja tietoturvariskejä.
- Käyttäjien tulee säilyttää huolellisesti käyttäjätunnukset, salasanat ja SecurID-kortit. Tunnuksia ja salasanoja ei saa säilyttää laitteiden läheisyydessä eikä niitä saa luovuttaa ulkopuolisille.
- Eduskunnan sähköpostia saa käyttää vapaasti sekä virka- että yksityiskäyttöön, kunhan noudatetaan sovittuja periaatteita ja ohjeita.

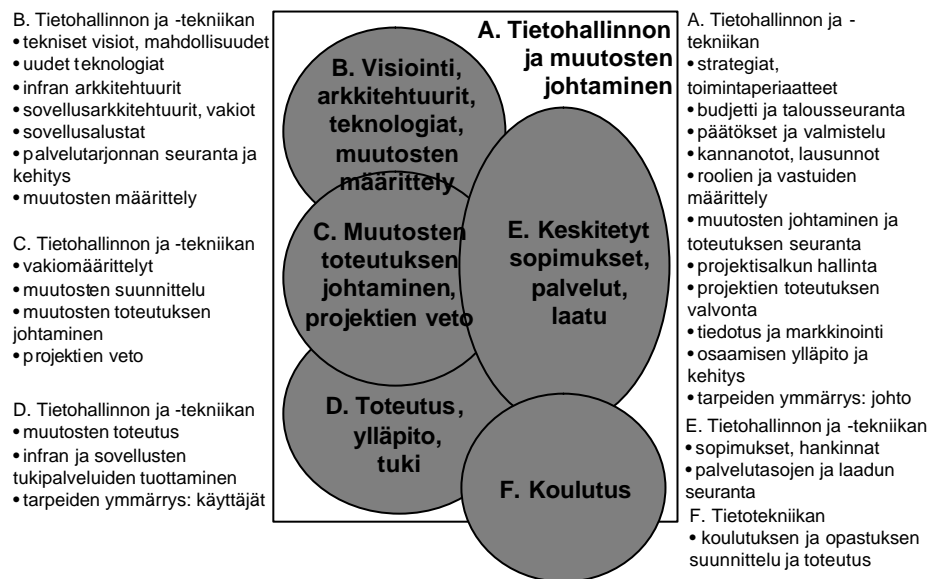
22.11.2001, v1.0

3.3.2 Organisaatio

Taustaa

Linjauksessa tarkasteltiin eduskunnan tietohallinnon nykyisiä ja tarvittavia rooleja ja vastuita. Seuraavassa kuvassa on tietotekniseen infrastruktuuriin liittyviä rooleja ja vastuita kuvaava kartta:

Infran roolit ja vastuut

Eduskunnan tietohallinnon henkilöstön nykyinen tehtävien jakautuminen ei ole täysin tarkoituksenmukainen. Suuri työpanos kuluu nyt D-rooliin eli tietojärjestelmien ja sovellusten tukeen ja ylläpitoon.

Linjaus

Eduskunta vahvistaa C-roolia eli muutosten ja projektien johtamista sekä E-roolia eli vastuun ottoa ulkoistettujen palveluiden toimivuudesta ja kehityksestä.

Eduskunta täydentää B-roolia, sillä erityisesti MS Officeen siirtyminen, sovellusarkkitehtuuri- ja -alustamuutokset sekä hakemistopalvelut vaativat arkkitehtuurien määrittämistä.

Eteneminen

C- ja E-roolien vahvistus vaatii selkeää tehtäväksiantoa joillekin eduskunnan asiantuntijoille näiden roolien vastuista sekä eduskunnan tietohallintojohdon tukea tehtävien siirtoon ja hoitoon.

B-roolin täydennys vaatii sekä eduskunnan tietohallinnon henkilöstön siirtämistä ja kouluttamista rooliin että ulkopuolisten asiantuntijoiden

22.11.2001, v1.0

käyttöä.

Täydennystä B-rooliin vaativat ainakin seuraavat suunnittelutehtävät

- sovellusarkkitehtuurit ja tietokannat
- hakemistopalveluiden käytön suunnittelu
- käyttöjärjestelmien päivitys, erityisesti palvelimissa
- MS Officen käyttöönotto ja siihen liittyvät riippuvuuksien uudelleenmäärittely toimisto-ohjelmiston ja sovellusten välillä sekä pohjien älykäs käyttö jatkossa.

3.4 Osaaminen

3.4.1 Käyttäjät

Ei tarkasteltu tässä linjaustyöryhmässä.

3.4.2 Tietohallinto

Taustaa

Eduskunnan asiantuntijoiden työpanos ja osaaminen kohdistuvat nykyisin osaksi ylläpitoon ja tukipalveluihin. Eduskunnan tarpeet lähivuosina keskittyvät enemmän suurien arkkitehtuurimuutosten määrittelyyn, suunnitteluun ja toteutuksen johtamiseen sekä ulkoistettujen palveluiden ohjaamiseen ja kehittämiseen.

Linjaus

Eduskunta laajentaa asiantuntijoiden osaamisalueita erityisesti arkkitehtuureissa, muutoksen johtamisessa ja palveluiden laadun valvonnassa (vrt. linjaus kohdassa 3.3.2) ja/tai täydentää niitä ulkoa hankitulla osaamisella.

Eteneminen

Eduskunta päättää, ketkä osallistuvat arkkitehtuurien määrittelyyn ja kouluttaa asiantuntijoita tehtävään.

Eduskunta panostaa projektien johtamiseen nimeämällä projektipäälliköinä jatkossa toimivat henkilöt ja järjestämällä näille tarvittaessa jatkokoulutusta ja tukea.

Eduskunnan tietohallintojohto valitsee ja perehdyttää asiantuntijoita ulkoistettujen palveluiden ohjaamiseen.

3.5 Tiedotus

Linjaus

Tiedotus tietoteknisestä infrastruktuurista hoidetaan jatkossakin pääosin Faktan välityksellä. Lisäksi kehitetään käyttäjäryhmittäin suunnattua tiedotusta ja yhteistoimintaa.

22.11.2001, v1.0

Eteneminen

Virkamiehille tiedotetaan yleisesti tietohallintoasioista ja eduskunnan projektisalkusta osasto- ja toimistokohtaisissa palavereissa.

Eduskuntaryhmien, ryhmäkanslioiden ja –sihteerien tiedonsaannin tarpeet selvitetään. Tietoa annetaan vähintään eduskunnan projektisalkusta kansliakohtaisissa tai yhteisissä palavereissa. Ryhmien välillä pyritään yhteistyöhön mm. hankinnoissa.

Edustajia ja avustajia tiedotetaan ryhmien kautta.

Kaikille käyttäjille tiedotetaan lisäksi

- ongelmatilanteet, käyttökatkot, muutokset
 - sähköpostilla, Faktassa tai poikkeustapauksissa paperijakelulla
- käytännön vinkit, ohjeet
 - ATK-infossa
- linjaukset, toimintaperiaatteet, projektisalkku: käynnissä olevat ja päättyneet projektit, suunnitelmat, pilotit
 - Faktassa.

4 Linjauksen hyödyt ja haitat

Linjauksen suurimmat muutokset, työpanokset ja kustannukset aiheutuvat toimisto-ohjelmiston vaihdosta (ja siihen liittyvästä käyttöjärjestelmien päivityksestä) sekä sovellusarkkitehtuurin muutoksesta. Alla tarkastellaan näiden muutosten hyötyjä ja haittoja.

4.1 Toimisto-ohjelmisto

Hyödyt

Käyttäjien saamat hyödyt syntyvät erityisesti yhteensopivuudesta sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Raportointi sovelluksista Excelin ja Accessin avulla tulee mahdolliseksi mm. taloushallinnossa ja kirjastossa. Integrointi osaan langattomista laitteista onnistuu paremmin kuin nykyään.

Microsoft Office on tuettu, ylläpidetty ja kehittyä linjauksen ajan ja käytön laajuuden vuoksi sen jälkeenkin. Myös osa langattomista päätelaitteista tukee Microsoft Office –työkaluja.

Uusien käyttäjien ja tietohallinnon henkilöstön sisäänajo helpompaa, sillä todennäköisesti he tuntevat MS Office-paketin.

22.11.2001, v1.0

WordPerfect joudutaan joka tapauksessa päivittämään jossain vaiheessa. Tietohallinto joutuisi silloin tekemään suuren työn, koska WordPerfectin seuraavat versiot vaativat suuria muutoksia. WordPerfectistä ei jatkossa myöskään tule suomenkielistä versiota. Tukea, ylläpitoa ja koulutusta on paremmin saatavilla Microsoft Officeelle.

Haitat

Linjaus vaatii uuden ohjelmiston opetteluun ja siten suuren koulutuspanostuksen.

Käyttöönottoon joudutaan panostamaan suuri työmäärä erityisesti sovellusliittymien ja pohjien uudelleensuunnittelussa ja –toteutuksessa sekä päivitysasennuksissa. Samalla voidaan tosin tehdä jotkin asiat helpommin ja paremmin, esim. viemällä selaimella käytettävät asiakirjapohjat Faktaan.

Tuotevaihto Microsoft Officeen on kallis, sillä WordPerfect-lisenssit on jo maksettu vuonna 1999 julkistettuun versioon v10 asti, ja sitä voitaisiin lisensoinnin kannalta käyttää linjauskauden ajan. Tosin eduskunnan WordPerfect-ylläpitosopimus ei enää ole voimassa, joten tukea ei saada.

Microsoft Office -lisenssit maksavat vuodessa n. 1,5 miljoonaa markkaa. Laitteistojen päivityksistä ei tule Microsoft Officeen vuoksi lisäkustannuksia, sillä eduskunnan normaali laitekierto tuo riittävän tehokkaat laitealustat.

Virustentorjunta vaatii tarkempaa seulaa ja tiiviimpää ylläpitoa erityisesti kotikoneissa ja langattomissa laitteissa.

4.1.1 Sovellusarkkitehtuuri

Hyödyt

Kohdan 3.1.4 perusteluissa on lueteltu syitä uuden sovellusarkkitehtuurin määrittelyyn.

Arkkitehtuurimuutokset ovat välttämättömiä pitemmällä tähtäyksellä. Salijärjestelmien vuoden 2007 uudistuksen yhteydessä joudutaan tietokannat ja alustat joka tapauksessa tarkastelemaan. Sovellusarkkitehtuurin muutos ja kehitys vie vuosia ja ennen salijärjestelmien käyttöönottoa eduskunnan on saatava kokemusta alustoista pienemmissä sovelluksissa.

Uusi arkkitehtuuri ja kehitystyökalut mahdollistavat tietopohjaisen 3-tasoarkkitehtuurin ja sen myötä selainkäytön, mikä tarjoaa käyttäjille helppokäyttöisiä uusia palveluita ja helpottaa tukea ja ylläpitoa. Esimerkiksi langattomat päätelaitteet tukevat selainkäyttöä.

22.11.2001, v1.0

Sovellusten muutosten tekeminen on uudessa arkkitehtuurissa helpompaa, sillä ei tarvitse huomioida sovellusten välisiä suoria liittymiä ja riippuvuuksia (vrt. kuva kohdassa 2. Nykytila). Yhteisten palveluiden tuottaminen sovelluksille tulee mahdolliseksi, kuten esim. käyttäjätietojen hallinta hakemistopalvelun avulla. Samoin helpottuu uusien sovellusten toteuttaminen, jotka hyödyntävät yhteistä tietosisältöä. Pakettisovellusten käyttö ja integrointi muihin sovelluksiin tulee myös helpommaksi.

Siirryttäessä tietokannoissa tuettuihin ja valtavirran tuotteisiin tukea, ylläpitoa ja koulutusta on paremmin saatavilla, kehittämisresursseja laajemmin tarjolla ja niitä voidaan kilpailuttaa.

Haitat

Arkkitehtuurimuutokset ovat uuden perustan rakentamista ja vaativat siksi suuren työpanoksen määrittelyssä, suunnittelussa, toteutuksessa ja nykyjärjestelmien tietosisällön siirtämisessä. Perustan rakennus on kallista ja vie paljon aikaa.

5 Linjauksen toimeenpano

5.1 Aikataulu

Linjauksen toteutus tulee käynnistää vuoden 2002 alussa, ks. liitteen aikataulu. Osa linjauksen perusteella käynnistettävästä kehityksestä jatkuu myös linjauksen päättymisen eli vuoden 2003 jälkeen.

5.2 Hankkeet

Hankeluettelo ja tärkeimpien hankkeiden kuvaukset ovat liitteinä.

5.3 Työmäärät, kustannukset ja lisähenkilöstön tarve

5.3.1 Yhteenveto

Työmäärät

- Sisäiset: yhteensä noin 550 htpv
 - Uusien vakioden määrittely: 50 htpv
 - Uuden työasemavakion asennus: 200 htpv
 - Microsoft-tuotteisiin siirtymisen valmistelu: 50 htpv
 - Hakemistopalvelut: 75 htpv
 - Sovellusarkkitehtuurien määrittely: 100 htpv
 - Tukipalveluiden määrittely: 35 htpv
 - Toimintaohjeiden laatiminen: 20 htpv
 - Asiantuntijatyön organisointi: 20 htpv
- Ulkoiset: yhteensä noin 325 htpv
 - Uusien vakioden määrittely: 50 htpv
 - Uuden palvelinympäristön asennus: 50 htpv
 - Microsoft-tuotteisiin siirtymisen tuki: 50 htpv

22.11.2001, v1.0

- Hakemistopalveluiden määrittäminen: 50 htpv
- Sovellusarkkitehtuurien määrittäminen: 100 htpv
- Tukipalveluiden määrittäminen: 5 htpv
- Toimintaohjeiden laatiminen: 10 htpv
- Asiantuntijatyön organisointi: 10 htpv.

Kustannukset

- Hankinnat:
 - Microsoft-ohjelmistot: n. 1,5 milj. mk / v
 - Kiinteät kotiyhteydet: n. 250 000 mk + n. 1 milj. mk / v
- Ulkoinen työ:
 - Peruskoulutus: n. 1,2 milj. mk
 - Asiantuntijoiden koulutus: n. 100 000 mk
 - Konsultointi: n. 3 milj. mk.

Lisähenkilöstön tarve

- Tukipalvelut: 1-2 lisähenkilöä
- Asiantuntijapalvelut: 1-2 lisähenkilöä arkkitehtuureihin, hakemistopalveluihin ja tietoturvaan
- Asennukset: 1 lisähenkilö n. 1,5-2 vuodeksi.

5.3.2 Yksilöinti ja selitykset

Laitteet

Linjauksen vuoksi ei ole tarvetta erityisiin laitehankintoihin. Normaali kolmen vuoden työasemien ja tietoteknisen infrastruktuurin palvelimien kiertonopeus riittää.

Ohjelmistot

Microsoft Officen ja käyttöjärjestelmän lisenssikustannukset ovat noin 1,5 miljoonaa markkaa vuodessa vuodesta 2002 lähtien.

Verkot

Internet-yhteyskanavan rakentamiseen liittyy kiinteiden kotiyhteyksien pystytys noin 250 henkilölle. Pystytyksen kertakustannukset ovat noin 250 000 mk ja jatkuvat kustannukset noin 600 mk/kk eli noin 1,8 miljoonaa markkaa vuodessa. Nykyiset keskimääräiset etäyhteyksien lanka- ja matkapuhelinkustannukset käyttäjää kohti ovat noin 300 mk / kk. Tämä korvautuu suurelta osin kiinteän kotiyhteyden käyttäjiltä.

Koulutus, opastus, ohjeet

Microsoft Officen ja uuden käyttöjärjestelmän peruskoulutuksen arvioitu työmäärä on 850 henkilöä á 2 päivää eli yhteensä 1700 päivää. Kuuden hengen koulutustilaisuuksina tämä tarkoittaa noin 300

22.11.2001, v1.0

koulutustilaisuutta. Koulutuskustannus on tällöin noin 1,2 miljoonaa markkaa.

Asiantuntijoiden koulutusta n. 100 000 markalla ja lisäresursseja tarvitaan mm. arkkitehtuurien ja hakemistopalveluiden määrittämiseen sekä Microsoft-tuotteisiin siirtymiseen.

Asennukset

Uuden työasemaympäristön asennuksiin tarvitaan noin 200 henkilötyöpäivää omaa työtä.

Ylläpito ja tuki

Sovellustukeen tarvitaan yksi lisähenkilö. Microsoft Office -asennuksiin tarvitaan lisäksi yksi henkilö noin 1,5-2 vuodeksi tai ulkoa hankittu vastaava työpanos.

Suunnittelu

Omaa työpanosta tarvitaan uusien työasema- ja palvelinvakioiden määrittelyyn noin 50 työpäivää, Microsoft-tuotteisiin siirtymisen suunnitteluun ja toteutukseen samoin noin 50 työpäivää.

Hakemistopalveluiden selvitykseen ja määrittämiseen tarvitaan omaa työpanosta noin 75 työpäivää. Sovellusarkkitehtuurien, tietokantojen ja tietomäärittämisen tekemiseen tarvitaan omaa työpanosta noin 100 työpäivää.

Tukipalveluiden ja palvelutasojen määrittämiseen tarvitaan omaa työpanosta noin 35 työpäivää, toimintaohjeiden laadintaan noin 20 työpäivää ja asiantuntijatyön organisointiin noin 20 työpäivää.

Konsultointi

Arvio konsultoinnista uusien työasema- ja palvelinvakioiden määrittämiseen on noin 50 konsultointipäivää eli noin 400 000 markkaa. Arvio Microsoft-ympäristöön siirtymisen (esim. sovellusliittymien purku, testaukset) konsultoinnista on noin 50 työpäivää eli noin 400 000 markkaa.

Uuden tietoteknisen infrastruktuurin palvelinympäristön asennus vaatii konsultointia noin 50 työpäivää eli noin 400 000 markkaa.

Hakemistopalveluiden määrittämiseen tarvitaan konsultointia noin 50 työpäivää eli noin 500 000 markkaa. Sovellusarkkitehtuurien, tietokantojen ja tietomäärittämisen tekemiseen tarvitaan konsultointia noin

22.11.2001, v1.0

100 työpäivää eli noin 1 miljoona markkaa. Konsultoinnin määrä riippuu siitä, tehdäänkö samalla sovellusten määrittelyt.

Tukipalveluiden ja palvelutasojen määrittelyyn tarvitaan konsultointia noin 5 työpäivää, toimintaohjeiden laadintaan noin 10 työpäivää sekä asiantuntijatyön organisointiin noin 10 työpäivää eli yhteensä noin 25 työpäivää. Kustannukset näistä konsultoinneista ovat yhteensä noin 250 000 markkaa.

**Tietohallinnon linjaus 2004
Hallinnon sovellukset**

17.12.2001

Maj-Lis Ukkonen

v.1

1 Lähtökohdat

Eduskunnan hallinto-osaston tietojenkäsittelyn kehittämistyö käynnistettiin vuonna 1988 laaditun kokonaistutkimuksen pohjalta. Kehittämissuunnitelmaa tarkennettiin Eduskunnan tietojenkäsittelystrategiassa vuosille 1991 - 1995.

Tietohallinnon linjat 1998 - 2000 -raportissa todettiin, että tietotekniikan nopea muutos ja uuden tekniikan (fakta, internet) käyttöönotto olivat vanhentaneet aikaisemman linjauksen ennen linjausjakson 1995 - 1999 loppua. Silloin todettiin myös, että hallinnon järjestelmillä olisi erityisiä uudistamistarpeita.

Osa hallinnon sovelluksista on nyt vanhentuneena poistunut käytöstä ja osa on jo korvattu uusilla johtuen teknologian muutoksista ja v. 2000 yhteensopimattomuuksista.

Tietohallinnon linjaus 2004 -projektiin liitettiin erillisenä osana katsaus hallinnon sovellusten nykytilaan ja kehitystarpeisiin. Hallinnon tärkeimmät sovellukset (liite 1) läpikäytiin haastattelemalla toimistojen päälliköitä, sovellusten vastuuhenkilöitä ja käyttäjiä.

2 Hallinnon sovellusten nykytila

Asiakirjahallinnon sovellukset diaari ja sopimusrekisteri ovat vanhoja, merkkipohjaisia sovelluksia, joiden uusimisprojektit ovat käynnissä. Uusitut sovellukset tullaan ottamaan käyttöön vuoden 2001 loppuun mennessä.

Hallinnon tekstiarkistot, kansliatoimikunnan ja hallintojohtajan päätösluettelot, on uusittu syksyllä 1999.

Fortime -henkilöstö- ja palkkajärjestelmä otettiin uusittuna käyttöön 31.5.2000. Sovellus toimii työasemaclientin välityksellä ulkoisessa palvelimessa ja tietoliikenne kulkee salattua tietoliikenneväylää pitkin. Taloushallinnon muut järjestelmät on otettu tuotantokäyttöön marraskuun alussa 1996.

Tietohallinnon linjaus 2004**Hallinnon sovellukset**

17.12.2001

Maj-Lis Ukkonen

v.1

Uusittu työterveyshuollon järjestelmä otettiin tuotantokäyttöön 19.11.2001. Järjestelmä toimii tietoturvan vuoksi omassa aliverkossaan. Fortime-henkilöstöjärjestelmästä siirretään henkilöiden perustiedot kerran viikossa työterveyshuollon järjestelmään. Myöhemmin tullaan toteuttamaan päinvastainen siirto poissaolotietojen suhteen.

Kansanedustajarekisteri Heteka voidaan katsoa myös hallinnon sovellukseksi, koska se on kansanedustajien henkilö- ja nimikirjarekisteri ja perustietojen syöttö ja kansanedustajakortit hoidetaan hallintotoimistossa. Hetekan uudistamisen määrittely valmistuu lokakuun 2001 lopussa. Uudistettu Heteka tulee olemaan tuotantokäytössä v.2003 vaalien jälkeen. Hetekaan tarvittavien virkamiesten tietoja harkitaan siirrettäväksi Fortimesta, jolloin voitaisiin luopua Hkunta- ja Akunta-kantojen käytöstä.

Kiinteistötoimistolla on käytössä Vertex-järjestelmä kiinteistöön liittyvien piirustusten hallintaan.

Tietohallintotoimistolla on käytössä TietoEanatorin palvelimella toimiva PartnerToms -toiminnanohjausjärjestelmä.

Tilanvarausjärjestelmä Tivaus on uusittuna otettu tuotantokäyttöön vuoden 2000 alussa tiimikalenterin yhteyteen.

3 Hallinnon pieniä sovelluksia, taulukoita, tiedostoja

Hallinto-osastolle on syntynyt tai hankittu useita pieniä sovelluksia, jotka on toteutettu mm. taulukkolaskennalla.

Virastopalvelu:

- \$ eduskunta- ja taidekirjalahjajakelu
- \$ Passeli -varastokirjanpito
- \$ tulossa tallennus avustajien valokuville

Koulutus:

- \$ atk-koulutuksen kurssihallinta
- \$ koulutuspäätökset

Tilitoimisto:

- \$ tilausten käsittely yhdessä monistamon kanssa

4 Kehitystarpeita, toiveita, pohdittavaa

Tietohallinnon linjaus 2004**Hallinnon sovellukset**

17.12.2001

Maj-Lis Ukkonen

v.1

Diarin ja sopimusrekisterin uudistamisen ovat käynnistäneet käytöstä poistumassa oleva palvelin ja käyttöliittymän merkkipohjaisuus. Muuta suurempaa kehitystyötä sovelluksiin ei olla tekemässä. Sovellusten tuleva tekniikka on vanhahko kaksitasoinen ns. client-server -ratkaisu, joihin pohjautuvia järjestelmiä on muitakin eduskunnassa.

Helmi Info - sovellus liittyy Tieto Persona -järjestelmäperheeseen, johon Fortimekin kuuluu. Helmi Info on työkalu henkilöstötilinpäätöksen tekoon ja raportointiin. Sovelluksen käyttöönottoa harkitaan henkilöstöhallinnossa.

Tilitoimisto tulee tarvitsemaan lähiaikoina matkalaskujen laskentaohjelman. He ovat käyneet tutustumassa sekä TietoEnatorin että NovoGroupin tarjontaan.

Kiinteistö- ja materiaalihallinnon Mahti-järjestelmällä (Fortis / Vax / Paradox) ollut irtaimistokirjanpito on poistunut käytöstä ja sitä ei ole korvattu muulla sovelluksella. AdeEco+ -ohjelmistossa (AdeInv) pidetään kalustekirjanpitoa kalusteista, joiden hinta on vähintään 5000 mk + alv. Kalusto-ohjelmaan pystyy syöttämään kaluston sijaintipaikan, mikäli tieto on tullut laskun asiatarkastajalta. Ongelmana ovat lähinnä suuret joukkohankinnat, jotka ovat samalla laskulla. Mikäli jokaiseen yksittäiseen hankintaan saadaan yksilöidyt tiedot sijaintipaikasta, henkilöstä, sarjanumerosta yms., voidaan kaikki tiedot syöttää järjestelmään ja saadaan tulosteita vastualueittain. Mitä tarkemmin tieto järjestelmään viedään, sitä suurempi hyöty siitä olisi omaisuuden seurannassa.

Eduskunnassa ylläpidetään manuaalisesti, taulukkolaskennassa tai erillisiin tiedostoihin

- \$ konttorikoneet / virastopalvelu
- \$ eduskunta- ja taidekirjalahjakelu / virastopalvelu
- \$ lahjatavarat / hallintotoimisto
- \$ kalusteiden sijoituspaikat / tilitoimisto

Pohdittavaksi varmaan jää, voiko asiat viedä jonkinlaiseen irtaimistokirjanpito-ohjelmaan, jotta yksittäiset silput voitaisiin koota järkevästi yhteen. Valtiontilintarkastajat ovat vaatineet parempaa järjestelmää nykyiseen manuaaliseen lahjatavarainventaarioon.

Henkilöstöhallinto kaipaa kehitystyötä mm. koulutus päätösluettelolle, puhelinluetteloiden ja käyntikorttien (varsinkin avustajien) tuottamiseksi.

Tietohallinnon kehitystoiveet liittyvät projektisalkun seurantaan ja dokumenttien hallintaan.

Palvelujen palautejärjestelmää tarvittaisiin eri toimistojen ja yksiköiden kehittämisessä. Kirjasto, sisäinen tietopalvelu ja tietohallintotoimisto ovat tutustuneet Webropol -järjestelmään ja lokakuun aikana tutustuvat Netsurvey-järjestelmään.

Tietohallinnon linjaus 2004
Hallinnon sovellukset

17.12.2001

Maj-Lis Ukkonen

v.1

E-oppiminen ja siihen liittyvät järjestelmät ovat tietohallintotoimistossa selvi-tyksen ja tutustumisen alla.

5 Yhteenveto

Hallinnon sovellusten uusiminen on käynnistynyt etupäässä v.2000 tarpeiden, palvelinalustoiden ja käyttöliittymien muutosten vuoksi. Varsinaista kehitys-työtä kaikkiin uusittuihin / uusittavana oleviin sovelluksiin ei ole tehty.

Varsinaisten hallinnon sovellusten (liite 1) lisäksi on syntynyt useita pieniä sovelluksia joko ostettuina tai taulukkolaskennalla tehtyinä tai tietoja ylläpide-tään yhä manuaalisesti erillisiin tiedostoihin.

Henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon järjestelmät ovat osin integroituneet tai tietoa siirretään järjestelmien välillä. Tavoitteena voitaisiin pitää, että hallinnon sovellukset olisivat mahdollisimman pitkälle integroituja muutamaan tietoa keskenään vaihtavaan järjestelmään. Taloushallintoon on tulossa Valtiokontto-rin suosittelema kokonaisjärjestelmä paperittoman kirjanpidon ja laskujen hoitamiseksi (liite 2). Järjestelmässä voidaan varmaankin hoitaa useita asioita, joita tehdään nykyisin manuaalisesti tai pienillä erillissovelluksilla. Uusi jul-kisuuslaki vaatii hyvää tiedonhallintatapaa ja sen vuoksi asiakirjarekistereiden kokonaisuudistaminen ja yhdistäminen on tarpeellinen.

Järjestelmät	Sovellus	Vastuu-yksikkö	Toteutus-tapa	Palvelin	Toimittaja	Muuta huomioitavaa
Asiakirjahallinto	Hallinnon diaari (vanha)	HO/HT	Ingres	Fortis / vax	TietoEnator	Merkkipohjainen, poistuu v.2001 lopussa Tuotantokäyttö 12/2001
	Hallinnon diaari (uusi)	HT	Ingres	Diaari / unix	TietoEnator	
	Hallinnon tekstiarkistot: -Kansliatoimikunnan päätökset -Hallintojohtajan päätökset	HO/HT	Trip	Fakta / unix	TietoEnator	Tuotantokäyttö syksy 1999,ei rakenteinen
	Sopimusrekisteri (vanha)	HO	Trip	Fortis / vax	Eduskunta	Merkkipohjainen, poistuu v.2001 lopussa Tuotantokäyttö 1/2002
	Sopimusrekisteri (uusi)	HO	Ingres	Diaari / unix	TietoEnator	
Henkilöstöhallinto	Fortime henkilöstö	HT	Oracle / ostopalvelu	EK/Spinode12	TietoEnator	Tuotantokäyttö 31.5.00
	Kaptah -työterveyshuollon järjestelmä (vanha)	HT	Kaptah		TN-Systems	Merkkipohjainen
	SoftMedic -työterveyshuollon järjestelmä (uusi)	HT	Solid	Medicin / NT2000	Visiotiimi Oy	Tuotantokäyttö 19.11.01
	Kansanedustajarekisteri (Heteka)	HT/TY	Trip	Fortis / vax	TietoEnator	Merkkipohjainen, uusi misprojekti syksy 2000
	Kansanedustajien avustajien tiedot (Akunta)	HT	Trip	Fortis / vax	Eduskunta	Yhteydessä Hetekan uusimiseen

Järjestelmät	Sovellus	Vastuu-yksikkö	Toteutus-tapa	Palvelin	Toimittaja	Muuta huomioitavaa
	Eduskunnan henkilökunnan perustiedot (Hkunta)	HT	Trip	Fortis / vax	Eduskunta	Yhteydessä Hetekan uusimiseen
Taloushallinto	Fortime palkka	TT	Oracle / ostopalvelu / client	EK/Spinode12	TietoEnator	Tuotantokäyttö 31.5.00
	AdeEco+ -ohjelmisto: maksuliike- ja kirjanpitojärjestelmä, omaisuuskirjanpito	TT	Ostopalvelu / client		NovoGroup	Tuotantokäyttö 1.11.1996
	CashManager -ohjelmisto: osto- ja myyntireskontran tiedonsiirto, ulkomaanmaksujen lähetys, valuuttakurssien ja tiliotteiden nouto Sampo-pankista	TT	Solid	Tapio / Nt tiedonsiirtoa NovoGroupille	Analyste Oyj	Tuotantokäyttö v.1998
Kiinteistö- ja materiaalihallinto	Vertex	KT	Cad / rasteri	Win NT	Vertex Systems Oy	
Tietohallinto	Atk-kirjaluettelo	THT	Trip	Fakta / unix	Eduskunta	
	Tietohallinnon tekstiarkistot: -Tietohallinnon pöytäkirjat -atk-info	THT	Trip	Fakta / unix	Eduskunta	
	TOMS-toiminnanohjausjärjestelmä	THT	Remedy / Ars	Saturnus01	TE	

Järjestelmät	Sovellus	Vastuu- yksikkö	Toteutus- tapa	Palvelin	Toimittaja	Muuta huomioitavaa
Virastopalvelu	Tilanvarausjärjestelmä (Tivaus)	HT	Tiimi	Tiimi / unix	ICL	Tuotantokäyttö tammi- kuu 2000

EDUSKUNTA
Tiltoimisto
S-L Niemimaa
11.10.01

Liite 2
MUISTIO

TALOUSHALLINNON JÄRJESTELMÄ UUDISTUU

Paperiton kirjanpito

Paperittoman kirjanpidon tietojärjestelmän ja laskujen välityspalvelun hankkiminen valtion tilivirastojen käyttöön on käynnistynyt tämän vuoden alussa valtiokonttorin toimesta.

Tavoitteena on saada valtion virastojen käyttöön soveltuva ja kokonaistaloudellisesti edullinen järjestelmä. Valtiokonttori on kartoittanut tämän vuoden aikana eri järjestelmävaihtoehtoja pilotointien avulla. Testattavana on ollut kolme järjestelmää:

NovoGroupin AdeEko Rondo-järjestelmä (sähköinen arkisto)
Testaajana Helsingin Kauppakorkeakoulu

TietoEnatorin järjestelmä
Testaajana Sisäministeriö

BashWare Oyj:n järjestelmä
Testaajana Senaatti- Kiinteistöt

Varsinaisia testituloksia ei ole vielä julkaistu, mutta valtiokonttorista saatujen väliaikatietojen mukaan näyttäisi siltä, että valtionhallinnon käyttöön kaavailaan yhtenäistä taloushallinnon järjestelmää, johon kaikki valtion virastot liittyisivät. Se, kenen toimittajan järjestelmä on kyseessä ja onko yhtenäisestä järjestelmästä mahdollisuutta poiketa, ovat vielä auki.

Yhtenäisyys merkitsee kuitenkin sitä, että

- Valtiokonttori hoitaa keskitetysti järjestelmän hankintaan liittyvät sopimukset ym. asiaan liittyvät toimenpiteet
- Yksi palvelukeskus, jossa hoidetaan keskitetysti mm. ohjelmaversioiden päivitykset, varmuuskopioinnit, kehittämishankkeet, käyttäjien tuki, neuvonta, ohjeistus, häiriötilanteet ym.

Paperittoman järjestelmän siirtymäajaksi on alustavasti kaavailtu vv. 2002 - 2006.

Suurin kiinnostus virastoilla on ottaa käyttöön taloushallinnon aineiston (tulo- ja ostolaskut) elektroninen käsittely ja arkistointi. Valtiokonttorin mukaan vuonna 2002 halukkaita olisi noin kaksitoista ja vuonna 2003 jo noin nelisenkymmentä virastoa. Skannauspalvelujen ja sähköisen tilausjärjestelmän käyttöpalveluiden testaus alkaa vuoden 2002 alussa.

Tiltoimisto

Vuoden 2002 aikana tiltoimiston olisi myös mietittävä oma siirtymäaikansa

Huomioitavaa	paperittomaan kirjanpitoon. Eduskunnan kansliaan ei ainakaan lähivuosina kannata tehdä merkittäviä investointeja taloushallinnon järjestelmien tai niihin liittyvien osajärjestelmien osalta ennen kuin nähdään mitä mahdollisuuksia uusi järjestelmä tarjoaa. Ihanteellistahan olisi keskittää kaikki talouteen ja rahaan liittyvät asiat samaan taloushallintojärjestelmään, jolloin välttyttäisiin monilta päällekkäisiltä järjestelmiltä. Taloushallintojärjestelmän käyttö-, kysely- ja tulostusoikeuksien hajuttaminen mahdollistaisi järjestelmän tehokkaamman käytön. Organisaatioyksiköiden erilaisista tarpeista johtuen nykyinen suuntaus on ollut se, että eduskunnan kansliaan on hankittu pieniä erillisiä taloushallinnon osajärjestelmiä eri puolille organisaatiota, jotka eivät välttämättä ole yhteensopivia keskenään.
Sähköinen tilausjärjestelmä	Tämä mahdollistaa sen, että ostot voidaan jo tilausvaiheessa syöttää järjestelmään - siirto varasto- ja tilausvalvontaan mahdollinen. Etuna myös se, että käytössä on tilitoimiston ylläpitämä yhteinen toimittajarekisteri yhteystietoineen myös ostotilaaajan tekijälle.
Matkaeskontra	Uusi järjestelmä sisältää matkasovelluksen, joten erillistä matkaohjelmaa ei ole tarvetta hankkia. Järjestelmän käyttöä hajauttamalla vastuualueilla on mahdollisuus syöttää oman yksikkönsä matkalaskut järjestelmään.
Sisäinen laskutus	Talon sisäinen laskutus on mahdollista hoitaa käyttöoikeuksia laajentamalla samalla järjestelmällä, mm. valokopiot, toimistotarvikkeet ym. mahdolliset laskutettavat.
Omaisuukskirjanpito	Nykyinen käytäntö on se, että käyttöomaisuuskirjanpitoon viedään hankinta, joka on 5.000 mk (_ 840,94) tai yli (ilman alv:a). Käyttöomaisuuspuolelle on täydennetty hankinnan sijainti, merkki, sarjanumero tai muu tunnus. Poistot on ajettu kerran kuukaudessa ja tiedot siirretty liikekirjanpitoon. Käyttöomaisuuskirjanpitoa on tähän mennessä käytetty lähinnä taloushallinnon tarpeisiin. Markkinoille on tullut viivakoodinlukijoita, joita voidaan hyödyntää omaisuuden rekisteröinnissä. Mikäli tuotteessa on viivakoodi valmiina (esim. atk-laitteet), ne voidaan lukea suoraan järjestelmään ilman erillistä tallennusta. Viivakoodi voi sisältää esim. laitteen sarjanumeron, toimittajan tai muita yksilöintitietoja. Alle 5.000 mk:n irtaimistoa ei ole viety lainkaan ohjelmaan. Ohjelmaa voidaan hyödyntää tältäkin osin, mikäli tarvetta esiintyy jonkin vastualueen osalta.
Johdon tietojärjestelmä	Vuoden 2003 alusta lukien eduskunnan kanslia siirtyy uudenaikaiseen budjetointiin, jolloin vastuualueet seuraavat itse omaa rahankäyttöään. Tällöin seurantaraporttien tarve korostuu. Erityisesti johdon tarpeita huomioiva raportointijärjestelmä voisi olla ratkaisuna tähän. Kysely- ja tulostusoikeuksia laajentamalla jokainen yksikkö voisi seurata tarvittaessa omaa tilannettaan.
Muu raportointi	Sama kuin edellä. Lisäksi raportointijärjestelmää voidaan jo tällä hetkellä hyödyntää entistä enemmän miettimällä tarkkaan oman vastualueen

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002 - 2004

LIITE 7

10 (10)

10
(10)

seurantatarpeet ja tiliöimällä tositteet sen mukaisesti (tilikartta; tarvittaessa lisätään uusia koodeja)

Tunnus	Kuvaus	Propääll	Kriittisyys	Tilaisuus	Alustava pvm	Projektin dokumentit	Resurssit		Loppupvm arvio	Päättyi pvm
							Hlö	Määrä		
KM-hankkeet	KM-hankkeet			käynnissä		siirto\$\projektit\KMfollow-up.wpd				
Heteka	Hetekan uusiminen toiminnallinen määrittely	Pohjola		käynnissä		altius\softa\projektit\heteka\	MLU MLJ		31.10.2001	
Kotivirus	Virustorjuntaohjelmiston päivityksen järjestäminen kotikoneisiin	AA		käynnissä		siirto\$\projektit\Antin\kotivirus.wpd	AA MS MH TM JK		31.12.	
Hajavirus	Virustorjunnasta sähköpostien tarkistaminen sekä hajauttaminen	OJ		päättynyt		siirto\$\projektit\hajavirusprsuun.wpd (loppuraportti puuttuu)	OJ AA	7 3	1.9.	
NT-KLUSTERI	VAX-palveluiden siirto NT 5.0-palvelimille. Tiedostopalvelimen klusterointi, konfigurointi ja käyttöönotto	AA		käynnissä		siirto\$\NTserverlekprojsuunnver04.rtf	AA MS MLU OJ JS		30.11.	
TTP	EK:n tietoturvapoliitiikan uudistaminen	JS		käynnissä		siirto\$\projektit\tietoturvapol.wpd	JS AA OJ MS		30.11.	
TH2001	Tietohallinnon linjaus vuosille 2001-2003	OM		käynnissä		http://quickplace.tieto.net/eklinjaus/	OM JS MLU TN OJ AA MS		31.11.	
Etäkäyttö	Etäkäytön mahdollistaminen Internetin avulla	OJ		odottaa käyttöönottoa		Elisan tarjous: HJPL 17.05.2001 Liitteet 1-2 § 252	OJ		31.12.	
NIMI	Nimipalvelun uusiminen	AA		käynnissä		siirto\$\projektit\Antin\nimipalvelin.wpd siirto\$\projektit\Antin\NiPa_loppu.wpd	AA OJ	5 5	31.11.	
PROXY	Proxyn rakentaminen ja web shieldin käyttöönotto	AA		odottaa käyttöönottoa		siirto\$\projektit\Antin\proxy.wpd	AA OJ	5 5	31.12.	

Tunnus	Kuvaus	Propääll	Kriittisyys	Tilayys	Alustava pvm	Projektin dokumentit	Resurssit		Loppupvm arvio	Päättyi pvm
							Hiö	Määrä		
WWW2	Vaihe 2 - yhteisohjelmat, skriptien käyttöönotto	OJ		uudelleen käynnistymässä		siirto\$\projektit\www2prsuunnitelma.wpd	OJ			
							MLJ			
Sali 2	Salijärjestelmien muutokset /toteutustyö	JS		käynnissä		siirto\$\projektit\istmuutos02.wpd	JS		1.9.	
	Toteutusprojekti			ktk 17.5.			OJ		5.11.	
Kaptah2	Työterveysaseman järjestelmän uusiminen	MS		käynnissä	22.3.2001	I:\projektit\Kaptah2\	MLU		19.11.	
HO-diaari	HO-diaarin uudistaminen	MLU		käynnissä		siirto\$\projektit\ho-diaari	MLU		12.12.01	
kADSL	Kiinteiden etäyhteyksien testaaminen	AA		käynnissä		siirto\$\projektit\Antin\kADSL.wpd	AA	5	31.12.	
							OJ	5		
							MS	5		
DomCon	Toimialueen ohjaukoneiden uusiminen	AA		käyttöönottovaihe		siirto\$\projektit\Antin\DomCon.wpd	AA	10	30.11.	
						siirto\$\projektit\Antin\DomCon_loppu.wpd	MS	5		
EURO	Euron käyttöönotto Tietoverkko+tiedotus-osaprojekti	Rosila MLU		päättynyt päättynyt		siirto\$\projektit\Europrojekti\	MLU MLJ		15.1.2002	15.1.2002
							SW			
SOPIMUS	Sopimusrekisterin uusiminen (liittyy diaariin)	MLU		käynnissä		siirto\$\projektit\sopimusrekisteri	MLU SW		28.2.2002	
Atk-info	ATK-infon uudistaminen	TN		päättynyt		siirto\$\projektit\atk-info_projsu2001.wpd (loppuraportti puuttuu)	TN HR SW		30.11.	
Tht Faktassa	Tht:n Fakta-sivujen uudistaminen	TN		käynnissä		siirto\$\projektit\Tht-Fakta\tht_faktassa_projsu.wpd	TN OM MLU HR			
Työntö2	Uusien työntekijöiden vaatimien toimenpiteiden vakioiminen	MLU		idea			MLU			
							OJ			
VARMA	Varmistussuunnitelman käyttöönotto	AA		jäissä		siirto\$\projektit\Antin\takku.doc	AA			
SAN	Virtuaalilevy- ja arkistointipalvelut	AA		valmisteilla						
Labra	Kehitysympäristöjen rakentaminen	JS		valmisteilla						
Politiikka	Eduskunnan tietojärjestelmän käyttöpolitiikka	HR		odottaa käynnistystä		siirto\$\projektit\työntö\Politiikka.wpd				
Pomo 2	Projektin päättämisestä käyttöönottoon	HR, TE: Hentunen		käynnissä	vk. 34	siirto\$\projektit\pomo\pomo2_suunn.wpd	HR	3	31.12.	

Tunnus	Kuvaus	Propääll	Kriittis yys	Tila	Alustava pvm	Projektin dokumentit	Resurssit		Loppupvm arvio	Päättyi pvm
							Hiö	Määrä		
	Faktan ylläpito	I. Pohjola TietoEnator					MLJ TN			
Avoimet ovet	Tietohallinto esittäytyy - avoimet ovet	MLU		käynnissä			SW TN HR		30.4.2002	

HANKKEEN NIMI:

Keskustelufoorumi

Ohjelma tai tavoite ,johon hanke liittyy:

Kansalaispalvelun askeleet

TEHTÄVÄ

toimia eduskunnan ja kansalaisten välisen keskustelufoorumina sekä saada aikaan keskustelua erityisesti eduskunnassa ajankohtaisista asioista.

SAAVUTETTAVAT HYÖDYT

Kansalaisilla mahdollisuus keskustella Eduskunnassa käsiteltävistä asioista ja kertoa mielipiteensä.

KEHITTÄMISORGANISAATIO

-vastuut

Kytköksen organisoinnista vastaa tieto- ja viestintäyksikkö. Teknisestä toteutuksesta tietohallinto ja keskustelun sisällöllisestä ohjauksesta valiokunta.

PANOSTUS

Toteutustekniikkaan varattava määräraha ja henkilöstöresursseja kytköksen tehtävien ja tulosten analysointiin.

TAVOITEAIKATAULU

Pohjatyön KM-työn pilottisuunnitelma syksyllä 2001. Työn tulosten pohjalta päätetään toteutuksesta.

HANKKEEN NIMI:**Verkkolehti****Ohjelma tai tavoite ,johon hanke liittyy:****Kansalaispalvelun askeleet****TEHTÄVÄ**

Kehittää nykyinen uutisruutu verkkolehdeksi. Tavoitteena ajankohtaisten asioiden etenemisen seuraamisen helpottaminen ja monipuolisempi toiminnan esittely.

SAAVUTETTAVAT HYÖDYT

Ajankohtaisen tiedon parempi saavutettavuus kaikkialta.

KEHITÄMISORGANISAATIO

-vastuut

tieto- ja viestintäyksikkö

Varsinainen tuotanto tapahtuu hajautetusti, pöytätoimitus eduskuntatiedotuksessa.

PANOSTUS

Henkilöresursseihin ja kustannuksiin on varauduttu ensi vuoden budjetissa. Varsinainen tuotanto tapahtuu hajautetusti, joskin pöytätoimitus eduskuntatiedotuksessa.

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002-2004   Microsoft Office -tuotteiden koulutus
Tehtävä   Hankkeen tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikki eduskunnassa työskentelevät saavat ainakin peruskoulutuksen ohjelmista.   Hankkeen tehtävänä on suunnitella koulutuksen toteuttaminen yhdessä muiden toimintayksiköiden kanssa. Toimintayksiköiden johto on mukana suunnittelussa.   Suunnittelussa otetaan huomioon erilaiset oppimistavat ja ajankäytön mahdollisuudet.
Lopputulokset   Kaikki eduskunnassa työskentelevät ovat saaneet koulutuksen Microsoft Office -tuotteista. Käyttäjät hallitsevat työnsä tarvitsemansa ohjelmat.
Organisaatio   Vastuutaho: tietohallintotoimisto
Panostus   Koulutuksen organisoinnista vastaa tietohallintotoimisto, mutta kouluttajina toimivat ulkopuoliset kouluttajat.
Tavoiteaikataulu   Kaikki eduskuntalaiset ovat saaneet tarvitsemansa koulutuksen vuoden 2003 loppuun mennessä.

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002-2004   Selvitys verkko-oppimisen soveltumisesta tieto- ja viestintätekniikan verkko- ja sovellusten kouluttamiseen
Tehtävä   Hankkeessa määritellään, mikä merkitys verkko-oppimisella on eduskunnan tieto- ja viestintätekniikan koulutusjärjestelmässä; miten verkko-oppimisen rooli nähdään lyhyellä ja pitkällä aikavälillä; mitkä odotuksia verkko-oppimiselle asetetaan.   Hankkeen yhteydessä selvitetään millaisia ryhmä- tai yksittäisiä kohtaisia osaamistarpeita kansanedustajilla, kansanedustajien avustajilla sekä eduskunnan henkilöstöllä on tieto- ja viestintätekniikan verkko- ja sovellutusten koulutuksessa.
Lopputulokset   Kokonaisvaltaisesti nähdään, mikä rooli tieto- ja viestintätekniikan verkko-oppimisella on organisaatiossa. Selvityksen ja kokeilusta saatujen tuloksien perusteella voidaan arvioida mihin muihin tarkoituksiin ja koulutustarpeisiin verkko-oppimista eduskunnassa voidaan käyttää.
Kehittämisen organisaatio   Vastuutaho: tietohallintotoimisto
Panostus   Tietohallintotoimiston oma henkilökunta. Ms Office tuotteiden koulutuksen yhteydessä ulkopuolisia.
Tavoiteaikataulu   Selvitystyöhön ryhdytään linjauskauden alussa. Tieto- ja viestintätekniikan verkko-oppimista voidaan kokeilla esimerkiksi Microsoft-toimisto-ohjelmiston koulutushankkeen yhteydessä.

Eduskunnan tietohallinnon linjat 2002-2004 Eduskuntasovellusten koulutuksen kehittämisen
Tehtävä Tehtävänä on kehittää eduskuntasovellusten käyttöön koulutusta siten, että sovellusten käyttöön järjestetään sellistä ja tarvittaessa koulutusta kansanedustajille, kansanedustajien avustajille ja virkamiehille.
Lopputulokset Eduskuntasovellusten käyttöön koulutus on suunnitelmallista ja jatkuvaa. Kouluttajat ovat sisällön ja tekniikan sekä tiedonhaun asiantuntijoita. Kouluttajilla on kouluttajakoulutus. Koulutukseen osallistuvat tiedontuottajat, tietohallintotoimisto sekä sisäinen tietopalvelu.
Organisaatio Vastuutaho: hallintotoimisto
Panostus Koulutuksen suunnittelun ja kehittämisen organisoinnista vastaa hallintotoimisto. Koulutuksen sisällön suunnitteluun ja koulutukseen osallistuvat tiedontuottajat ja tietohallintotoimisto.
Tavoiteaikataulu Linjauskauden loppuun mennessä

HANKKEEN NIMI: Uuden työasemavakion määritys ja asennus Ohjelma tai tavoite, johon hanke liittyy: eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus	
TEHTÄVÄ Uuden työasemavakion määritys • Microsoft Office, Windows XP tai seuraaja, muut vakio-ohjelmat Uuden työasemavakion asennus • asennus kaikkiin eduskunnan tukemiin työasemiin: edustajat, avustajat, virkamiehet	
SAAVUTETTAVAT HYÖDYT Käyttäjien saamat hyödyt syntyvät erityisesti yhteensopivuudesta sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. WordPerfect joudutaan joka tapauksessa päivittämään jossain vaiheessa. Tietohallinto joutuisi silloin tekemään suuren työn, koska WordPerfectin seuraavat versiot vaativat suuria muutoksia. WordPerfectistä ei jatkossa myöskään tule suomenkielistä versiota. Tukea, ylläpitoa ja koulutusta on paremmin saatavilla Microsoft Officelle.	
KEHITTÄMISORGANISAATIO JA VASTUUT Eduskunnan tietohallinto vastaa hankkeesta. Eduskunnan tietohallinto määrittelee työasemavakion käyttäen omia asiantuntijoita sekä ulkoisia konsultointipalveluita. Eduskunnan tietohallinto asentaa työasemavakion.	
PANOSTUS Työmäärä • eduskunta ○ määritys: 25 työpäivää ○ asennus: 200 työpäivää • konsultointi ○ määritys: 25 työpäivää Kustannukset • hankinnat ○ lisenssit: 1,3 milj. markkaa / vuosi • konsultointi ○ määritys: 200 000 markkaa	
TAVOITEAIKATAULU Vakion määrittely • Käynnistys: 01/2002 • Valmis: 06/2002 Asennus • Käynnistys: 06/2002 • Valmis: 12/2003	

HANKKEEN NIMI: Microsoft Officeen siirtymisen valmistelu   Ohjelma tai tavoite, johon hanke liittyy: eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus
TEHTÄVÄ   Tarkastellaan mm.   • nykyiset liittymät sovelluksiin• asiakirjapohjat• makrot• tekstiarkistojen konvertointi.
SAAVUTETTAVAT HYÖDYT   Välttämätöntä Microsoft Officeen siirryttäessä.   Samalla voidaan esim. asiakirjapohjien käyttöä parantaa ja siirtää ne esim. Faktaan selaimella käytettäväksi.
KEHITTÄMISORGANISAATIO JA VASTUUT   Eduskunnan tietohallinto vastaa hankkeesta.   Eduskunnan tietohallinto valmistelee siirtymisen käyttäen omia asiantuntijoita sekä ulkoisia konsultointipalveluita.
PANOSTUS   Työmäärä   • eduskunta ○ määrätyt: 50 työpäivää• konsultointi ○ määrätyt: 50 työpäivää Kustannukset   • konsultointi ○ määrätyt: 400 000 markkaa
TAVOITEAIKATAULU   Sovellusarkkitehtuurin määrittely   • Käynnistys: 01/2002• Valmis: 06/2003

HANKKEEN NIMI: Uuden palvelinvakion määrittely ja asennus   Ohjelma tai tavoite, johon hanke liittyy: eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus
TEHTÄVÄ   Uuden palvelinvakion määrittely   • Windows 2000:n seuraaja tai Linux, muut vakio-ohjelmat Uuden palvelinvakion asennus   • asennus kaikkiin eduskunnan Windows NT –palvelimiin
SAAVUTETTAVAT HYÖDYT   Windows NT:n tuki päättyy linjauksella. Uuden palvelinvakion määrittely ja asennus on välttämätöntä.
KEHITTÄMISORGANISAATIO JA VASTUUT   Eduskunnan tietohallinto vastaa hankkeesta.   Eduskunnan tietohallinto määrittelee palvelinvakion käyttäen omia asiantuntijoita sekä ulkoisia konsultointipalveluita.   Ulkoinen toimittaja asentaa palvelinvakion.
PANOSTUS   Työmäärä   • eduskunta   ○ määrittely: 25 työpäivää • konsultointi   ○ määrittely: 25 työpäivää ○ asennus: 50 työpäivää Kustannukset   • konsultointi   ○ määrittely: 200 000 markkaa ○ asennus: 400 000 markkaa
TAVOITEAIKATAULU   Vakion määrittely   • Käynnistys: syksy/2002 • Valmis: 12/2002 Asennus   • Käynnistys: 01/2003 • Valmis: 12/2003

HANKKEEN NIMI: Hakemistopalveluiden m ritys   Ohjelma tai tavoite, johon hanke liittyy: eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus
TEHTävä   Tarkastellaan hakemistopalveluiden   • käyttölaajuus: infrastruktuuri / sovellukset / järjestelmänhallinta • toiminnot, joita hakemistopalveluilla toteutetaan • istutus työasema- ja palvelinympäristöön • sovellusten sovitustarve • käyttöönoton aikataulu ja eteneminen. Seurataan rinnakkaisprojekteja, erityisesti valtioneuvostossa käynnissä olevia hakemistohankkeita.
SAAVUTETTAVAT HY DYT   Hakemistopalvelut tarjoavat tukea mm. tietoteknisen infrastruktuurin ja sovellusten käyttäjätietojen hallintaan, sovellusten tarvitsemien tietojen ylläpitoon ja järjestelmänhallintaan kuten ohjelmistojakeluihin.   Esimerkiksi eduskunnan sovellusten tunnistettujen ulkoisten ja sisäisten käyttäjien käyttäjätietoja ja käyttöoikeuksia on mahdollista hakemistopalveluiden avulla ylläpitää nykyistä helpommin.
KEHITTä MISORGANISAATIO JA VASTUUT   Eduskunnan tietohallinto vastaa hankkeesta.   Eduskunnan tietohallinto määrittelee hakemistopalvelut käyttäen omia asiantuntijoita sekä ulkoisia konsultointipalveluita.
PANOSTUS   Työmäärä   • eduskunta   ○ määräitys: 75 työpäivää • konsultointi   ○ määräitys: 50 työpäivää Kustannukset   • konsultointi   ○ määräitys: n. 500 000 markkaa
TAVOITEAIKATAULU   Vakion määrittely   • Käynnistys: 01/2002 • Valmis: 06/2002 Asennus   • Käynnistys: 06/2002 • Valmis: 12/2003

HANKKEEN NIMI: Uuden sovellusarkkitehtuurin määrittely   Ohjelma tai tavoite, johon hanke liittyy: eduskunnan tietoteknisen infrastruktuurin linjaus
TEHTÄVÄ   Uuden sovellusarkkitehtuurin määrittely   • tieto- ja sovellusarkkitehtuurin suunnittelu • roolien, osaamisen ja vastuiden määrittely • teknologioiden ja alustojen selvitys   ○ mm. tietokannat (Balise, TRIP, Ingres), laitealustat, työkalut.
SAAVUTETTAVAT HYÖDYT   Sovellusalustat ovat osin elinkaarensa loppuvaiheessa, erityisesti tietokannat. Liian vanhat sovellusalustat muodostuvat muutaman vuoden kuluessa riskiksi sovellusten toiminnalle, kehitykselle ja tuelle.   Lähivuosina on tulossa suuria sovellusten muutostarpeita, mm. salijärjestelmien uusinta. Vaikka niiden uusiminen tapahtuu selkeästi tämän linjauksen aikataulun jälkeen, eduskunnan tulee käynnistää valmistelu lähivuosina.   Nykyiset sovellukset pohjautuvat kaksitasoiseen client-server-arkkitehtuuriin, joka ei sovi uusille yhteyskanaville kuten langaton tai selainkäyttö.
KEHITTÄMISORGANISAATIO JA VASTUUT   Eduskunnan tietohallinto vastaa hankkeesta.   Eduskunnan tietohallinto määrittelee sovellusarkkitehtuurin käyttäen omia asiantuntijoita sekä ulkoisia konsultointipalveluita.
PANOSTUS   Työmäärä   • eduskunta   ○ määrittely: 100 työpäivää • konsultointi   ○ määrittely: 100 työpäivää Kustannukset   • konsultointi   ○ määrittely: 1 miljoona markkaa
TAVOITEAIKATAULU   Sovellusarkkitehtuurin määrittely   • Käynnistys: keväät/2002 • Valmis: 12/2003